

Sociaal- Economische Maandstatistiek

Jaargang 18 – december 2001

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2000–2001	= 2000 tot en met 2001
2000/2001	= het gemiddelde over de jaren 2000 tot en met 2001
2000/'01	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2000 en eindigend in 2001
1990/'91–2000/'01	= boekjaar enzovoort, 1990/'91 tot en met 2000/'01

In geval van afronding kan het voorkomen dat de som van de aantallen afwijkt van het totaal.
Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Inlichtingen

Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek
Voorburg/Heerlen, 2001.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik
of intern gebruik is toegestaan.

Prijzen excl. administratie- en
verzendkosten
Abonnementsprijs: f 225,00 (€ 102,10)
Prijs per los nummer: f 26,00 (€ 11,80)
Kengetal: V-4
ISSN 0168-549X

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

1. Berichten en artikelen

Persberichten	7
Steeds meer bedrijven leiden hun werknemers op	21
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	30
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	44
Daling ledental vakbeweging	46
Nieuw verschenen	51

2. Tabellen

2.0 Kerncijfers	55
2.1 Beroepsbevolking en werkloosheid	57
2.2 Werkgelegenheid en vacatures (niet opgenomen in deze aflevering)	
2.3 Collectieve arbeidsvoorwaarden en vakverenigingen	58
2.4 Lonen en loonkosten (niet opgenomen in deze aflevering)	
2.5 Sociale zekerheid	62
2.6 Inkomen en vermogen	66
2.7 Consumptie en sparen	73
2.8 Internationaal	78

Nu en eerder verschenen	80
--------------------------------	----

1. Berichten en artikelen

Persberichten

Beduidend lagere inflatie in oktober (9 november 2001)

In oktober is de inflatie gedaald naar 4,3 procent. In september was de inflatie nog 4,7 procent. Vooral lagere prijzen voor benzine en elektriciteit zorgen voor deze daling. Dit blijkt uit het consumentenprijsindexcijfer van het CBS.

Het Europees geharmoniseerde inflatiecijfer voor Nederland daalt eveneens met 0,4 procentpunt en komt in oktober uit op 5,0 procent.

Laagste inflatie sinds januari

De inflatie is in oktober gezakt tot 4,3 procent. Dit is het laagste niveau sinds januari van dit jaar. Eerder dit jaar bereikte de inflatie een hoogste punt van 4,9 procent in april en mei. Daarna lag de inflatie iets lager maar bleef toch op een hoog niveau.

Vooral de prijsdalingen van benzine en van elektriciteit zorgen voor de lagere inflatie in oktober. Ook de prijsontwikkeling van voedingsmiddelen en alcoholvrije dranken is in oktober gunstiger dan in oktober vorig jaar.

Prijzen in oktober licht gedaald

Tussen september en oktober 2001 zijn de consumentenprijzen gemiddeld 0,1 procent gedaald. In eerdere jaren stegen de prijzen in oktober gemiddeld met ongeveer 0,2 procent.

De prijzen van autobrandstoffen dalen in oktober 2001 tot het laagste niveau sinds april 2000. Het CBS meet verder lagere prijzen voor paspoorten, vakantie-accommodatie in het buitenland, vers fruit, bloemen en planten. Ook zijn er lagere tarieven voor de telefoon en voor elektriciteit. Daarentegen zijn in oktober de prijzen omhoog gegaan van aardappelen en groenten, melk en melkproducten.

Afgeleide consumentenprijsindex

De afgeleide index voor werknemersgezinnen met een laag inkomen ligt in oktober gemiddeld 3,3 procent hoger dan een jaar eerder. Dat is 0,4 procentpunt lager dan in september. Deze index wordt vaak gebruikt voor het aanpassen van overheidstarieven, CAO's en andere contracten.

In de afgeleide index zijn de effecten van onder andere de verhoging van de BTW en de ecotaks van afgelopen januari niet meegenomen.

Nederlandse inflatie ruim boven Europees gemiddelde

Het CBS stelt niet alleen de nationale consumentenprijsindex samen, maar ook de Europees geharmoniseerde consumentenprijsindex voor Nederland. Deze index maakt deel uit van het inflatiecijfer van de Eurozone dat een officieel richtsnoer vormt voor het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank.

In oktober 2001 is de inflatie in Nederland volgens de geharmoniseerde index met 0,4 procentpunt gedaald naar 5,0 procent. Daarmee daalt het inflatiecijfer weer naar het niveau van februari en maart. Eurostat heeft deze week voor het eerst aan het begin van de maand een raming gepubliceerd van de inflatie in de Eurozone in oktober. Deze raming komt uit op 2,4 procent. Het verschil tussen de inflatie in Nederland en het verwachte cijfer voor de Euro-

zone loopt dus terug naar 2,6 procentpunt. In september was dat verschil nog 2,9 procentpunt. Dat was toen het grootste verschil sinds de start van de geharmoniseerde index in 1996. Evenals in de voorgaande maanden had Nederland in september het hoogste inflatiecijfer binnen de Eurozone.

Eerder heeft het CBS gepubliceerd over het verschil in de ontwikkeling van de inflatie in het afgelopen jaar tussen Nederland, Duitsland en de Eurozone.

De uitkomsten over oktober voor de Eurozone en voor alle landen van de Europese Unie zullen op 16 november door Eurostat worden gepubliceerd.

Technische toelichting

De inflatie in Nederland wordt gemeten als de stijging van de consumentenprijsindex ten opzichte van de overeenkomstige periode in het voorgaande jaar. De consumentenprijsindex geeft het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld werd aangeschaft door huishoudens in Nederland. De gemiddelde prijsverandering heeft betrekking op het consumptiepakket van alle huishoudens.

De geharmoniseerde indices dienen speciaal voor het vergelijken van de inflatie tussen de lidstaten van de Europese Unie. Zie hiervoor ook de persmededeling 'Geharmoniseerde Index van Consumentenprijzen' van 7 maart 1997.

De consumentenprijsindex voor de monetaire unie (EURO-12, CPIMU) geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer in de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie, ofwel de Eurozone. Tot december 2000 waren dat 11 lidstaten. Vanaf januari 2001 heeft de CPIMU betrekking op de Eurozone inclusief het nieuw toegetreden Griekenland. De EU-15 geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer in de 15 lidstaten van de Europese Unie.

Het belangrijkste verschil tussen de geharmoniseerde index en de nationale consumentenprijsindex betreft de consumptiepakketten waarop zij betrekking hebben. Wonen in een eigen huis (huurwaarde), consumptiegebonden belastingen (onroerendezaakbelasting, motorrijtuigenbelasting e.d.) en contributies aan sportverenigingen, maatschappelijke organisaties e.d. worden bijvoorbeeld wel meegenomen in de nationale index, maar niet in de geharmoniseerde. Anderzijds is in de geharmoniseerde index een groter deel van de kosten van de gezondheidszorg inbegrepen dan in de nationale index.

Een ander verschil tussen beide indices is dat in de nationale index de prijsstijgingen van de particuliere consumptie van Nederlanders in het buitenland wordt meegenomen. Daarentegen weegt in de geharmoniseerde index de particuliere consumptie van buitenlanders in Nederland mee.

De dekking van de geharmoniseerde index is zowel per januari 2000 als per januari 2001 uitgebreid. Deze uitbreidingen zijn toegelicht in de persberichten van 11 februari 2000 en van 9 februari 2001.

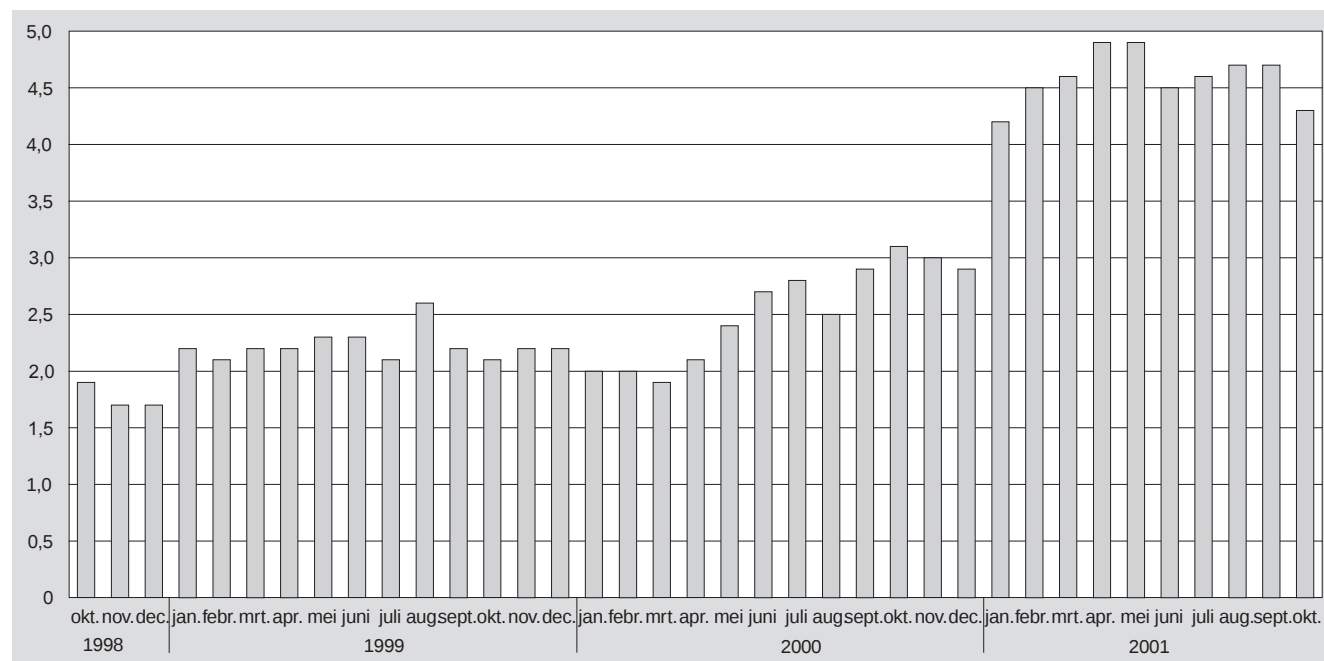
In de afgeleide consumentenprijsindices van het CBS is het effect van veranderingen in de tarieven van de productgebonden belastingen en subsidies en van de consumptiegebonden belastingen uit de prijsontwikkeling geëlimineerd.

De consumentenprijsindex voor werknemersgezinnen met een laag inkomen is gebaseerd op het pakket goederen en diensten dat in 1995 werd aangeschaft door werknemersgezinnen met een bruto gezinsinkomen beneden de mediaan van de inkomensverdeling van de werknemersgezinnen.

Tabel 1
Opbouw van de inflatie

	Gewicht	Jan. '01 t.o.v. jan. '00	Febr. '01 t.o.v. febr. '00	Mrt. '01 t.o.v. mrt. '00	Apr. '01 t.o.v. apr. '00	Mei '01 t.o.v. mei '00	Juni '01 t.o.v. juni '00	Juli '01 t.o.v. juli '00	Aug. '01* t.o.v. aug. '00	Sept. '01 t.o.v. sept. '00	Okt. '01* t.o.v. okt. '00
Prijsstijging											
%											
Totale pakket goederen en diensten	100 000	4,2	4,5	4,6	4,9	4,9	4,5	4,6	4,7	4,7	4,3
Artikelen vallend onder het algemene BTW-tarief (17,5/19%)	42 024	5,5	5,7	5,2	5,7	5,5	4,7	4,9	4,9	4,8	4,2
Energie	6 627	14,8	13,3	10,6	12,3	11,1	7,2	6,8	7,3	6,5	4,2
w.v.											
tengevolge van BTW-stijging		1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
tengevolge stijging REB		5,1	5,0	4,9	5,0	4,9	4,8	5,0	5,1	5,0	4,9
overige prijsstijging energie		8,4	7,0	4,3	6,0	4,9	1,1	0,6	1,0	0,2	-2,0
Overige artikelen	35 397	3,3	3,9	4,0	4,1	4,1	4,0	4,4	4,3	4,4	4,2
w.v.											
tengevolge van BTW-stijging		1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	3,1	1,3	1,3
overige prijsstijging		2,0	2,6	2,7	2,8	2,8	2,7	3,0	3,0	3,1	2,9
Artikelen vallend onder het verlaagd BTW-tarief (6%)	23 357	4,0	4,8	6,0	6,7	7,0	6,7	6,7	6,4	7,0	6,7
Artikelen vrijgesteld van BTW	31 072	2,7	2,7	2,8	2,6	2,7	2,6	2,8	2,8	2,8	2,9
Omroepbijdrage	413	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige artikelen	30 659	2,7	2,7	2,8	2,6	2,7	2,6	2,8	2,8	2,8	2,9
Artikelen gekocht in buitenland	3 547	5,0	3,4	3,5	4,4	4,9	5,5	5,9	6,2	4,9	3,5
Bijdrage aan inflatie											
procentpunt											
Totale pakket goederen en diensten	100 000	4,2	4,5	4,6	4,9	4,9	4,5	4,7	4,6	4,7	4,3
Artikelen vallend onder het algemene BTW-tarief (17,5/19%)	42 024	2,2	2,4	2,2	2,4	2,3	1,9	2,0	2,0	2,0	1,8
Energie	6 627	1,2	1,1	0,8	1,0	0,9	0,6	0,6	0,6	0,5	0,3
w.v.											
tengevolge van BTW-stijging		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
tengevolge stijging REB		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
overige prijsstijging energie		0,6	0,5	0,3	0,5	0,4	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,2
Overige artikelen	35 397	1,1	1,3	1,3	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4
w.v.											
tengevolge van BTW-stijging		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
overige prijsstijging		0,6	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
Artikelen vallend onder het verlaagd BTW-tarief (6%)	23 357	0,9	1,1	1,4	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,6	1,5
Artikelen vrijgesteld van BTW	31 072	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Omroepbijdrage	413	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige artikelen	30 659	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Artikelen gekocht in buitenland	3 547	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1

Procentuele verandering consumentenprijsindex - alle huishoudens t.o.v. de overeenkomstige maand een jaar eerder

Tabel 2
Procentuele wijzigingen t.o.v. de overeenkomstige maand uit het voorgaande jaar

		Nationale CPI Nederland Alle huishoudens	Nationale CPI Nederland Alle huishoudens, afgeleid	CPI Werknemers- gezinnen met laag inkomen afgeleid	Geharmoniseerde index Nederland	Geharmoniseerde index EURO-12	Geharmoniseerde index EU-15
Jaargemiddelden							
1997		2,2	2,0	1,9	1,9	1,6	1,7
1998		2,0	1,7	1,7	1,8	1,1	1,3
1999		2,2	1,7	1,7	2,0	1,1	1,2
2000		2,6	2,2	2,1	2,3	2,3	2,1
Maanden							
Januari	1999	2,2	1,7	1,6	2,1	0,8	0,9
Februari	1999	2,1	1,6	1,5	2,0	0,8	1,0
Maart	1999	2,2	1,6	1,6	2,0	1,0	1,2
April	1999	2,2	1,7	1,6	1,9	1,1	1,2
Mei	1999	2,3	1,8	1,7	2,1	1,0	1,1
Juni	1999	2,3	1,8	1,8	2,1	0,9	1,0
Juli	1999	2,1	1,5	1,5	1,8	1,1	1,1
Augustus	1999	2,6	2,1	2,1	2,5	1,2	1,2
September	1999	2,2	1,7	1,6	2,0	1,2	1,2
Oktober	1999	2,1	1,5	1,4	1,8	1,4	1,3
November	1999	2,2	1,7	1,7	2,0	1,5	1,4
December	1999	2,2	1,7	1,6	1,9	1,7	1,7
Januari	2000	2,0	1,5	1,5	1,6	1,9	1,8
Februari	2000	2,0	1,6	1,5	1,5	2,0	1,9
Maart	2000	1,9	1,7	1,6	1,6	2,1	1,9
April	2000	2,1	1,7	1,6	1,7	1,9	1,7
Mei	2000	2,4	2,0	1,9	2,0	1,9	1,7
Juni	2000	2,7	2,3	2,3	2,5	2,4	2,1
Juli	2000	2,8	2,4	2,4	2,8	2,4	2,2
Augustus	2000	2,5	2,1	2,1	2,5	2,3	2,0
September	2000	2,9	2,6	2,6	2,9	2,8	2,5
Oktober	2000	3,1	2,9	2,9	3,2	2,7	2,4
November	2000	3,0	2,8	2,7	2,9	2,9	2,6
December	2000	2,9	2,5	2,6	2,9	2,6	2,3
Januari	2001	4,2	3,3	3,2	4,6	2,4	2,2
Februari	2001	4,5	3,3	3,5	5,0	2,6	2,3
Maart	2001	4,6	3,5	3,6	5,0	2,6	2,3
April	2001	4,9	3,9	4,0	5,5	2,9	2,6
Mei	2001	4,9	3,9	4	5,4	3,4	3,1
Juni	2001	4,5	3,5	3,5	5,1	3,0	2,8
Juli	2001	4,6	3,7	3,7	5,3	2,8	2,6
Augustus	2001	4,7	3,7	3,8	5,2	2,7	2,6
September	2001	4,7	3,7	3,7	5,4	2,5	2,4
Oktober	2001	4,3	3,3	3,3	5,0	2,4	

Tabel 3
 Consumentenprijsindex, alle huishoudens (1995=100)¹⁾

Artikelgroep	Wegings- factor	2001 sept.	2001 okt. ²⁾	% mutaties okt. 01 ²⁾ t.o.v.	
				sept. '01	okt '00
TOTAAL BESTEDINGEN	100 000	117,9	117,8	-0,1	4,3
VOEDINGSM. EN ALCOHOLVRIJE DRANKEN	13 726	114,7	115,0	0,3	7,7
Voedingsmiddelen	12 414	115,7	116,1	0,3	8,4
Brood en granen	2 324	110,8	110,9	0,1	3,8
Vlees	2 911	117,1	116,7	-0,3	9,6
Vis	313	133,1	133,5	0,3	9,5
Melk, kaas en eieren	2 120	111,7	113,1	1,3	9,2
Oliën en vetten	361	113,9	113,8	-0,1	6,1
Fruit	986	136,3	133,5	-2,1	16,6
Groenten, incl. aardappelen e.d.	1 446	113,0	116,9	3,5	10,4
Suiker en andere zoetwaren	881	106,9	107,1	0,2	4,9
Voedingsmiddelen n.e.g.	1 072	117,6	117,4	-0,2	5,6
Alcoholvrije dranken	1 312	105,0	105,4	0,4	2,0
Koffie, thee en cacao	568	94,4	95,0	0,6	-2,4
Mineraalwater, frisdranken e.d.	744	113,1	113,3	0,2	4,9
ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN EN TABAK	3 980	123,7	124,1	0,3	7,0
Alcoholhoudende dranken	1 923	110,6	111,0	0,4	5,6
Tabak	2 057	135,8	136,4	0,4	8,2
KLEDING EN SCHOEISEL	6 121	112,0*	113,3	1,2	2,7
Kleding en kledingstoffen	4 995	109,3*	110,8	1,4	1,3
Schoeisel en schoenreparaties	1 126	124,0	124,6	0,5	9,0
HUISVESTING, WATER, ELEKTRICITEIT, GAS	26 832	128,9	128,8	-0,1	4,8
Huisvesting	20 422	123,8	123,8	0,0	2,7
Normaal onderhoud en reparatie woning	1 623	119,0	119,2	0,2	6,0
Overige diensten i.v.m. woning, w.o. water	839	132,1	132,1	0,0	3,9
Elektriciteit, gas e.a. brandstoffen	3 948	158,6	157,6	-0,6	13,8
STOFFERING, HUISHOUDELIJKE APPARATEN	7 959	112,1	112,3	0,2	5,1
Meubelen, stoffering en decoratie	3 368	114,7	114,9	0,2	4,9
Huishoudtextiel	931	113,7	114,0	0,3	7,1
Verwarmingsapp., kookapp., koelkasten	904	93,7	93,5	-0,2	0,9
Vaat- en glaswerk en huishoudelijke app.	470	110,8	111,1	0,3	4,8
Gereedschappen en werktuigen voor huis	430	108,0	107,9	-0,1	4,7
Dagelijks woningonderhoud	1 856	116,7	117,2	0,4	6,3
GEZONDHEID	544	110,4	110,5	0,1	2,3
VERVOER	10 707	116,7	115,3	-1,2	-0,9
Aankoop voertuigen	4 211	103,8	104,1	0,3	1,8
Gebruik van privé-voertuigen	4 784	128,3	124,7	-2,8	-4,2
Vervoersdiensten	1 712	115,9	116,4	0,4	4,0
COMMUNICATIE	1 862	97,6	95,2	-2,5	-1,6
RECREATIE EN CULTUUR	11 329	111,6	111,8	0,2	5,1
Apparaten, toebehoren incl. reparatie	4 744	96,7	96,1	-0,6	3,4
Recreatie en cultuur	3 092	125,0	125,9	0,7	5,7
Kranten, boeken en schrijfwaren	2 150	121,9	122,9	0,8	6,0
Pakketreizen	1 343	117,2	117,2	0,0	7,3
ONDERWIJS	376	122,0	122,2	0,2	4,2
HOTELS, CAFÉS EN RESTAURANTS	5 521	121,9	121,2	-0,6	5,1
Restaurants, cafés en kantines	4 387	120,5	120,9	0,3	5,8
Accommodatie	1 134	127,2	122,2	-3,9	2,3
DIVERSE GOEDEREN EN DIENSTEN	6 293	111,6	112,0	0,4	4,7
Lichaamsverzorging	1 980	116,5	116,7	0,2	4,8
Artikelen voor persoonlijk gebruik n.e.g.	891	104,1	104,4	0,3	5,7
Verzekering	2 486	108,8	109,3	0,5	4,2
Bankdiensten n.e.g.	31	109,2	116,4	6,6	11,4
Andere diensten n.e.g.	905	116,1	116,3	0,2	4,5
CONSUMPTIE GEBONDEN BELASTING EN OVERHEIDSDIENSTEN	4 750	107,4	107,3	-0,1	1,8
Consumptiegebonden belastingen	3 785	102,1	102,1	0,0	2,1
Overheidsdiensten	965	128,1	127,5	-0,5	1,0

¹⁾ De prijsindexcijfers geven het verloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld werd aangeschaft door huishoudens in Nederland.

²⁾ Voorlopige cijfers.

* gecorrigeerd cijfer.

Tabel 4
Consumentenprijsindexcijfers

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
<i>1995=100</i>													
Alle huishoudens													
1996	100,6	101,0	102,0	102,3	102,0	101,6	101,9	101,7	102,7	102,9	102,8	102,7	102,0
1997	102,8	103,0	103,8	103,9	104,2	103,6	104,0	104,3	105,2	105,3	105,4	105,1	104,2
1998	104,7	105,3	106,2	106,4	106,3	105,9	106,1	106,1	107,0	107,3	107,2	106,9	106,3
1999	107,0	107,5	108,5	108,7	108,7	108,3	108,3	108,9	109,4	109,5	109,6	109,2	108,6
2000	109,1	109,6	110,6	111,0	111,3	111,2	111,3	111,6	112,6	112,9	112,9	112,4	111,4
2001	113,7	114,5	115,7	116,4	116,7	116,2	116,4	116,8	117,9	117,8*			
Alle huishoudens, afgeleid													
1996	99,9	100,3	101,2	101,5	101,3	100,9	101,2	101,0	102,0	102,2	102,1	102,0	101,3
1997	101,9	102,1	102,8	102,9	103,1	102,6	103,0	103,3	104,3	104,4	104,4	104,1	103,3
1998	103,5	104,1	105,0	105,2	105,1	104,7	104,9	104,9	105,8	106,1	106,0	105,7	105,1
1999	105,3	105,8	106,7	107,0	107,0	106,6	106,5	107,1	107,6	107,7	107,8	107,5	106,9
2000	106,9	107,5	108,5	108,8	109,1	109,1	109,1	109,4	110,4	110,8	110,8	110,2	109,2
2001	110,4	111,1	112,3	113,0	113,4	112,9	113,1	113,4	114,5	114,5*			
Werknemersgezinnen met laag inkomen													
1996	100,6	100,9	101,9	102,2	101,9	101,5	101,8	101,6	102,5	102,8	102,6	102,5	101,9
1997	102,7	102,9	103,7	103,8	104,0	103,5	103,9	104,1	105,0	105,1	105,2	104,9	104,1
1998	104,6	105,2	106,0	106,3	106,2	105,7	105,9	105,9	106,8	107,0	107,0	106,7	106,1
1999	106,8	107,4	108,3	108,5	108,5	108,1	108,0	108,6	109,1	109,2	109,4	109,0	108,4
2000	108,8	109,4	110,4	110,6	111,0	110,9	110,9	111,3	112,3	112,6	112,7	112,1	111,1
2001*	113,4	114,3	115,4	116,1	116,5	116,0	116,2	116,5	117,6	117,6*			
Werknemersgezinnen met laag inkomen, afgeleid													
1996	99,9	100,2	101,2	101,5	101,2	100,8	101,1	100,9	101,8	102,1	101,9	101,9	101,2
1997	101,8	102,0	102,7	102,8	103,0	102,5	102,9	103,2	104,1	104,2	104,3	104,0	103,1
1998	103,4	104,0	104,8	105,1	105,0	104,5	104,7	104,7	105,6	105,9	105,8	105,5	104,9
1999	105,1	105,6	106,5	106,8	106,8	106,4	106,3	106,9	107,3	107,4	107,6	107,2	106,7
2000	106,7	107,2	108,2	108,5	108,8	108,8	108,8	109,1	110,1	110,5	110,5	110,0	108,9
2001	110,1	110,9	112,1	112,8	113,1	112,6	112,8	113,2	114,2	114,2*			

Tabel 5
Geharmoniseerde index van consumentenprijzen

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
<i>1996=100</i>													
Nederland													
1996	98,7	99,2	100,4	100,7	100,3	99,8	99,5	99,3	100,4	100,7	100,5	100,4	100,0
1997	100,4	100,6	101,6	101,7	101,9	101,3	101,4	101,8	102,9	103,0	103,0	102,6	101,9
1998	102,0	102,7	103,8	104,2	104,0	103,5	103,2	103,2	104,2	104,5	104,5	104,1	103,7
1999	104,1	104,8	105,9	106,2	106,2	105,7	105,1	105,8	106,3	106,4	106,6	106,1	105,8
2000	105,8	106,4	107,6	108,0	108,3	108,3	108,0	108,4	109,4	109,8	109,7	109,2	108,2
2001	110,7	111,7	113,0	113,9	114,2	113,8	113,7	114,0	115,3	115,3*			
EU 15													
1996	98,8	99,2	99,6	99,9	100,1	100,2	100,0	100,1	100,4	100,5	100,5	100,7	100,0
1997	100,9	101,2	101,3	101,4	101,7	101,7	101,7	101,9	102,1	102,2	102,3	102,4	101,7
1998	102,2	102,5	102,7	103,0	103,2	103,3	103,2	103,2	103,3	103,3	103,3	103,4	103,0
1999	103,2	103,4	103,8	104,2	104,3	104,3	104,3	104,4	104,6	104,6	104,8	105,1	104,3
2000	105,0	105,4	105,8	106,0	106,1	106,5	106,5	106,5	107,1	107,2	107,5	107,5	106,4
2001	107,3	107,8	108,2	108,8	109,4	109,5	109,3	109,4	109,7*				
EURO-12, CPIMU ¹⁾													
1996	98,9	99,3	99,7	99,9	100,1	100,1	100,2	100,1	100,2	100,4	100,4	100,6	100,0
1997	100,9	101,2	101,3	101,2	101,5	101,5	101,6	101,8	101,9	101,9	102,0	102,1	101,6
1998	102,0	102,3	102,4	102,6	102,8	102,9	102,9	102,9	102,9	102,8	102,8	102,9	102,7
1999	102,8	103,1	103,4	103,7	103,8	103,8	104,0	104,1	104,1	104,2	104,3	104,7	103,8
2000	104,8	105,2	105,6	105,7	105,8	106,3	106,4	106,5	107,0	107,0	107,3	107,4	106,3
2001	107,3	107,9	108,3	108,8	109,4	109,5	109,4	109,4*	109,7*				

¹⁾ Consumentenprijsindex voor de monetaire unie.

Tabel 6
Geharmoniseerde indices van de 15 landen in de Europese Unie ¹⁾

	Totaal, index 1996=100 sept '01	Sept '01 t.o.v. sept '00
Frankrijk	106,6	1,6
Luxemburg	110,6	1,9
Duitsland	107,9	2,1
Finland	110,9	2,6
België	111,7	2,6
Oostenrijk	107,3	2,5
Italië	111,7	2,6
Spanje	114,6	3,4
Ierland	117,1	3,8
Griekenland	121,2	4,0
Portugal	114,7	4,1
Nederland	115,3	5,4
CPIMU	109,7	2,5
Verenigd Koninkrijk	107,6	1,3
Denemarken	111,3	2,1
Zweden	108,9	3,3
EU-15	109,7	2,4

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Bron: Eurostat/CBS.

Werkloosheid stabiel (16 november 2001)

Volgens de nieuwste cijfers van het CBS kwam het aantal geregistreerde werklozen in de maanden augustus-oktober gemiddeld uit op 140 duizend. De werkloosheid is het laatste halfjaar stabiel. Het aantal werklozen is nog wel 41 duizend lager dan in dezelfde periode een jaar geleden.

Werkloosheid stabiel

In de maanden augustus-oktober kwam het aantal geregistreerde werklozen uit op 140 duizend. In deze periode van het jaar zijn er per saldo nauwelijks seizoeneffecten, zodat het seizoengecorrigeerde cijfer op 141 duizend uitkomt. Dat is enkele duizenden lager dan in de vorige driemaandsperiode. Vanaf februari-april schommelen de seizoengecorrigeerde cijfers tussen de 140 en 150 duizend. De veranderingen zijn gering en vallen binnen de onnauwkeurigheidsmarges van de steekproefuitkomsten. De werkloosheid is dus al een halfjaar stabiel.

Werkloosheid lager dan jaar geleden

Door de daling eind vorig jaar en begin dit jaar is het aantal werklozen nu nog altijd 41 duizend lager dan in dezelfde periode van vorig jaar. De daling betreft vooral werklozen die langer dan een jaar staan ingeschreven bij een arbeidsbureau. De kortdurende werkloosheid is in vergelijking met dezelfde periode van vorig jaar nu nog tienduizend lager. De cijfers over de kortdurende werkloosheid geven aan dat ook dit jaar schoolverlaters weinig problemen hebben met het vinden van een baan.

Technische toelichting

Geregistreerde werklozen zijn mensen die bij een arbeidsbureau staan ingeschreven, direct beschikbaar zijn voor een baan van minstens twaalf uur per week en geen werk hebben of werk van minder dan twaalf uur per week. De cijfers over de geregistreerde werkloosheid zijn gebaseerd op de registratie van de arbeidsbureaus en de Enquête beroepsbevolking van het CBS, een steekproef-onderzoek dat maandelijks onder ruim tienduizend mensen in Nederland wordt gehouden.

De geregistreerde werkloosheidscijfers hebben een onnauwkeurigheidsmarge omdat ze gebaseerd zijn op een steekproefonderzoek. Alleen uit grote veranderingen of uit veranderingen die zich gedurende een langere periode aftekenen mogen conclusies worden getrokken over de tendens van de werkloosheid.

Naast de maandelijkse cijfers van de geregistreerde werkloosheid, publiceert het CBS jaarlijks een breder scala van indicatoren van het onbenut arbeidsaanbod. Eén daarvan is de werkloze beroepsbevolking: mensen die niet of minder dan twaalf uur werken en actief zoeken naar werk voor twaalf uur of meer. Het Centraal Planbureau gebruikt dit cijfer voor economische analyses.

Een nog bredere afbakening van het onbenut arbeidsaanbod is: alle mensen die niet of minder dan twaalf uur werken en betaald werk voor twaalf uur of meer zouden willen hebben (ongeacht of men direct in staat is om te werken, op zoek is naar werk, enzovoorts).

Een andere indicatie van het arbeidspotentieel is het aantal mensen met een bijstands- of ww-uitkering.

Tabel 1
Indicatoren onbenut arbeidsaanbod

	1992	1996	1997	1998	1999	2000
	x 1 000					
Geregistreerde werkloosheid	336	440	375	287	221	188
Werkloze beroepsbevolking	411	494	438	348	292	270
Wil betaald werk hebben van ≥ 12 uur	974	1 117	1 020	914	805	712
Mensen met bijstand ¹⁾	480	481	437	397	363	335
Aantal ww-uitkeringen	214	386	355	306	249	204

¹⁾ Ultimo jaar.

Tabel 2
Geregistreerde werklozen¹⁾

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
<i>x 1 000</i>												
<i>Oorspronkelijke cijfers</i>												
1995	484	497	477	465	446	445	453	453	450	451	459	463
1996	468	469	465	441	418	415	433	441	438	431	432	437
1997	429	415	399	381	376	378	379	372	351	349	336	340
1998	346	346	318	289	270	270	273	271	265	262	260	265
1999	263	265	246	227	216	209	213	212	211	206	189	201
2000	201	217	201	195	173	171	169	176	181	190	186	187
2001	184	176	155	134	132	132	135	141	140			
<i>Verandering t.o.v. een jaar eerder</i>												
1995	-11	-23	-23	-18	-15	-20	-17	-31	-34	-39	-21	-29
1996	-16	-28	-12	-24	-28	-30	-20	-12	-12	-20	-27	-26
1997	-39	-54	-66	-60	-42	-37	-54	-69	-87	-82	-96	-97
1998	-83	-69	-81	-92	-106	-108	-106	-101	-86	-87	-76	-75
1999	-83	-81	-72	-62	-54	-61	-60	-59	-54	-56	-71	-64
2000	-62	-48	-45	-32	-43	-38	-44	-36	-30	-16	-3	-14
2001	-17	-41	-46	-61	-41	-39	-34	-35	-41			
<i>Na verwijdering van seizoensinvloeden</i>												
1995	470	480	467	470	463	459	460	455	452	451	459	455
1996	456	451	455	446	435	430	440	443	441	431	433	428
1997	416	398	390	386	393	393	386	373	353	348	336	330
1998	333	328	309	294	287	285	280	273	267	262	260	256
1999	250	248	238	231	233	223	221	214	213	206	189	192
2000	188	199	193	200	190	185	177	178	183	189	186	179
2001	171	158	147	139	149	146	144	144	141			
<i>Gemiddelde verandering per maand in de laatste drie maanden</i>												
1995	-7	0	-6	0	-6	-3	-3	-3	-2	-3	1	1
1996	2	-3	0	-3	-5	-8	-2	3	4	-3	-3	-4
1997	-5	-12	-13	-10	-2	1	0	-7	-13	-13	-12	-8
1998	-5	-3	-7	-13	-14	-8	-5	-5	-6	-6	-4	-4
1999	-4	-4	-6	-6	-5	-5	-3	-6	-3	-5	-8	-7
2000	-6	3	0	4	-3	-3	-8	-4	-1	4	3	-1
2001	-6	-9	-11	-11	-3	0	2	-2	-2			

Bron: CBS, Statistiek geregistreerde werkloosheid.

¹⁾ Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand.

Tabel 3
Geregistreerde werklozen naar geslacht en duur inschrijving

	Geslacht		Duur inschrijving		Totaal	Werkloosheids- percentage
	man	vrouw	<1 jaar	≥1 jaar		
	x 1 000					%
1995	260	204	217	247	464	7,0
1996	240	201	219	221	440	6,6
1997	199	176	180	195	375	5,5
1998	155	132	132	155	287	4,1
1999	115	106	110	111	221	3,1
2000	98	90	106	82	188	2,6
Juli '00–sept. '00	86	96	104	78	181	2,5
Juli '01–sept. '01	70	69	93	47	140	1,9 ¹⁾

¹⁾ Voorlopig cijfer, in procenten van de beroepsbevolking 2000.

Geregistreerde werklozen na verwijdering van seizoensinvloeden

Stabilisatie consumentenvertrouwen (21 november 2001)

In november is de koopbereidheid van Nederlandse consumenten vrijwel gelijk gebleven aan die in oktober. Mede hierdoor heeft het consumentenvertrouwen zich gestabiliseerd, na een vrijwel onafgebroken daling sinds eind vorig jaar. Begin september leek zich ook al een stabilisatie af te tekenen. Door de aanslagen in de Verenigde Staten op 11 september liep het vertrouwen toen echter opnieuw terug. Dit blijkt uit het Consumenten Conjunctuur Onderzoek van het CBS.

Koopbereidheid nagenoeg onveranderd

De koopbereidheid is in november nagenoeg onveranderd. Als rekening wordt gehouden met seizoeninvloeden, is zelfs sprake van een kleine verbetering bij dit onderdeel van het consumentenvertrouwen. Eerder dit jaar liep de koopbereidheid langzaam terug. Consumenten blijven echter overwegend positief over hun financiële mogelijkheden en het doen van grote aankopen. Nog steeds geven meer huishoudens een verbetering van hun financiën aan dan een verslechtering.

Volgens het Consumenten Conjunctuur Onderzoek houdt ongeveer zestig procent van de huishoudens aan het eind van de maand geld over. Ter vergelijking: bij de vorige economische teruggang in 1993 zei circa veertig procent van de huishoudens geld over te houden.

Pessimisme over economie overheerst nog

Het oordeel van consumenten over de economie in het algemeen blijft sterk negatief. Als rekening wordt gehouden met seizoeninvloeden, lijkt bij dit onderdeel van het consumentenvertrouwen sprake van een stabilisatie. Ruim zestig procent van de ondervraagden verwacht dat de economische situatie de komende twaalf maanden verslechtert. Volgens veertig procent was er ook in de afgelopen twaalf maanden al sprake van een verslechtering. De consument is onder andere opnieuw negatiever over de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. In november verwacht bijna zeventig procent van de ondervraagden een stijging van de werkloosheid. In oktober was dat zestig procent, begin dit jaar slechts zestien procent.

Technische toelichting

Het onderzoek naar het consumentenvertrouwen vindt plaats in de eerste twee weken van de maand. In verband met de terreuraanslagen in de VS op 11 september is in die maand nog een extra onderzoek gehouden op 20, 21 en 22 september. Dit leverde een eerste indicatie op van de reactie van consumenten, ongeveer anderhalve week na de gebeurtenissen. De uitkomsten van het extra onderzoek maken geen deel uit van de officiële tijdreeksen van het consumentenvertrouwen, die in tabellen 2, 3 en 4 van dit persbericht zijn opgenomen.

De index van het consumentenvertrouwen geeft aan in hoeverre huishoudens vinden dat het economisch gezien beter of slechter gaat. Het consumentenvertrouwen wordt bepaald op basis van de mening van huishoudens over het algemene economische klimaat en over de eigen koopbereidheid. Maandelijks worden hierover in het Consumenten Conjunctuuronderzoek (CCO) vijf vragen gesteld aan ongeveer duizend personen. Daarnaast bevat het CCO onder andere vragen over de verwachtingen voor de werkloosheid en de inflatie en over het spaargedrag en aankoopplannen van huishoudens.

De ondervraagden kunnen vinden dat het beter gaat (de 'optimisten'), dat het slechter gaat (de 'pessimisten') of dat de situatie gelijk blijft. Als er evenveel optimistische als pessimistische consumenten zijn, heeft de index de waarde nul. Een waarde van tien betekent dat de optimisten een meerderheid van tien procent hebben ten opzichte van de pessimisten.

Twee van de vragen gaan over de economische situatie in het algemeen. Het CBS berekent uit de antwoorden hierop de indicator van het economisch klimaat. De overige drie vragen gaan over de financiële situatie van het eigen huishouden. Daaronder is ook de vraag of de tijd gunstig is voor aankopen van duurzame goederen. De antwoorden op deze drie vragen worden samengevat in de indicator van de koopbereidheid.

Het Consumenten Conjunctuur Onderzoek wordt vanaf mei 2000 medegefinancierd door de Europese Gemeenschap.

Tabel 1

Consumentenvertrouwen, economisch klimaat, koopbereidheid en grote aankopen: vergelijking septembercijfers voor en na de terreuraanslagen in de VS

	Consumentenvertrouwen	Economisch klimaat	Koopbereidheid	w.o. grote aankopen
Oorspronkelijke reeks				
2001				
Augustus	-5	-35	15	21
September (reguliere cijfer)	-5	-33	14	17
September (na de aanslagen)	-14	-43	6	16
Oktober	-10	-41	12	12
November	-11	-45	11	11
Na seizoencorrectie				
2001				
Augustus	-8	-38	12	14
September (reguliere cijfer)	-7	-38	13	16
September (na de aanslagen)	-17	-48	5	15
Oktober	-10	-45	13	16
November	-7	-40	15	20

Tabel 2

Consumentenvertrouwen, economisch klimaat, koopbereidheid en grote aankopen: saldo van positieve en negatieve antwoorden (oorspronkelijke reeks)

	Consumentenvertrouwen	Economisch klimaat	Koopbereidheid	w.o. grote aankopen
2000				
September	24	23	25	38
Oktober	23	21	24	35
November	17	14	19	29
December	19	14	22	34
2001				
Januari	15	10	19	22
Februari	11	-1	19	21
Maart	5	-13	18	25
April	0	-26	17	21
Mei	3	-20	17	25
Juni	-4	-29	13	25
Juli	-2	-28	15	24
Augustus	-5	-35	15	21
September (regulier cijfer)	-5	-33	14	17
Oktober	-10	-41	12	12
November	-11	-45	11	11

Tabel 3

Detailgegevens economisch klimaat: saldo van positieve en negatieve antwoorden (oorspronkelijke reeks)

	Economisch klimaat		
	Afgelopen jaar	Komend jaar	Totaal
2000			
September	36	10	23
Oktober	33	9	21
November	25	2	14
December	24	4	14
2001			
Januari	27	-7	10
Februari	16	-18	-1
Maart	5	-32	-13
April	-13	-40	-26
Mei	-12	-27	-20
Juni	-21	-38	-29
Juli	-22	-35	-28
Augustus	-28	-43	-35
September (regulier cijfer)	-28	-38	-33
Oktober	-24	-59	-41
November	-35	-55	-45

Tabel 4

Consumentenvertrouwen, economisch klimaat, koopbereidheid en grote aankopen: saldo van positieve en negatieve antwoorden (na verwijdering van seizoeninvloeden)

	Consumentenvertrouwen	Economisch klimaat	Koopbereidheid	w.o. grote aankopen
2000				
September	21	18	23	37
Oktober	22	18	25	38
November	21	18	23	38
December	24	19	27	47
2001				
Januari	14	7	18	20
Februari	12	2	18	22
Maart	6	-12	18	25
April	0	-23	16	21
Mei	2	-20	17	22
Juni	-5	-29	11	18
Juli	-5	-31	12	16
Augustus	-8	-38	12	14
September (regulier cijfer)	-7	-38	13	16
Oktober	-10	-45	13	16
November	-7	-40	15	20

Vermogens fors gestegen (13 november 2001)

Het vermogen van huishoudens is tussen 1995 en 2001 met 10 procent per jaar toegenomen. Deze toename kwam vooral door een stijging van de woningprijzen en een groei van het aandelenbezit. Het aantal miljonairs verdriedubbelde bijna tussen 1995 en 2001. Dit blijkt uit gegevens van het CBS, die voor een belangrijk deel zijn gebaseerd op gegevens van de Belastingdienst.

Stijging door eigen woning en aandelen

Het vermogen van huishoudens bedroeg volgens het CBS in het begin van 2001 gemiddeld 114 duizend euro. Dat is 50 duizend euro meer dan in 1995. Deze toename kwam vooral door een stijging van de woningprijzen en een groei van het aandelenbezit. Begin 2001 was de gemiddelde waarde van de eigen woning 209 duizend euro tegen 118 duizend euro zes jaar eerder. Ook de hypothecaire schulden stegen, maar het netto vermogen belegd in de eigen woning nam gemiddeld met 50 duizend euro toe. De waarde van aandelen in particulier bezit was begin 2001 gemiddeld 150 duizend euro. Dit is 50 duizend euro meer dan in 1995. Het aantal huishoudens met aandelen nam eveneens toe. In de loop van 2001 zijn banktegoeden en woningprijzen gestegen, maar zijn de aandelenkoersen gedaald. Gerekend tot oktober is het gemiddelde vermogen per saldo op ongeveer hetzelfde niveau gebleven.

Meer miljonairs

Tussen 1995 en 2001 trad bijna een verdriedubbeling van het aantal miljonairs op. In 2001 zijn er bijna 300 duizend huishoudens met een vermogen van meer dan een miljoen gulden. Driekwart van deze miljonairs is geen miljonair meer als het vermogen in euro's wordt uitgedrukt. In euro's gerekend zijn er 70 duizend miljonairs, aldus het CBS.

Eigen huis belangrijkste vermogenscomponent

Begin 1999 had het totale vermogen van de 6,8 miljoen particuliere huishoudens een waarde van 630 miljard euro. Dit is het saldo van 920 miljard euro aan bezittingen en 290 miljard euro aan schulden. De bezittingen bestonden voor meer dan de helft (58 procent) uit eigen woningen. Aandelen vormden 17 procent van het totale bezit en banktegoeden 14 procent. De schulden bestonden voor ruim 80 procent uit hypothecaire leningen op de eigen woning.

Vermogens zeer ongelijk verdeeld

De verschillen tussen de vermogens van huishoudens zijn groot. In 1999 had één op de zeven huishoudens meer schulden dan bezittingen en dus een negatief vermogen. Auto's, meubilair, kleding e.d. zijn niet tot de bezittingen gerekend. Van alle huishoudens had 12 procent een vermogen van meer dan 200 duizend euro. Deze huishoudens hadden daarmee ruim 60 procent van het totale vermogen in handen.

Technische toelichting

De Vermogensstatistiek is gebaseerd op gegevens uit de administratie van de Belastingdienst en een persoonsenquête van het CBS. De hier gepresenteerde gegevens betreffen de vermogenspositie aan het begin van het jaar. Vermogen is het saldo van bezittingen en schulden. De bezittingen bestaan vooral uit banktegoeden, aandelen, onroerend goed en ondernemingsvermogen. Tot de aandelen is ook de inleg op beleggingsrekeningen gerekend. De eigen woning is gewaardeerd op de marktwaarde in onbewoonde staat.

In het vermogen zijn niet meegeteld aanspraken op een toekomstige pensioen- of levensverzekeringsuitkering, tegoeden van spaar- en leenhypotheken, contant geld, duurzame consumptiegoederen, juwelen en antiek.

De cijfers voor 2000 en 2001 in dit persbericht zijn voorlopig. Voor deze jaren zijn alleen zeer globale gegevens beschikbaar. Voor de jaren 1993 t/m 1999 zijn meer gedetailleerde cijfers leverbaar.

Tabel 1
Vermogens van huishoudens

	Gemiddeld vermogen		Huishoudens met een vermogen van meer dan	
	1 miljoen gulden	1 miljoen euro	1 miljoen gulden	1 miljoen euro
	1 000 gld	1 000 euro	x 1 000	
1995	142	64	114	27
1996	158	72	135	36
1997	171	78	155	40
1998	184	84	176	49
1999	206	93	213	57
2000*	236	107	260	69
2001*	250	114	292	72

Tabel 2
Samenstelling van het vermogen

	1995	1998	1999
	<i>x 1 000</i>		
Totaal aantal huishoudens	6 454	6 704	6 783
	%		
Aantal huishoudens met bezittingen	98	98	97
w.o. Banktegoeden	98	98	97
Aandelen	11	15	17
Eigen woning	43	47	48
Aantal huishoudens met schulden	56	59	62
w.o. Schulden eigen woning	36	41	42
	<i>gemiddeld bedrag¹⁾ x 1 000 euro (gld)</i>		
Vermogen	64	84	93 (206)
Bezittingen	91	122	139 (307)
w.o. Banktegoeden	15	17	19 (43)
Aandelen	100	138	135 (297)
Eigen woning	118	146	164 (361)
Schulden	45	63	68 (151)
w.o. Schulden eigen woning	56	74	82 (181)

¹⁾ Berekend voor de huishoudens die de vermogenscomponent hebben.

Tabel 3
Vermogensverdeling, 1999

Vermogensklasse	Aantal huishoudens		Aandeel in vermogen
<i>euro</i>	<i>x 1 000</i>	<i>%</i>	
Negatief	930	14	-3
0 tot 5 duizend	1 373	20	0
5 tot 10 duizend	476	7	1
10 tot 20 duizend	514	8	1
20 tot 50 duizend	753	11	4
50 tot 100 duizend	882	13	10
100 tot 200 duizend	1 052	16	24
200 tot 500 duizend	622	9	29
500 duizend tot 1 miljoen	124	2	13
1 miljoen en meer	57	1	21
Totaal	6 783	100	100

Steeds meer bedrijven leiden hun werknemers op

Mevr. A.A. Boerdam en mevr. A. van der Meulen¹⁾

Ruim driekwart van de bedrijven doet aan interne of externe bedrijfsopleidingen. Zij gaven daar in 1999 ruim 3 miljard euro aan uit. Dat is nagenoeg een verdubbeling ten opzichte van 1993. Dit blijkt uit het onderzoek *Bedrijfsopleidingen*, dat in alle lidstaten van de Europese Unie en enkele Oost-Europese landen over het jaar 1999 is gehouden. De kern van het onderzoek wordt gevormd door vragen over soorten bedrijfsopleidingen, deelnemersaantallen, duur en kosten van bedrijfsopleidingen. Tevens worden vragen gesteld over onder meer het opleidingsbeleid en de opleidingsfaciliteiten van bedrijven. In dit artikel worden de resultaten van Nederland gepresenteerd en wordt ingegaan op de onderzoeksopzet.

1. Uitkomsten

1.1 Bedrijven met opleidingen

In 1999 had 87 procent van de bedrijven in de particuliere sector ten behoeve van hun werknemers een of meer bedrijfsopleidingen (staat 1). De bedrijven met meer dan 500 werknemers deden in 1999 allemaal aan bedrijfsopleidingen. De kleinere bedrijven bleven met 85 procent nauwelijks achter. In 1993 waren minder bedrijven actief op het gebied van opleiden, namelijk 56 procent. Dit geldt ook voor kleinere bedrijven, 53 procent verzorgde in dat jaar bedrijfsopleidingen.

In 1999 stelden acht van de tien bedrijven hun werknemers in de gelegenheid om intern dan wel extern, specifieke vormen van opleiding te volgen. Dit is een hoger percentage dan in 1993; toen was 46 procent van de bedrijven actief op dit terrein. Opleiding op de werkplek wordt door bijna de helft van de bedrijven toegepast als opleidingsvorm. Grotere bedrijven passen deze vorm van opleiden vaker toe dan kleinere bedrijven. De overige vormen van opleidingen, zoals job rotation, kwaliteitscirkels, zelfstudie en het bezoeken van conferenties, workshops, seminars en lezingen werd door bijna 60 procent van de bedrijven aangeboden.

¹⁾ Naast deze auteurs hebben de volgende personen meegewerkt aan het onderzoek: mevr. S.W.H.C. Loozen, N.M. Heerschap, en I. Roymans.

Staat 1
Bedrijven met opleidingsactiviteiten

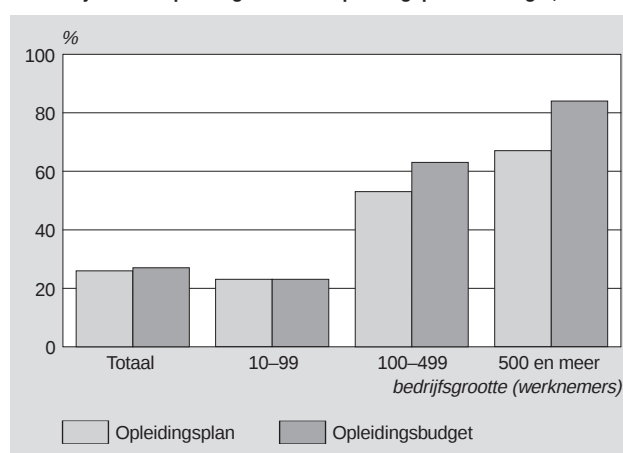
	1999				1993			
	Alle vormen	Interne en externe cursussen	Opleiding op de werkplek	Overige vormen ¹⁾	Alle vormen	Interne en externe cursussen	Opleiding op de werkplek	Overige vormen ¹⁾
	%							
Totaal	87	80	49	58	56	46	21	50
Bedrijfs grootte								
10–99 werknemers	85	79	46	55	53	42	18	47
100–499 werknemers	97	95	72	84	87	84	38	81
500 en meer werknemers	100	99	80	90	100	100	62	87

¹⁾ Job rotation/functieroulatie, kwaliteitscirkels/georganiseerde groepsdiscussies, zelfstudie, conferenties, workshops, seminars en lezingen.

1.2 Kenmerken van bedrijven met opleidingen

In het eerste deel van de enquête zijn er behalve algemene vragen ook vragen opgenomen over het opleidingsbeleid van het bedrijf. Er werd onder meer gevraagd of het bedrijf een geschreven opleidingsplan had. Van de bedrijven die aan bedrijfsopleidingen doen had 26 procent een opleidingsplan (figuur 1). Bij grote bedrijven, met meer dan 500 werknemers, had 67 procent een geschreven opleidingsplan.

1. Bedrijven met opleidingen en een opleidingsplan of -budget, 1999

De meeste bedrijven geven aan een opleidingsplan te hebben omdat opleidingen en trainingen een zaak van permanent overleg is tussen management en werknemers (66 procent). Ook hebben veel bedrijven een opleidingsplan voor het verkrijgen van certificatie of publieke erkenning als een goede onderneming (58 procent).

Er zijn maar weinig bedrijven die antwoorden dat zij een opleidingsplan hebben ter verkrijging van financiële ondersteuning, van bijvoorbeeld de Europese Unie of de overheid (4 procent).

Bijna 95 procent van de bedrijven die wel aan opleidingen doen maar zeggen geen geschreven opleidingsplan te hebben heeft minder dan 100 werknemers. Vaak geven zij als reden op dat zij, gezien de grootte van het bedrijf, het belang niet inzien van een opleidingsplan (44 procent).

Vaak worden een opleidingen slechts gegeven wanneer een individuele werknemer, of zijn/haar chef, daarom vraagt (25 procent). Bedrijven zonder een geschreven opleidingsplan hebben in ruim 80 procent van de gevallen hier ook geen budget voor. Maar ook van de bedrijven die wel over een opleidingsplan beschikken zegt ruim de helft hiervoor geen apart budget te hebben. In totaal heeft 23 procent van de kleinere opleidingsactieve bedrijven een budget voor opleidingen. Bij de grotere bedrijven is dit 84 procent (*figuur 1*).

Van de bedrijven die werknemers opleidingen laten volgen, geeft ruim eenderde aan in 1999 nieuwe of verbeterde producten of diensten te hebben geïntroduceerd (*staat 2*). Ruim een kwart meldt de introductie van vernieuwingen of verbeteringen op het gebied van productiemethoden en dienstverlening in dat jaar. Twee op de tien bedrijven met opleidingen hadden te maken met fusies, overnames of andere organisatorische herstructureringen in 1999. Ruim een kwart had andere procedures van werken ingevoerd. Bijna 60 procent van de bedrijven met opleidingen was in de periode van 1997 tot en met 1999 genoodzaakt om nieuwe kennis en deskundigheid te verwerven of ontwikkelen. Bij de vraag naar de toegepaste methoden konden meerdere opties worden aangekruist. De belangrijkste methoden om nieuwe kennis of vaardigheden te verwerven of ontwikkelen is de werknemers opleiding en training te geven (86 procent). Een andere methode is om werknemers aan te nemen die al over de benodigde kennis en vaardigheden beschikken (49 procent) en door de werknemers werkervaring te laten opdoen (48 procent).

Ruim eenderde van de bedrijven dat aan opleidingen doet maakte in 1999 algemene of collectieve afspraken over bedrijfsopleidingen. Dit geldt ook in ruimere mate voor de grote bedrijven (65 procent). Van de bedrijven die afspraken hebben gemaakt gaat het bij de helft om afspraken die zijn vastgelegd in de CAO. Eén op de tien bedrijven met opleidingen beschikte in 1999 over speciaal ingerichte ruimtes en eigen personeel voor opleidingen. Bij de grote bedrijven komt dat vaker voor; daar beschikt namelijk de helft over zulke faciliteiten. Van de kleine bedrijven heeft ruim 5 procent een eigen ruimte voor opleidingen.

Van de bedrijven met interne en externe opleidingen zegt ruim tweederde geen formele procedures te hebben om het effect van interne en externe cursussen te evalueren. De meesten (75 procent) geven daarbij aan dat zij dat niet doen omdat het geen prioriteit heeft binnen het bedrijf. De bedrijven die wel het effect van de cursussen evalueren doen dit veelal door de geleerde kennis of vaardigheden formeel te laten certificeren (74 procent).

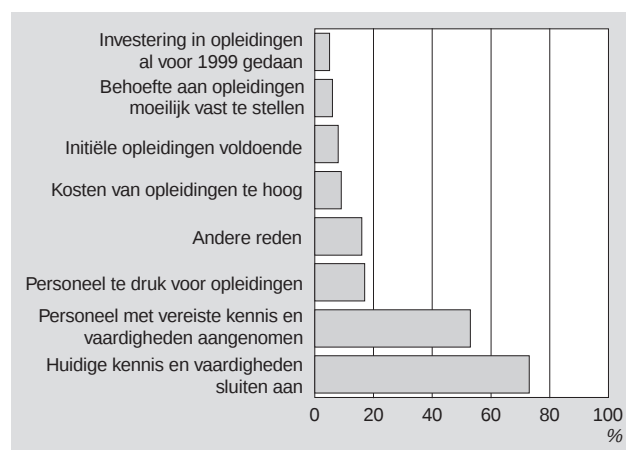
Staat 2
Bedrijven met opleidingen en hun beleid, 1999

	Totaal	Bedrijfs grootte (aantal werknemers)		
		10-99	100-499	500 en meer
	%			
Nieuwe of verbeterde producten of diensten geïntroduceerd in 1999	35	33	47	59
Nieuwe of verbeterde methoden om producten of diensten te maken geïntroduceerd in 1999	28	26	42	59
Te maken gehad met fusies, overnames of andere reorganisaties in 1999	19	17	34	53
Andere procedures van werken ingevoerd in 1999	28	26	42	56
In periode 1997 t/m 1999 genoodzaakt om nieuwe kennis en deskundigheid te verwerven of te ontwikkelen	57	55	76	85
In 1999 algemene of collectieve afspraken gemaakt over bedrijfsopleidingen waarvan in CAO	35 50	33 49	50 50	65 66
Beschikt in 1999 over een intern opleidingsruimte met eigen personeel	10	7	25	51

1.3 Waarom bedrijven niet aan opleidingen doen

Bij 13 procent van de bedrijven hebben werknemers in 1999 geen bedrijfsopleidingen gevolgd. Dit betreft voornamelijk de kleinere bedrijven tot 100 werknemers. Aan deze bedrijven werd gevraagd wat de belangrijkste redenen waren dat de werknemers geen opleidingen hadden gevolgd. Bijna driekwart van de bedrijven antwoordt dat de huidige kennis en vaardigheden van de werknemers aansluit bij de behoeften van het bedrijf en men daarom geen noodzaak ziet tot opleiden (*figuur 2*). Ruim de helft van de bedrijven geeft als reden op dat het personeel met de vereiste kennis en vaardigheden heeft aangenomen. Dat het personeel te weinig tijd heeft voor opleidingen komt maar in 17 procent van de gevallen voor.

2. Redenen voor bedrijven om niet aan opleidingen te doen, 1999

Verder blijkt dat van de bedrijven die niet aan opleidingen hebben gedaan er weinig zijn die nieuwe producten of diensten hebben geïntroduceerd in 1999 (7 procent) dan wel vernieuwingen of verbeteringen op het gebied van productiemethoden en dienstverlening hebben geïntroduceerd (5 procent). Ook heeft maar één op de tien te maken gehad met fusies, overnames of andere reorganisaties in 1999.

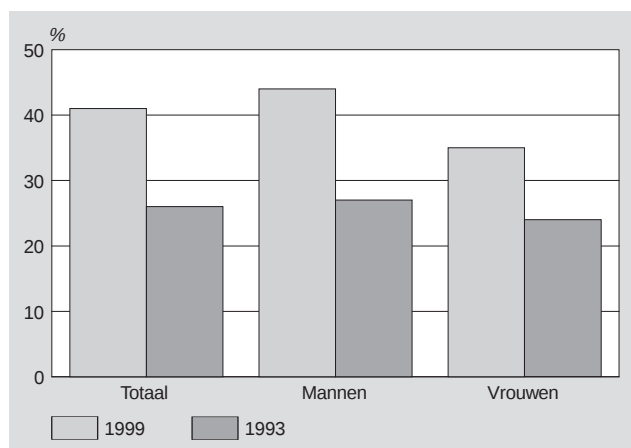
1.4 Wie volgen bedrijfsopleidingen?

In 1999 volgden vier van de tien werknemers tenminste één interne of externe bedrijfsopleiding (figuur 3). Dat komt overeen met anderhalf miljoen personen. Werknemers in het bedrijfsleven volgen de laatste jaren steeds meer opleidingen op kosten van de baas. In 1993 volgde nog maar een kwart van de werknemers een bedrijfsopleiding (tabel 1).

Bij kleine bedrijven is de deelname van werknemers aan cursussen het meest gestegen. In 1999 volgde 37 procent één of meer opleidingen, terwijl dat in 1993 maar 15 procent was. Door deze stijging is de deelname in kleine bedrijven bijna even groot als bij grote bedrijven, waar 42 procent van de werknemers een opleiding volgde. In 1993 was het aandeel werknemers met een opleiding bij grote bedrijven nog tweemaal zo hoog als bij de kleine bedrijven. De deelname aan bedrijfsopleidingen was in 1999 echter het grootst bij middelgrote bedrijven, namelijk 45 procent.

De opleidingsinspanning is het grootst bij de financiële instellingen. Daar volgden twee van de drie werknemers een opleiding. Ook de delfstofwinning en de bouwnijverheid zijn bedrijfstakken die veel aan opleidingen doen. De horeca deed het minst aan scholing, daar volgde een op de drie werknemers een opleiding.

3. Werknemers met een interne of externe bedrijfsopleiding

Er volgen naar verhouding minder vrouwen dan mannen een bedrijfsopleiding (figuur 3). Van de vrouwelijke werknemers nam 35 procent deel aan een bedrijfsopleiding, terwijl dat bij de mannen 44 procent was. Dat betekent dat in vergelijking met 1993 het verschil tussen vrouwen en mannen is opgelopen, want toen waren de percentages 24 en 27. De bedrijfstakken vervoer en communicatie en de financiële instellingen zijn de enige waar naar verhouding iets meer vrouwen dan mannen een opleiding volgden.

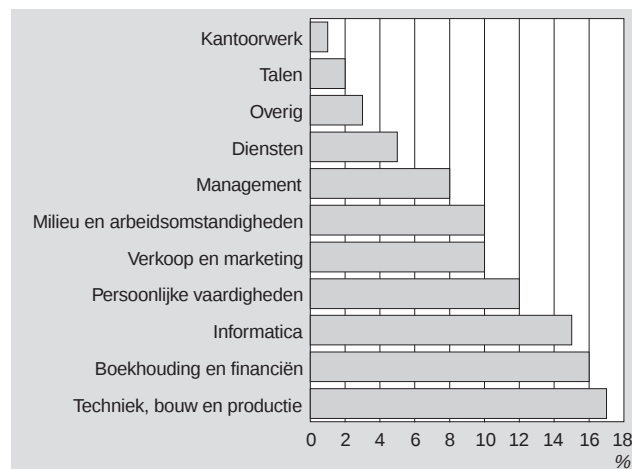
Werknemers die in 1999 een opleiding hebben gedaan, volgden er vaak meer dan één. Het aantal keren dat door een werknemer een interne of externe opleiding is gevolgd, was bijna twee keer zo hoog als het aantal werknemers dat minstens één opleiding volgde. In totaal is het aantal gevolgde opleidingen 2,9 miljoen in 1999 (tabel 1).

1.5 Inhoud van de opleidingen

Verreweg het meest populair zijn informaticacursussen. Eén van de vijf gevolgde cursussen (bijna 600 duizend) behandelde een onderwerp op dit terrein. Dit kan variëren van een cursus systeemontwerpen tot een cursus werken met Windows. Daarnaast volgden werknemers veel cursussen op het gebied van techniek, persoonlijke vaardigheden en milieu- en arbeidsomstandigheden. Het aantal gevolgde opleidingen geeft echter geen volledig beeld van de opleidingsinspanning van een bedrijf. Daarvoor zijn opleidingsuren beter geschikt. Er kunnen bijvoorbeeld honderd werk-

nemers naar een twee uur durende cursus gaan, maar er kunnen ook vijf werknemers een opleiding van een week volgen. In beide gevallen is het aantal gevolgde opleidingsuren gelijk (200 uur), maar het aantal gevolgde opleidingen niet (respectievelijk 100 en 5).

4. Interne en externe opleidingsuren naar type, 1999

De meeste opleidingsuren besteedden werknemers aan opleidingen op het terrein van techniek, bouw en productie: 17 procent van de totaal bestede cursussen (figuur 4). Deze opleidingen worden vooral gedaan in de industrie en de bouwnijverheid. Meteen daarna volgen opleidingen op het gebied van boekhouding en financiën, met 16 procent van de totaal bestede uren. Dit wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de financiële instellingen waar 64 procent van de cursussen aan boekhouding en financiën wordt besteed. Bij deze categorie opleidingen valt op dat ze gemiddeld veel langer duren dan andere type cursussen. Ze nemen 8 procent van het totaal aantal opleidingen in, terwijl het aandeel bij het aantal opleidingsuren veel hoger ligt, namelijk 16 procent. Informaticacursussen komen in aantal opleidingsuren op de derde plaats.

Mannen besteden de meeste uren aan technische cursussen, ongeveer een kwart van de cursustijd. Vrouwen spenderen veel tijd aan boekhouding en financiën, en verkoop en marketing. Dit heeft alles te maken met de verdeling van mannen en vrouwen in de verschillende bedrijfstakken. Waar veel mannen werken, zoals de industrie en de bouwnijverheid, zijn veel cursussen gericht op techniek. In de bedrijfstakken waar veel vrouwen werken, zoals de zakelijke dienstverlening en de handel, worden daarentegen veel cursussen aan boekhouding en verkoop en marketing besteed.

1.6 Uitvoerende instanties

Zo'n 40 procent van de gevolgde opleidingsuren wordt door bedrijven zelf intern georganiseerd. De overige uren worden door externe opleiders verzorgd. Voor talencursussen schakelen bedrijven meestal een externe instantie in, voor cursussen in verkoop en marketing is dit minder het geval.

Veruit de belangrijkste leveranciers van opleidingen buiten het eigen bedrijf zijn de particuliere opleidingsinstituten. Zij namen de helft van de externe gevolgde opleidingsuren voor hun rekening. Universiteiten verzorgden slechts 4 procent. Voor opleidingen in boekhouding en financiën was dit aandeel echter veel groter. In deze categorie verzorgden universiteiten ruim een kwart van de externe cursussen (tabel 2). De (hoge)scholen hadden een redelijk groot aandeel (15 procent) in de technische opleidingen. Informaticacursussen werden naast de particuliere instituten ook vaak verzorgd door leveranciers van apparatuur en software (28 procent).

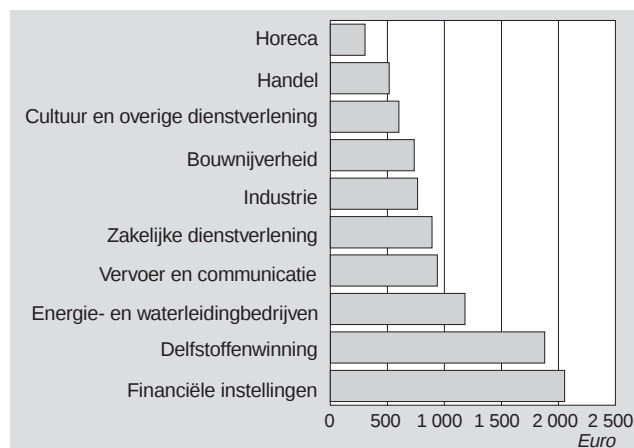
1.7 Uitgaven aan opleidingen

Bedrijven doen forse investeringen in scholing van hun personeel. In 1999 bedroegen de uitgaven voor het volgen van interne en externe bedrijfsopleidingen 3 miljard euro (tabel 3). Dat is een verdubbeling ten opzichte van 1993. Gemiddeld besteedden bedrijven 812 euro per werknemer. Ook dat is bijna het dubbele van 1993. Toen werd ruim 485 euro per werknemer aan scholing uitgegeven. De grote bedrijven hebben met 1 021 euro per werknemer het meest besteed aan interne en externe opleidingen. Met 581 euro per werknemer gaven de kleine bedrijven aanzienlijk minder uit.

De helft van de totale cursuskosten bestaat uit uitgaven aan de opleidende instantie, het vergoeden van studiekosten en de reizen verblijfkosten. Een iets kleiner deel van de uitgaven, zo'n 40 procent, wordt gevormd door de arbeidskosten van werknemers die onder werktijd op cursus zijn. Tevens hebben veel bedrijven personeel in dienst voor het organiseren, begeleiden of geven van cursussen. De arbeidskosten hiervan bedragen 10 procent van de totale cursuskosten. Bijdragen aan fondsen ten behoeve van opleidingen en ontvangsten en subsidies voor opleidingen zijn niet meegeteld in de uitgaven.

Niet alleen het aantal deelnemers maar ook de uitgaven per werknemer zijn veruit het hoogst bij de financiële instellingen en de delfstoffenwinning (figuur 5). In beide bedrijfstakken werd meer dan 1 800 euro uitgegeven. Zij lieten hiermee de overige bedrijfstakken ver achter zich. In de horeca, waar veel werknemers in deeltijd werken of per seizoen in dienst zijn, werd relatief weinig geld uitgegeven aan opleiding van het personeel. Het gemiddelde bedrag per werknemer kwam daar uit op 304 euro.

5. Uitgaven aan interne en externe opleidingen per werknemer, 1999

Staat 3

Duur van interne en externe bedrijfsopleidingen, 1999

	Totaal gemiddeld	Aandeel van opleidingsuren die gevolgd zijn in werktijd	Aandeel van in werktijd gevolgde opleidingsuren in totale gewerkte uren
	uur	%	
Totaal	26	78	1,1
Bedrijfstak			
Delfstoffenwinning	20	89	1,1
Industrie	27	77	1,0
Energie- en waterleidingbedrijven	30	85	1,4
Bouwnijverheid	21	79	1,2
Handel	26	71	1,0
Horeca	16	86	0,8
Vervoer en communicatie	25	85	0,9
Financiële instellingen	30	86	2,1
Zakelijke dienstverlening	28	76	1,0
Cultuur en overige dienstverlening	18	74	0,7

Bij de uitgaven per werknemer zijn de kosten gedeeld over het totaal aantal werknemers, dus inclusief de werknemers die geen bedrijfsopleidingen hebben gevolgd. De uitgave per gevolgde opleiding is 1 066 euro.

Opleidingsuitgaven maken deel uit van de arbeidskosten. Dit zijn de kosten die een werkgever maakt om een werknemer in dienst te hebben (hieronder vallen lonen van werknemers, sociale lasten voor de werkgevers en overige kosten zoals opleidingskosten en reiskosten). Het is dan ook interessant om te kijken naar het deel van de arbeidskosten dat door bedrijven voor opleidingsuitgaven wordt gebruikt. In 1999 werd 2,7 procent van de arbeidskosten besteed aan interne en externe opleidingen. In 1993 was dit nog maar 1,8 procent. Ook hier steken de financiële instellingen weer ver boven het gemiddelde uit: zij besteedden 4,8 procent van de arbeidskosten aan opleidingen in 1999.

1.8 Duur van opleidingen

Een interne of externe bedrijfsopleiding duurde gemiddeld 26 uur in 1999 (staat 3). Externe cursussen duurden over het algemeen iets langer dan de door het bedrijf zelf georganiseerde cursussen. Het langst duurden cursussen voor de werknemers van financiële instellingen en energie- en waterleidingbedrijven, gemiddeld 30 uur per cursus. Dat was bijna twee keer zoveel als de 16 uur die werknemers in de horeca gemiddeld kwijt zijn aan een cursus.

Van de uren die werknemers besteden aan opleidingen, valt ruim driekwart onder werktijd. Bij de grotere bedrijven wordt een groter deel van de cursustijd onder werktijd besteed dan bij de kleinere bedrijven. Als wordt vergeleken met het totale aantal uren dat er gewerkt wordt door werknemers, zijn er gemiddeld van de duizend gewerkte uren elf aan opleidingen besteed. Bij de financiële instellingen is het aandeel wederom het hoogste: gemiddeld worden daar van iedere duizend gewerkte uren er 21 aan opleidingen besteed.

De duur van de opleidingen in 1999 is niet exact vergelijkbaar met die in 1993. In 1993 werd gevraagd naar de duur van de opleiding in dagen, in 1999 is naar het aantal uren gevraagd. In 1993 duurde een opleiding gemiddeld 5,9 dagen. De opleidingen zijn wel een stuk korter geworden.

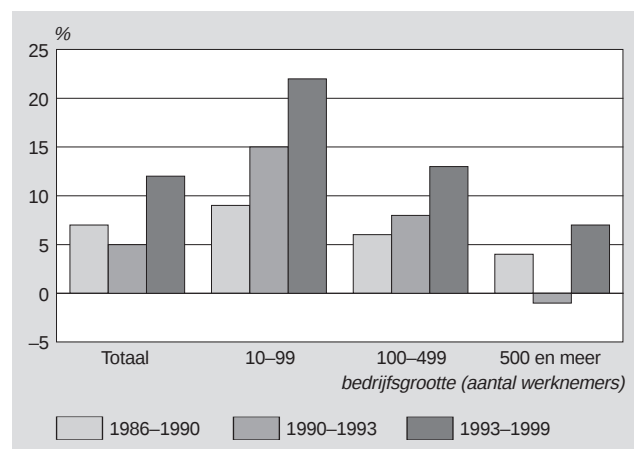
1.9 Ontwikkeling van bedrijfsopleidingen van 1986 tot 1999

Er zijn in de loop van de tijd door het CBS vier onderzoeken uitgevoerd naar bedrijfsopleidingen. Het eerste onderzoek ging over het jaar 1986, daarna volgden de jaren 1990, 1993 en 1999. Om de uitkomsten uit die onderzoeken naast elkaar te kunnen zetten,

werden diverse correcties uitgevoerd om verschillen in populaties en definities te ondervangen. Zo is voor de onderzoeken van 1986 en 1990 de Standaard Bedrijfsindeling van 1974 gebruikt, terwijl voor de onderzoeken van 1993 en 1999 de Standaard Bedrijfsindeling van 1993 werd gehanteerd. De onderzoekspopulatie is niet hetzelfde voor elk onderzoeksjaar; de Landbouw en Visserij en de Sociale Werkvoorziening zijn niet altijd meegenomen in het onderzoek. Dit geldt ook voor de bedrijven met 5–9 werknemers. Daarnaast zijn er definitiewijzigingen geweest in de afbakening van interne en externe bedrijfsopleidingen. Uiteindelijk is er een vergelijking gemaakt van uitkomsten van de vier jaren voor bedrijven met 10 werknemers of meer in de particuliere sector. Dat wil zeggen dat de Overheid, Onderwijs, Gezondheids- en Welzijnszorg en de Landbouw en Visserij niet in de uitkomsten zitten. De uitsplitsing naar bedrijfstakken wordt alleen gegeven als het plausibel is. Om de ontwikkeling van bedrijfsopleidingen goed te kunnen laten zien worden de verschillen tussen de vier jaarstanden omgerekend naar een groei per jaar. Dit wordt gedaan omdat de perioden tussen de opeenvolgende jaarstanden niet evengroot zijn. Zo is er een periode van vier jaar (1986–1990), één van drie jaar (1990–1993) en één van zes jaar (1993–1999). De tabellen 4, 5 en 6 laten tijdreeksgegevens zien, met in elke tabel de groei per jaar aangegeven in procenten.

Over de gehele onderzoeksperiode 1986 tot 1999 is de deelname aan interne en externe bedrijfsopleidingen toegenomen. De jaarlijkse groei van het aantal gevolgde opleidingen per werknemer is in elke periode positief (figuur 6). Maar in de periode 1993 tot 1999 nam het aantal gevolgde opleidingen per werknemer het meest toe, 12 procent per jaar. In de jaren 1990 tot 1993 was de toename het kleinst.

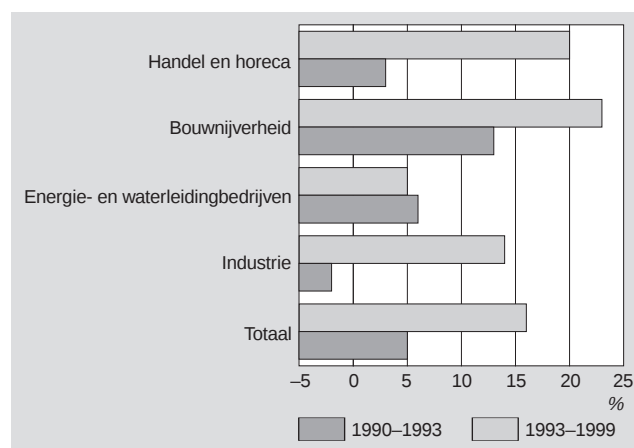
6. Jaarlijkse groei gevolgde opleidingen per werknemer, 1986–1999

Over het algemeen zijn het vooral de kleine bedrijven waar het aantal gevolgde opleidingen per werknemer sterk is toegenomen. De grote bedrijven (500 werknemers of meer) laten tussen 1990 en 1993 een stijging zien. Maar tussen 1993 en 1999 werd ook daar weer een groei in deelname aan bedrijfsopleidingen geconstateerd. Ook wat de bedrijven hebben uitgegeven per werknemer aan interne en externe opleidingen is van 1993 tot 1999 het meest toegenomen, namelijk met 9 procent per jaar. Het zijn ook hier de kleine bedrijven die de grootste toename hebben over alle jaren.

De ontwikkelingen in de opleidingsuitgaven per werknemer verschillen per bedrijfstak (figuur 7). De bouwnijverheid vertoont de grootste jaarlijkse toename van de uitgaven per werknemer vanaf 1990. Opvallend is verder dat de industrie en de handel en horeca vooral de laatste jaren (1993–1999) een groei laten zien. In de industrie sector was er tussen 1990 en 1993 zelfs sprake van een daling in de uitgaven aan interne en externe opleidingen per werknemer.

7. Jaarlijkse groei opleidingsuitgaven per werknemer, 1990–1999

2. Onderzoeksopzet

Het onderzoek naar Bedrijfsopleidingen over het jaar 1999 is uitgevoerd in opdracht van het statistisch bureau van de Europese Unie (Eurostat) en mede gefinancierd door de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Economische Zaken en Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Het onderzoek is uitgevoerd onder een steekproef van bedrijven met 10 of meer werknemers in de particuliere sector. Bij het onderzoek bleven het Openbaar bestuur, het Onderwijs en de Gezondheids- en Welzijnszorg buiten beschouwing. Tevens is de bedrijfstak Landbouw en Visserij niet in het onderzoek meegenomen. De uitkomsten hebben betrekking op ruim 3,8 miljoen werknemers.

De waarnemingen zijn gedaan door middel van het afnemen van interviews bij de bedrijven in de steekproef. De totale steekproef bestaat uit ruim 5 700 bedrijven. Deze bedrijven zijn door de buitendienst van het CBS benaderd. Eerst is er een brief naar het bedrijf in de steekproef gestuurd met daarin een aankondiging en het doel van het onderzoek. Kort daarna nam de interviewer telefonisch contact op om een afspraak te maken voor het interview. Ten behoeve van het interview konden de interviewers beschikken over een elektronische versie van de vragenlijst, zodat gegevens meteen konden worden ingevoerd. De respondent kon tijdens het interview meelesen op een papieren versie van de vragenlijst. In een periode van zeven maanden in het jaar 2000 zijn zo'n 4 400 interviews afgenomen door de buitendienst van het CBS. Het responspercentage bedraagt ruim 70 procent.

Onder bedrijfsopleidingen wordt in dit onderzoek verstaan: 'opleidingen en cursussen ten behoeve van werknemers, die door de onderneming, de instelling of het bedrijf op enigerlei wijze zijn ondersteund'. Deze ondersteuning kan door middel van het beschikbaar stellen van tijd, geld of leermiddelen. Verder is er meestal een opleider bij betrokken en is er sprake van een van tevoren geplande activiteit en een aangewezen tijdspanne. Bovendien is het doel nieuwe kennis of vaardigheden te verwerven of bestaande kennis of vaardigheden te vergroten. De volgende formele en minder formele vormen van bedrijfsopleidingen worden onderscheiden:

- interne en externe cursussen
- opleiding op de werkplek ¹⁾
- gepland leren via job rotation of functieroulatie
- bezoeken van conferenties, workshops, lezingen of seminars waarbij een leerdoel voorop staat ²⁾
- deelname aan kwaliteitscirkels of georganiseerde groepsdiscussies ²⁾
- zelfstudie door middel van video, audiotapes, schriftelijke cursussen, computerondersteunde methoden of het gebruik van studiecentra ²⁾

Opleidingsactiviteiten voor leerlingen en stagiaires vallen buiten het onderzoek Bedrijfsopleidingen. Dat geldt ook voor opleidingen ten behoeve van specifieke vakbondsactiviteiten. Alleen de bedrijfsopleidingen voor werknemers die bij een bedrijf op de loonlijst staan zijn meegenomen. Opleidingen voor uitzendkrachten en WSW-krachten (sociale werkvoorziening) zijn uitgesloten, tenzij het gaat om een uitzendbureau respectievelijk een WSW-instelling.

De vragen naar deelnemersaantallen, duur, inhoud en kosten worden alleen gesteld voor de formelere vormen van bedrijfsopleidingen, de interne en externe cursussen. De andere opleidingsvormen zijn bij deze vragen buiten beschouwing gelaten omdat detailgegevens hierover vaak moeilijk te verkrijgen zijn. Interne bedrijfsopleidingen zijn opleidingen die door het bedrijf zelf worden ontworpen en/of georganiseerd. Bij externe opleidingen wordt dit door een andere organisatie gedaan. De inhoud van de interne en externe opleidingen is ingedeeld in elf verschillende categorieën zoals ze in de ISCED-classificatie zijn gedefinieerd. Deze classificatie is ontwikkeld in opdracht van CEDEFOP: European Centre for the Development of Vocational Training. De elf categorieën geven verschillende inhoudsgebieden weer:

1. talen
2. verkoop en marketing
3. boekhouding en financiën
4. management
5. kantoorwerk
6. persoonlijke vaardigheden
7. informatica (o.a. computervaardigheden en dataverwerking)
8. techniek/bouw en productie
9. milieu en arbeidsomstandigheden op de werkplek
10. diensten (o.a. persoonlijke verzorging, horeca, transport- en veiligheidsdiensten)
11. overig.

Van de externe opleidingen is gevraagd welk soort instantie bij de uitvoering is betrokken. Hierin worden 9 categorieën onderscheiden:

1. (hoge)scholen (waaronder hbo, mbo en voortgezet onderwijs)
2. universiteiten
3. gespecialiseerde opleidingsinstituten uit de publieke sector (zoals open leercentra en volkshogescholen)
4. particuliere opleidingsinstituten
5. leveranciers van apparatuur en software
6. moeder- en zusterbedrijven
7. vakbonden
8. Kamers van Koophandel en branche- of werkgeversorganisaties
9. overig.

Het voorgaande onderzoek naar Bedrijfsopleidingen is gehouden over het jaar 1993, eveneens in opdracht van Eurostat. Het onderzoek over 1999 wijkt op een aantal punten af van het vorige onderzoek. De voornaamste verschillen zijn: 1) in 1993 werden tevens bedrijven met vijf tot tien werknemers onderzocht; 2) de sector landbouw en visserij werd in 1993 wél meegenomen; 3) alle waarnemingen over 1999 zijn gebaseerd op mondelinge interviews bij de bedrijven terwijl in 1993 een twee fasen steekproef met schriftelijke enquêtes werd gehouden. Door de landbouw en visserij en de bedrijven met 5–9 werknemers uit de gegevens van 1993 te halen, zijn voor wat betreft de eerste twee punten beide jaren vergelijkbaar. In hoeverre de methode van enquêteren de resultaten heeft beïnvloed, is moeilijk na te gaan. Naast deze verschillen is er ook een wijziging in de gehanteerde definitie voor het onderscheid tussen interne opleidingen enerzijds en externe opleidingen anderzijds. Het is daarom alleen mogelijk de interne en externe opleidingen samen te vergelijken voor beide jaren. De

resultaten van 1993 die in dit artikel worden gepresenteerd zijn gegevens die aangepast zijn aan de onderzoekspopulatie van 1999.

Voor meer informatie

In dit artikel is een selectie opgenomen van alle resultaten die beschikbaar zijn uit het onderzoek Bedrijfsopleidingen. Een overzicht van de uitkomsten is te vinden in Statline, de elektronische databank van het CBS, die te bereiken is via de internetpagina van het CBS: www.cbs.nl. Tevens zijn op aanvraag de uitkomsten te verkrijgen bij de Infoservice van het CBS. Telefoon (045) 570 70 70.

Noten in de tekst

- 1) Dit zijn geplande perioden van training, instructies of het opdoen van praktische ervaring, gebruikmakend van de normale 'werkuitrusting'. Eventueel buiten de eigenlijke werkplek, maar dan wel in een omgeving die daar sterk op lijkt.
- 2) Deze vormen van bedrijfsopleidingen worden ook wel gezamenlijk aangeduid met 'Overige vormen van bedrijfsopleidingen'. Bij deze vormen dient het doel van het verkrijgen of vergroten van kennis of vaardigheden voorop te staan.

Literatuur

Boerdam, A.A., Ruchti, P.J., 1995, Bedrijfsopleidingen in particuliere bedrijven in 1993. In: Kwartaalschrift onderwijsstatistiek 1995-I, blz. 32–35.

Boerdam, A.A., Ruchti, P.J., 1995, Opleiding en training van werknemers. In: Kwartaalschrift onderwijsstatistiek 1995-III, blz. 33–35.

Boerdam, A.A., Slagter, H.C.A., 1995, Opleidingsbeleid van particuliere bedrijven in 1993. In: Sociaal-economische maandstatistiek oktober 1995, blz. 22–26.

Boerdam, A.A., 1996, Onderwijspersoneel zelf in de schoolbanken. In: Kwartaalschrift onderwijsstatistiek 1996-III, blz. 60–64.

CBS, 1988, Bedrijfsopleidingen in Nederland 1986.

CBS, 1992, Volwasseneneducatie. Bedrijfsopleidingen 1990. Deel 1. Particuliere sector.

CBS, 1992, Volwasseneneducatie. Bedrijfsopleidingen 1990. Deel 2. Bestuurlijke Rijksoverheid.

CBS, 1995, Bedrijfsopleidingen 1993, Particuliere Sector.

CBS, 1996, Nascholing in de onderwijssector, 1994/'95.

Slagter, Herman, C.A., 1995, A survey on employer sponsored training. In: Netherlands Official Statistics, Volume 19, Summer 1995.

Wittink, R., 1993, Nascholing in het reguliere onderwijs 1990/'91. In: Supplement bij de Sociaal-economische maandstatistiek, jaargang 1993, nummer 4, blz. 11–14.

Tabel 1

Werknemers met een interne of externe opleiding en het aantal gevolgde interne en externe opleidingen

		1999				1993			
		Werknemers met een opleiding			Aantal gevolgde opleidingen	Werknemers met een opleiding			Aantal gevolgde opleidingen
		Totaal	Mannen	Vrouwen		Totaal	Mannen	Vrouwen	
		%			x 1 000	%			x 1 000
Totaal		41	44	35	2 896	26	27	24	1 206
Bedrijfstak									
10-14	Delfstoffenwinning	60	62	49	9	.	.	.	.
15-37	Industrie	40	42	33	636	24	25	17	299
40-41	Energie- en waterleidingbedrijven	47	50	31	27	37	33	59	20
45	Bouwnijverheid	58	59	35	306	24	25	15	88
50-52	Handel	37	42	30	568	22	21	23	199
55	Horeca	32	32	31	76	16	17	15	18
60-64	Vervoer en communicatie	40	40	42	258	.	.	.	.
65-67	Financiële instellingen	65	64	66	257	46	50	40	161
70-74	Zakelijke dienstverlening ¹⁾	36	41	29	633	20	22	18	220
90-93	Cultuur en overige dienstverlening	39	39	39	126				
Bedrijfs grootte									
10- 99 werknemers		37	41	30	1 005	15	16	12	240
100-499 werknemers		45	48	37	664	27	29	21	281
500 en meer werknemers		42	46	37	1 227	36	38	33	685

¹⁾ In 1993 inclusief Cultuur en overige dienstverlening.

Tabel 2

Aantal gevolgde externe opleidingsuren naar opleidende instantie en type opleiding, 1999

	Totaal	(Hoge)- scholen	Univer- siteiten	Gespec.opl. instituten uit publieke sector	Particuliere opleidings- instituten	Leveranciers van appa- ratuur en software	Moeder- en zuster- bedrijven	Vak- bonden	Kvk, branche- of werk- gevers organisatie	Overig
	%									
Type opleiding										
Talen	100	8	1	18	70	0	1	0	2	0
Verkoop en marketing	100	10	0	11	53	2	5	0	18	0
Boekhouding en financiën	100	9	28	6	48	0	3	0	4	2
Management	100	12	4	15	61	0	5	0	2	1
Kantoorwerk	100	2	0	15	71	3	8	0	1	0
Persoonlijk vaardigheden	100	2	0	15	66	0	10	0	3	4
Informatica	100	2	0	9	53	28	7	0	1	0
Techniek, bouw en productie	100	15	0	28	37	6	3	0	10	1
Milieu en arbeidsomstandigheden	100	3	0	29	55	0	3	0	8	2
Diensten	100	2	0	43	36	1	5	0	11	2
Overig	100	20	2	43	18	1	5	1	8	2

Tabel 3
Uitgaven aan interne en externe opleidingen

	1999			1993		
	Totaal	In % van de arbeidskosten	Per werknemer	Totaal	In % van de arbeidskosten	Per werknemer
	mln euro	%	euro	mln euro	%	euro
Totaal	3 088	2,7	812	1 558	1,8	487
Bedrijfstak						
10–14 Delfstoffenwinning	16	3,2	1 879	.	.	.
15–37 Industrie	652	2,2	764	466	1,7	526
40–41 Energie- en waterleidingbedrijven	39	2,8	1 180	34	2,2	768
45 Bouwnijverheid	228	2,2	735	65	0,8	230
50–52 Handel	425	2,2	515	168	1,2	253
55 Horeca	37	1,9	304	10	0,7	116
60–64 Vervoer en communicatie	359	2,8	938	.	.	.
65–67 Financiële instellingen	444	4,8	2 054	248	3,7	1 331
70–74 Zakelijke dienstverlening ¹⁾	789	3,3	891	223	1,4	321
90–93 Cultuur en overige dienstverlening	99	2,2	600			
Bedrijfsomvang (aantal werknemers)						
10– 99	848	1,8	583	224	0,8	192
100–499	649	2,8	823	278	1,3	396
500 en meer	1 592	3,8	1 021	1 056	3,0	795

¹⁾ In 1993 inclusief Cultuur en overige dienstverlening.

Tabel 4
Aantal gevolgde interne en externe bedrijfsopleidingen per werknemer, 1986–1999

	1999	1993	1990	1986	Groeipercentage ¹⁾		
					1999–1993	1993–1990	1990–1986
					%	%	%
Totaal ²⁾	0,77	0,38	0,33	0,25	12	5	7
Bedrijfstak							
w.o.							
15–37 Industrie ³⁾	0,80	0,35	0,35	.	15	0	.
40–41 Energie- en waterleidingbedrijven	0,83	0,45	0,37	.	11	7	.
45 Bouwnijverheid	0,98	0,31	0,19	.	21	17	.
50–52, 55 Handel en horeca	0,68	0,29	0,27	.	15	3	.
Bedrijfsomvang (aantal werknemers)							
10– 99	0,69	0,20	0,14	0,10	22	15	9
100–499	0,85	0,41	0,33	0,26	13	8	6
500 en meer	0,81	0,53	0,54	0,46	7	–1	4

¹⁾ Omdat de tussenliggende perioden niet even groot zijn, is het verschil tussen de opeenvolgende jaarstanden omgerekend naar groei per jaar.

²⁾ Exclusief landbouw en visserij, sociale werkvoorziening en bedrijven met 5–9 werknemers.

³⁾ Exclusief sociale werkvoorziening.

Tabel 5
Uitgaven aan interne en externe bedrijfsopleidingen per werknemer, 1986–1999

					Groeï per jaar ¹⁾						
					1999–1993	1993–1990	1990–1986				
					euro	%					
Totaal ²⁾					826	495	417	358	9	6	4
Bedrijfstak											
w.o.											
15–37	Industrie ³⁾	817	554	563	.	7	–1	.			
40–41	Energie- en waterleidingbedrijven	1 180	767	567	.	7	11	.			
45	Bouwnijverheid	735	231	118	.	21	24	.			
50–52, 55	Handel en horeca	490	236	195	.	13	7	.			
Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)											
10– 99		581	191	113	86	20	19	7			
100–499		830	399	295	.	13	10	.			
500 en meer		1 062	826	803	.	4	1	.			

¹⁾ Omdat de tussenliggende perioden niet evengroot zijn, is het verschil tussen de opeenvolgende jaarstanden omgerekend naar groei per jaar.

²⁾ Exclusief landbouw en visserij, sociale werkvoorziening en bedrijven met 5–9 werknemers.

³⁾ Exclusief sociale werkvoorziening.

Tabel 6
Uitgaven aan interne en externe bedrijfsopleidingen in procenten van de arbeidskosten, 1986–1999

					Groeï per jaar ¹⁾						
					1999–1993	1993–1990	1990–1986				
					%						
Totaal ²⁾					2,8	1,8	1,7	1,5	7	2	3
Bedrijfstak											
w.o.											
15–37	Industrie ³⁾	2,2	1,7	1,9	.	5	–4	.			
40–41	Energie- en waterleidingbedrijven	2,8	2,2	1,9	.	4	5	.			
45	Bouwnijverheid	2,2	0,8	0,5	.	18	21	.			
50–52, 55	Handel en horeca	2,2	1,1	1,1	.	11	2	.			
Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)											
10– 99		1,8	0,8	0,5	0,4	15	14	5			
100–499		2,8	1,3	1,1	.	14	6	.			
500 en meer		3,9	3,1	3,2	.	4	–1	.			

¹⁾ Omdat de tussenliggende perioden niet evengroot zijn, is het verschil tussen de opeenvolgende jaarstanden omgerekend naar groei per jaar.

²⁾ Exclusief landbouw en visserij, sociale werkvoorziening en bedrijven met 5–9 werknemers.

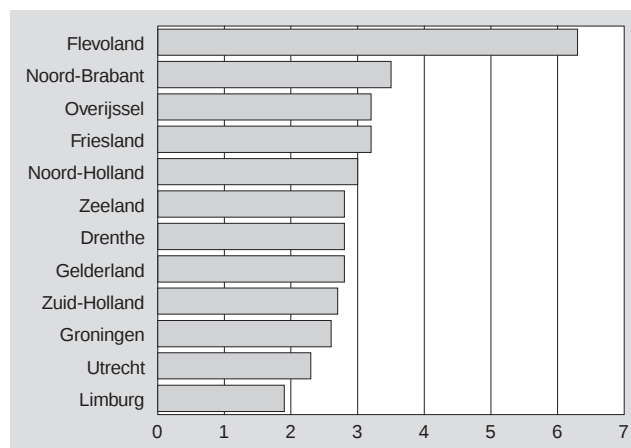
³⁾ Exclusief sociale werkvoorziening.

Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000

Eind december 2000 hadden werknemers in Nederland in totaal bijna 6,9 miljoen banen. Ten opzichte van december 1999 betekent dit een stijging van 195 duizend banen. Het aantal banen van vrouwen groeide 117 duizend, terwijl het aantal banen van mannen met 78 duizend toe nam. Het groeitempo van het aantal vrouwelijke werknemers blijft met 4,1 procent beduidend hoger dan dat van mannen. Per baan verdiende de gemiddelde werknemer in 2000 een jaarloon van 52,7 duizend gulden en werkte daar 1380 uur (exclusief overwerk) voor.

Grafiek 1 toont de groei van het aantal banen van werknemers in 2000. In alle provincies groeide de werkgelegenheid, maar deze groei is ongelijk verdeeld. Het grootst was de toename in Zuid-Holland. In deze provincie, waar de meeste banen voorkomen, groeide de werkgelegenheid met ruim 39 duizend banen. Net zoals in de voorgaande jaren steeg het aantal banen in Flevoland relatief het snelst (6,3 procent). In Utrecht en Limburg bleef de groei iets achter op het landelijk gemiddelde van 2,9 procent.

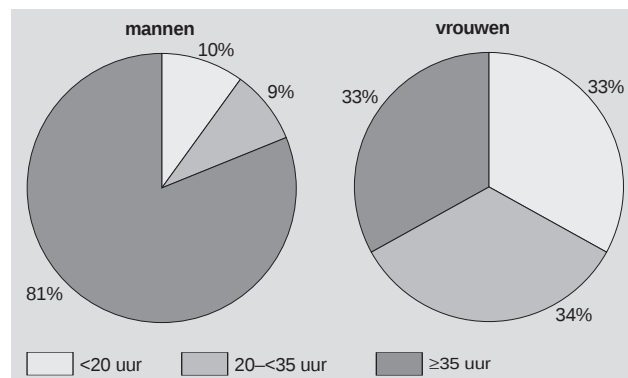
1. Banengroei per provincie in procenten, 1999–2000

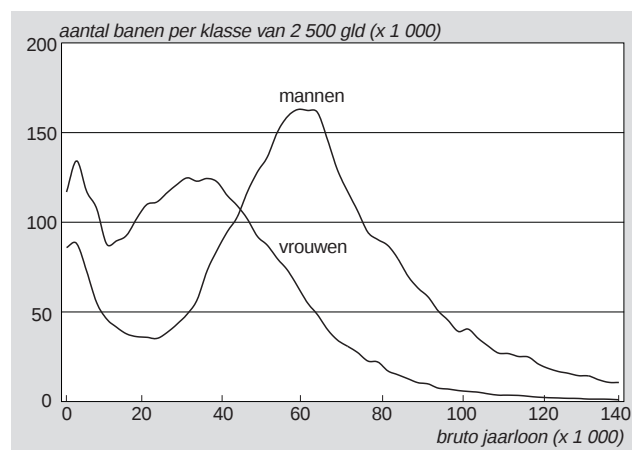
In de grafieken 2 tot en met 4 staan enkele onderzoeksuitkomsten over loon en arbeidsduur van mannen en vrouwen. Tussen mannen en vrouwen bestaan grote verschillen. Terwijl de overgrote meerderheid van de mannen minstens 35 uur per week werkt, geldt dit slechts voor een derde van de vrouwen. Hierdoor is het gemiddeld loon van vrouwen ook lager dan dat van mannen. Uit grafiek 3 blijkt duidelijk dat de hogere loonklassen bij mannen sterker zijn bezet dan bij vrouwen. Door beloningsverschillen op basis van uurlozen te bekijken, wordt gecorrigeerd voor verschillen in arbeidsduur. Ook dan blijken vrouwen gemiddeld nog steeds minder te verdienen dan mannen. En zelfs het feit dat werkende vrouwen gemiddeld jonger zijn dan werkende mannen kan het relatief lage loon van vrouwen niet volledig verklaren. Het gemiddeld uurloon van vrouwen ligt in elke leeftijdsgroep lager dan dat van mannen (grafiek 4). Naarmate werknemers ouder worden, neemt dit beloningsverschil toe. Bekend is dat verschillen in opleidingsniveau, anciënniteit en beroep hierbij van grote invloed zijn.

Deze gegevens komen uit de Enquête werkgelegenheid en lonen (EWL) van het CBS. Behalve voorlopige uitkomsten over 2000, zijn ook de nader voorlopige uitkomsten over 1999 gepubliceerd. Deze laatste uitkomsten wijken behoorlijk af van de voorlopige uitkomsten over 1999 zoals gepubliceerd in de Sociaal-economische maandstatistiek (SEM) van november 2000 en december 2000. Het aantal banen van werknemers per 31 december 1999 ligt 228 duizend hoger dan eerder gepubliceerd. Oorzaak van de verschillen is dat de vaststelling van het aantal banen, met ingang van

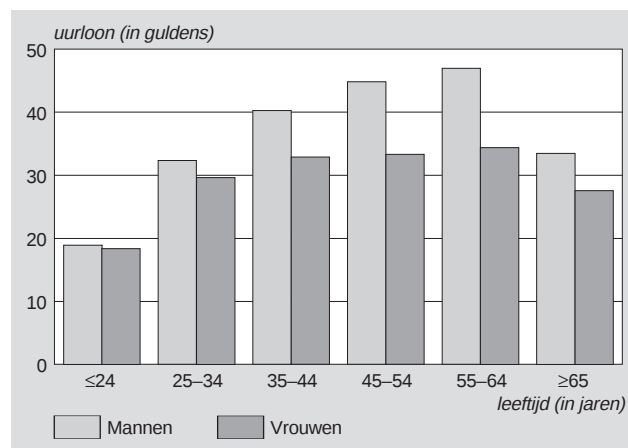
2. Verdeling wekelijkse arbeidsduur bij mannen en vrouwen, 2000

3. Verdeling van het jaarloon van mannen en vrouwen, 2000

4. Uurloon van werknemers naar geslacht, 2000

1999 nader voorlopig, zodanig is herzien dat het aantal banen vanuit de EWL past binnen de Arbeidsrekeningcijfers na revisie. Bij deze revisie, die in 1999 heeft plaatsgevonden, is het niveau van de werkgelegenheid met ruim 200 duizend banen naar boven bijgesteld. Vanwege deze herziening zijn de EWL-uitkomsten over 2000 uitsluitend vergelijkbaar met de nader voorlopige uitkomsten over 1999, en niet met de oudere uitkomsten vanaf 1995 tot en met de voorlopige over 1999.

Staat 1
Banen, loon en arbeidsduur van werknemers, december 1995–december 2000

		Banen	Uurloon	Maandloon incl. overwerk	Jaarloon incl. bijz. beloningen en spaarloon	Jaarlijkse arbeidsduur excl. overwerk
		<i>x 1 000</i>	<i>gld</i>		<i>1 000 gld</i>	<i>uur</i>
Totaal	1995 nv ¹⁾	5 677,4	28,90	3 506	45,8	1 428
	1996 nv	5 869,2	29,70	3 561	46,2	1 413
	1997 nv	6 067,2	30,78	3 649	47,3	1 396
	1998 nv	6 261,8	32,09	3 784	49,3	1 390
	1999 v ²⁾	6 465,9	33,16	3 901	50,7	1 387
	1999 nv	6 694,1	33,11	3 898	50,7	1 388
	2000 v	6 889,1	34,52	4 039	52,7	1 380
Geslacht						
Mannen	1995 nv	3 419,2	31,35	4 271	56,2	1 597
	1996 nv	3 512,8	32,16	4 341	56,6	1 584
	1997 nv	3 597,6	33,29	4 454	58,1	1 569
	1998 nv	3 682,3	34,73	4 621	60,6	1 562
	1999 v	3 763,7	35,97	4 773	62,6	1 558
	1999 nv	3 863,4	35,92	4 771	62,5	1 560
	2000 v	3 941,8	37,41	4 946	65,2	1 553
Vrouwen	1995 nv	2 258,2	23,85	2 348	30,2	1 172
	1996 nv	2 356,5	24,67	2 397	30,5	1 157
	1997 nv	2 469,6	25,77	2 476	31,5	1 144
	1998 nv	2 579,5	26,95	2 590	33,1	1 144
	1999 v	2 702,2	27,86	2 687	34,3	1 148
	1999 nv	2 830,7	27,93	2 705	34,6	1 153
	2000 v	2 947,3	29,30	2 826	36,1	1 149
Mutatie t.o.v. het voorgaande jaar (in %)						
Totaal	1996	3,4	2,8	1,6	0,9	-1,1
	1997	3,4	3,6	2,5	2,4	-1,2
	1998	3,2	4,3	3,7	4,3	-0,4
	1999	3,3	3,3	3,1	3,0	-0,2
	2000	2,9	4,3	3,6	3,9	-0,6
Geslacht						
Mannen	1996	2,7	2,6	1,6	0,7	-0,8
	1997	2,4	3,5	2,6	2,7	-0,9
	1998	2,4	4,3	3,7	4,3	-0,4
	1999	2,2	3,6	3,3	3,2	-0,3
	2000	2,0	4,1	3,7	4,3	-0,4
Vrouwen	1996	4,4	3,4	2,1	1,0	-1,3
	1997	4,8	4,5	3,3	3,3	-1,1
	1998	4,5	4,6	4,6	5,2	0,0
	1999	4,8	3,4	3,7	3,6	0,3
	2000	4,1	4,9	4,5	4,3	-0,3

¹⁾ nv: nader voorlopig.

²⁾ v: voorlopig.

Bij de EWL staan werknemers centraal, die in dienst zijn van bedrijven en instellingen. Werknemers zijn mensen die arbeid verrichten tegen loon of salaris. Omdat een werknemer bij meerdere bedrijven kan werken, hebben de uitkomsten betrekking op het totaal aantal banen van werknemers, en niet op het aantal werknemers. In deze aantallen banen tellen alle banen mee, ongeacht hun arbeidsduur. Ook banen van directeurs die tevens grootaandeelhouder zijn, worden meegeteld. De uitkomsten hebben betrekking op alle bedrijfstakken, met uitzondering van de bedrijfstakken personeel in dienst van huishoudens (sbi 95) en internationale gemeenschapsorganen (sbi 99).

De EWL is een grootschalige enquête. De cijfers over het aantal banen naar geslacht en regio zijn gebaseerd op de waarneming van ruim 66 duizend bedrijven en instellingen. Dit is bijna 17 procent van alle bedrijven en instellingen in Nederland met personeel in dienst. Van de bedrijven en instellingen met 10 of meer werknemers werd 79 procent waargenomen; uit de populatie van de kleinere bedrijven en instellingen is een steekproef getrokken, zodat daarvan bijna 5 procent is waargenomen. Het aantal individuele werknemers waarover loon- en arbeidsduurgegevens zijn verkregen voor het samenstellen van de EWL-uitkomsten over decem-

ber 2000, bedraagt circa 3,3 miljoen. In 1995 bedroeg dit aantal nog 1,6 miljoen. Het groeiend aantal waarnemingen maakt het mogelijk om de uitkomsten steeds verder te detaileren. Overigens zijn deze waargenomen werknemers niet evenredig verdeeld over alle bedrijfstakken en grootteklassen. Vooral de grote bedrijven en de bedrijfstakken Openbaar bestuur en Onderwijs zijn oververtegenwoordigd. De gegevens van de waargenomen werknemers worden opgehoogd tot representatieve gegevens voor de gehele populatie.

Wijziging in de samenstelling van de uitkomsten

Sinds eind jaren tachtig zijn de enquête-uitkomsten van de bedrijvenstatistiek (zoals de EWL) herwogen met de uitkomsten van Arbeidsrekeningen voordat ze gepubliceerd werden. Met ingang van deze publicatie over EWL 1999 nader voorlopig en EWL 2000 voorlopig wordt afgezien van deze herweging. Dit heeft twee redenen. Ten eerste zijn de Arbeidsrekeningen in 1999 gerevisieerd (vanaf verslagjaar 1995) en opgenomen in de Nationale Rekeningen. Gevolg hiervan is dat er voor de bedrijvenstatistiek geen geschikt herweegkader meer kan worden samengesteld,

zijnde een raming van aantallen banen van werknemers per ultimo december exclusief de banen die niet via bedrijfsadministraties waargenomen worden. Ten tweede is er nu een beter alternatief voor de herweging naar Arbeidsrekeningen. Met deze herweging werd in het verleden onder meer gecorrigeerd voor het niet waarnemen van banen van werknemers bij bedrijven die in het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) zijn ingedeeld in de grootteklasse 0 (bedrijven zonder personeel). Bij de EWL worden bedrijven geënquêteerd die in het ABR zijn ingedeeld in de grootteklasse 1–9 (bedrijven met personeel). Recent is echter meer informatie beschikbaar gekomen over de banen van werknemers in grootteklasse 0. Hierbij is voor het eerst gebruik gemaakt van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) 1998 en actuele ABR-informatie. Met behulp van deze bronnen is een bijstelling gemaakt voor niet waargenomen banen in grootteklasse 0. Met deze extra informatie kunnen EWL-uitkomsten samengesteld worden die betrekking hebben op alle banen van werknemers die in bedrijfsadministraties geregistreerd worden.

Verschillen tussen de uitkomsten van de EWL en de Arbeidsrekeningen

Tussen de hier gepubliceerde aantallen banen door de EWL en de aantallen banen volgens Arbeidsrekeningen bestaan nog drie conceptuele verschillen. Deze verschillen zijn:

a. Verschil in populatie

De gepubliceerde aantallen banen van werknemers van de EWL hebben betrekking op een kleinere populatie dan die van de Arbeidsrekeningen. Dit verschil betreft de banen van werknemers die niet in bedrijfsadministraties zijn geregistreerd, zoals krantenbezorgers, alfa-hulpverleners en personeel in dienst van huishoudens.

Daarnaast worden bij de EWL ook de werknemers in dienst van internationale gemeenschapsorganen buiten beschouwing gelaten.

b. Verschil in peilmoment

De aantallen banen van werknemers van de EWL hebben betrekking op een peildatum (namelijk 31 december), terwijl de Arbeidsrekeningen-uitkomsten gepubliceerd worden als gemiddelden per jaar en per kwartaal.

c. Verschillende detaillering naar economische activiteit

De detaillering van de uitkomsten van de EWL naar economische activiteit betreft de situatie in het desbetreffende verslagjaar, terwijl de gebruikte Arbeidsrekeningen-uitkomsten in de eerste plaats een reeks vormen met 1995 als basisjaar.

Uitkomsten over uitzendkrachten

In de tabellen met loon- en arbeidsduurgegevens zijn voor het eerst sinds een aantal jaren afzonderlijke uitkomsten opgenomen over de publicatiegroep uitzendkrachten (sbi 74501 exclusief het stafpersoneel). Vanwege de hoge (partiële) non-respons bij uitzendbureaus werden in de uitkomsten tot en met 1999 (voorlopig) alleen het totaal aantal banen en de verdeling hiervan naar geslacht en dienstverband gepresenteerd. De gegevens over uitzendkrachten werden uiteraard wel meegeteld in alle overige EWL-uitkomsten over 1995–1999 (voorlopig).

Meer gedetailleerde cijfers beschikbaar op StatLine (www.cbs.nl)

De hier gepubliceerde EWL-uitkomsten vormen slechts een deel van de gegevens die vrij beschikbaar zijn. In StatLine, de elektro-

Staat 2

Banen van werknemers bij EWL en Arbeidsrekeningen, 1999

		EWL december				Arbeids- jaar- gemiddelden	Verschil Arbeids- rekeningen en EWL ¹⁾
		voorlopig	nader voorlopig grootteklasse 1–9	bijstelling grootteklasse 0	nader voorlopig		
		x 1 000					
Totaal		6 465,9	6 556,6	137,5	6 694,1	7 099	405
Geslacht							
Mannen		3 763,7	3 775,2	88,2	3 863,4	4 049	186
Vrouwen		2 702,2	2 781,4	49,3	2 830,7	3 050	219
Bedrijfssector							
01–05	Landbouw en visserij	97,1	94,8	5,8	100,6	119	18
10–45	Industrie en bouwnijverheid	1 360,9	1 377,6	14,3	1 391,9	1 509	117
50–74	Commerciële dienstverlening	3 044,2	3 078,3	101,0	3 179,2	3 355	176
75–93	Niet-commerciële dienstverlening	1 963,8	2 006,0	16,4	2 022,4	2 116	94
Bedrijfstak							
10–14	Delfstoffenwinning	10,0	8,8	0,1	8,9	9	0
15–37	Industrie	927,2	945,3	7,7	952,9	1 045	92
40–41	Energie- en waterleidingbedrijven	37,0	36,1	0,0	36,1	39	3
45	Bouwnijverheid	386,8	387,4	6,5	394,0	416	22
50–52	Handel	1 130,4	1 136,7	23,8	1 160,6	1 205	44
55	Horeca	216,5	227,4	8,0	235,4	264	29
60–64	Vervoer en communicatie	422,7	426,1	6,6	432,7	426	–7
65–67	Financiële instellingen	243,3	247,0	10,5	257,5	282	24
70–74	Zakelijke dienstverlening	1 031,3	1 041,0	52,0	1 093,0	1 178	85
75	Openbaar bestuur	451,7	476,3	0,2	476,5	482	6
801–803	Onderwijs (excl. overig onderwijs)	391,6	393,0	0,3	393,3	408	15
85	Gezondheids- en welzijnszorg	863,0	874,5	6,2	880,7	914	33
90–93, 804	Cultuur en overige dienstverlening, overig onderwijs	257,4	262,2	9,8	272,0	295	23
95	Particuliere huishoudens met personeel	–	–	–	–	17	17

¹⁾ Banen van werknemers die niet in salarisadministraties zijn geregistreerd plus verschil tussen stand op peildatum 31 december (EWL) en jaargemiddelde (Arbeidsrekeningen).

nische database van het CBS, is het mogelijk om de diverse uitkomsten (banen, lonen en arbeidsduren) naar vele gezichtspunten uit te splitsen. Te denken valt daarbij aan banen naar geslacht en SBI 4- en 5-digit, banen naar provincie, RBA-gebieden, COROP-gebieden en gemeente. En verder aan de structuur van de werkgelegenheid, uur-, maand- en jaarlonen en diverse arbeidsduurgegevens gedetailleerd naar economische activiteit, geslacht, leeftijd, bedrijfsgrootte, cao-sector, dienstverband, anciënniteit en regeling van de werktijden. Vanaf 1 januari 2002 zijn alle bedragen in StatLine in euro's vermeld. Er is een knop beschikbaar waarmee deze bedragen naar guldens omgezet kunnen worden. Voor extra informatie die niet in StatLine is opgenomen kunt u contact opnemen met de infoservice van het CBS, telefoon (045) 570 70 70.

Begrippen

Adv-dagen

De overeengekomen (rooster)vrije dagen die op grond van een arbeidsduurverkortingsregeling worden verleend. Het gaat hierbij om de regeling zoals die aan het einde van het verslagjaar gold.

Algemeen Bedrijfsregister (ABR)

Het register van het CBS dat alle bedrijven en instellingen in Nederland bevat. Van elk bedrijf zijn hierin diverse administratieve gegevens opgenomen, zoals naam, adres en telefoonnummer. Daarnaast staan in dit register enkele voor statistiek relevante kenmerken van bedrijven, zoals economische activiteit (sbi), grootteklasse, sectorcode-ABR en vestigingsgemeente.

Anciënniteit

Het aantal jaren dat een werknemer in dienst is van het bedrijf of de instelling waar hij of zij werkt.

Baan

Een werkkring van een werknemer. Als iemand meer dan één werkkring heeft, telt elke werkkring als een afzonderlijke baan.

Bijzondere beloningen

De niet-regelmatig betaalde beloningen die tot het bruto loon sociale verzekeringen behoren, zoals vakantiegeld, tantièmes, gratificaties en winstuitkeringen. Loon voor overwerk behoort hier niet toe.

Cao-sector

Het onderscheid tussen particuliere bedrijven, de gesubsidieerde sector en de overheid.

Deeltijdwerknemers

Werknemers die geen volledige dag- of weektaak hebben maar wel een vaste arbeidsduur per week, uitgezonderd uitzendkrachten, oproepkrachten, afroepkrachten en invalkrachten.

Gesubsidieerde sector

De privaatrechtelijke bedrijven die door subsidie of via wettelijk vastgestelde bijdragen worden gefinancierd, voorzover zij niet tot de overheid behoren.

Jaarlijkse arbeidsduur

De met de werknemer overeengekomen arbeidsduur per jaar in uren. Niet-gewerkte uren in verband met vakantie, adv, feestdagen en extra vrije tijd voor ouderen zijn hierop in mindering gebracht. De jaarlijkse arbeidsduur wordt berekend uit gegevens die betrekking hebben op de maand december.

Jaarloon

Het bruto loon sociale verzekeringen vermeerderd met werknemersbijdrage pensioen en vut. Het bruto jaarloon wordt gepubliceerd inclusief spaarloon.

Maandloon

Het regelmatig betaalde bruto loon vóór aftrek van werknemerspremies voor pensioen en vut.

Minimumloners

Werknemers die maximaal het voor zijn of haar leeftijd geldende wettelijk minimumloon verdienen. Voor werknemers die geen voltijdbaar hebben wordt een vergelijking gemaakt met een naar evenredigheid van hun wekelijkse arbeidsduur aangepast minimumloon.

Overheid

De cao-sector overheid omvat alle publiekrechtelijke bedrijven (rijksoverheid, provincies, gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen), de politie, het regulier bijzonder onderwijs en de academische ziekenhuizen.

Overwerk

De uren die boven de voor de werknemer geldende arbeidsduur werkelijk zijn gewerkt en volledig zijn uitbetaald.

Particuliere bedrijven

De privaatrechtelijke bedrijven die niet tot de gesubsidieerde sector of de overheid gerekend worden.

Spaarloon

Het deel van het bruto loon dat op grond van de spaarloonregeling door de werknemer als spaarloon is gereserveerd (niet de premie-spaarregeling). De bruto lonen die hier gepubliceerd worden, zijn inclusief spaarloon.

Standaard bedrijfsindeling (sbi)

Voor de indeling naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling 1993 gebruikt. Dit is een CBS-indeling waarbij de economische activiteit van een bedrijf gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De Standaard bedrijfsindeling heeft een hiërarchische opbouw. Het hoogste niveau is een indeling in vier bedrijfssectoren. Deze bedrijfssectoren zijn onderverdeeld in zestien bedrijfstakken, die op hun beurt weer gesplitst zijn in bedrijfsklassen en bedrijfsgroepen. De onderscheiden groepen zijn genummerd met sbi-codes.

Uurloon

Het loon per uur, berekend door het maandloon exclusief overwerk te delen door 1/12 van de jaarlijkse arbeidsduur.

Vakantiedagen

De overeengekomen doorbetaalde vakantiedagen inclusief extra vrije dagen toegekend op grond van leeftijd, functie, anciënniteit en dergelijke. Het gaat hierbij om de regeling zoals die aan het einde van het verslagjaar gold.

Voltijdwerknemers

Werknemers met een volledige dag- en weektaak, uitgezonderd uitzendkrachten, oproepkrachten, afroepkrachten en invalkrachten.

Wekelijkse arbeidsduur

De met de werknemer overeengekomen arbeidsduur per week in uren. Arbeidsduurverkortingsregeling in de vorm van vrije dagen is hierin niet verdisconteerd, adv-uren wél.

Werknemers

Mensen die arbeid verrichten op basis van loon of salaris.

Werknemers met een flexibel dienstverband

Uitzendkrachten, oproepkrachten, afroepkrachten, invalkrachten en werknemers van wie de arbeidsduur gewoonlijk varieert tussen een minimum en een maximum aantal uren per week.

Tabel 1

Banen van werknemers bij bedrijven en instellingen naar economische activiteit en provincie, 31 december 2000 (voorlopig herzien)

		Totaal	Provincie											
			Gr	F	D	O	Fle	Gld	U	NH	ZH	Z	NB	L
		x 1 000												
<i>Economische activiteit</i>														
01–93	Totaal	6 889,1	221,6	225,0	170,5	440,6	101,4	785,4	583,7	1 244,7	1 490,8	134,0	1 036,2	455,1
01–05	Landbouw en visserij	102,9	1,9	5,4	3,2	4,8	3,0	10,8	3,5	14,5	29,4	2,7	14,5	9,2
10–45	Industrie en bouwnijverheid	1 408,7	49,0	53,8	41,4	120,5	17,6	179,7	87,3	175,3	242,2	31,2	288,5	122,2
10–14	Delfstoffenwinning	8,7	1,6	0,1	1,6	0,5	x	0,3	x	1,5	1,7	0,1	0,2	0,8
15–37	Industrie	960,6	34,7	36,7	27,7	84,7	12,1	125,7	52,3	114,2	143,7	21,5	213,0	94,4
40–41	Energie- en waterleidingbedrijven	34,7	1,3	1,3	0,6	2,9	x	4,0	x	5,8	6,6	1,5	4,7	3,1
45	Bouwnijverheid	404,7	11,5	15,7	11,5	32,4	5,2	49,7	32,3	53,7	90,2	8,1	70,6	23,9
50–74	Commerciële dienstverlening	3 294,2	91,8	91,9	69,3	184,4	51,4	346,3	312,1	691,4	746,9	56,9	461,5	190,4
50–52	Handel	1 197,6	31,3	36,3	28,6	73,8	22,5	138,3	102,6	216,7	263,5	23,7	188,0	72,3
55	Horeca	253,6	6,7	8,3	6,1	15,3	3,2	26,1	19,4	56,6	47,8	7,1	36,4	20,7
60–64	Vervoer en communicatie	451,5	15,4	10,7	7,0	24,3	4,8	38,5	35,0	110,0	114,0	7,8	57,4	26,6
65–67	Financiële dienstverlening	268,0	5,0	9,6	4,9	10,9	3,0	27,3	35,6	72,8	52,9	3,9	28,4	13,6
70–74	Zakelijke dienstverlening	1 123,4	33,4	26,9	22,6	60,1	17,9	116,1	119,6	235,3	268,7	14,4	151,3	57,1
75–93	Niet-commerciële dienstverlening	2 083,3	78,9	73,9	56,7	130,9	29,4	248,6	180,8	363,6	472,3	43,2	271,7	133,3
75	Openbaar bestuur	484,7	15,2	15,0	13,6	24,5	7,5	56,9	39,5	86,5	129,9	9,6	59,6	27,0
80	Onderwijs	424,5	20,1	15,7	9,4	32,1	6,8	52,1	37,8	67,3	90,9	7,6	56,9	27,5
85	Gezondheids- en welzijnszorg	911,5	36,4	34,6	27,4	60,9	11,6	112,0	79,9	146,9	192,5	20,9	123,3	65,2
90–93	Cultuur en overige dienstverlening	262,5	7,1	8,7	6,3	13,4	3,5	27,6	23,6	62,8	59,1	5,1	32,0	13,6
<i>Mutaties 1999 (nader voorlopig herzien)–2000 (voorlopig herzien)</i>														
01–93	Totaal	194,9	5,6	6,9	4,8	13,7	6,0	21,7	13,3	36,8	39,3	3,7	35,0	8,2
01–05	Landbouw en visserij	2,3	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,7	0,1	0,1	0,0	0,1	0,3	0,4
10–45	Industrie en bouwnijverheid	15,3	0,8	1,5	–0,2	2,0	0,7	3,7	0,1	–0,1	0,8	–0,2	6,0	0,0
10–14	Delfstoffenwinning	–0,2	–0,1	0,0	–0,3	0,0	x	0,0	x	0,2	0,0	0,0	–0,1	0,1
15–37	Industrie	5,9	1,0	0,8	0,1	1,0	0,4	1,6	0,1	–2,0	–0,3	–0,2	3,8	–0,3
40–41	Energie- en waterleidingbedrijven	–1,6	–0,2	0,0	0,0	–0,2	x	–0,1	x	–0,3	–0,4	0,0	–0,2	–0,1
45	Bouwnijverheid	11,1	0,1	0,8	0,0	1,3	0,3	2,2	0,1	2,0	1,5	0,1	2,4	0,4
50–74	Commerciële dienstverlening	116,6	2,8	3,8	3,0	7,3	3,2	11,1	8,3	26,1	23,0	2,1	21,4	4,5
50–52	Handel	41,5	1,0	2,2	1,6	3,4	1,6	5,7	2,0	6,6	7,9	0,8	7,3	1,5
55	Horeca	18,0	0,8	0,9	0,4	1,1	0,0	1,7	1,3	3,6	3,5	0,5	3,1	1,2
60–64	Vervoer en communicatie	17,6	1,1	0,3	0,2	0,8	0,2	1,2	0,7	3,5	3,2	0,5	4,5	1,3
65–67	Financiële dienstverlening	10,2	0,0	0,1	0,1	0,4	0,3	0,6	1,9	3,0	2,0	0,2	1,3	0,1
70–74	Zakelijke dienstverlening	29,2	–0,1	0,3	0,6	1,5	1,2	2,0	2,5	9,3	6,3	0,1	5,2	0,3
75–93	Niet-commerciële dienstverlening	60,9	1,9	1,5	1,8	4,1	2,1	6,1	4,7	10,7	15,6	1,7	7,2	3,4
75	Openbaar bestuur	7,4	0,8	0,1	0,3	0,1	0,3	0,0	–0,1	1,3	3,2	0,0	1,8	–0,4
80	Onderwijs	14,7	0,4	0,5	0,4	1,1	0,3	1,8	1,5	2,4	3,7	0,3	1,6	0,7
85	Gezondheids- en welzijnszorg	29,6	0,7	0,5	1,1	2,3	1,2	3,8	2,7	4,0	6,7	0,5	3,1	2,9
90–93	Cultuur en overige dienstverlening	9,2	0,0	0,2	0,1	0,7	0,3	0,6	0,5	2,9	1,9	0,9	0,8	0,2

Tabel 2
Banen van werknemers naar geslacht en dienstverband, 31 december 2000 (voorlopig)

	Totaal	Geslacht		Dienstverband		
		man	vrouw	voltijd	deeltijd	flexibel
	x 1 000					
Totaal	6 889,1	3 941,8	2 947,3	3 994,7	2 288,9	605,5
Geslacht						
Mannen	3 941,8	3 941,8		3 118,9	556,7	266,3
Vrouwen	2 947,3		2 947,3	875,8	1 732,3	339,2
Leeftijd						
≤24 jaar	1 141,5	574,3	567,2	444,1	404,7	292,7
25–34 jaar	1 868,2	1 006,3	862,0	1 223,7	524,5	120,0
35–44 jaar	1 851,1	1 069,7	781,4	1 094,4	658,1	98,5
45–54 jaar	1 516,2	929,9	586,3	930,2	519,8	66,2
55–64 jaar	492,2	346,8	145,3	298,0	172,1	22,1
≥65 jaar	19,9	14,8	5,1	4,3	9,7	5,9
Dienstverband						
Voltijd	3 994,7	3 118,9	875,8	3 994,7		
Deeltijd	2 288,9	556,7	1 732,3		2 288,9	
Flexibel	605,5	266,3	339,2			605,5
Cao-sector						
Particuliere bedrijven	4 902,7	3 119,1	1 783,6	3 081,0	1 280,3	541,4
Gesubsidieerde sector	1 037,2	289,0	748,2	343,0	637,4	56,8
Overheid	949,2	533,7	415,5	570,7	371,2	7,3
Bedrijfssector						
01–05 Landbouw en visserij	102,9	73,1	29,8	61,7	26,0	15,2
10–45 Industrie en bouwnijverheid	1 408,7	1 167,4	241,3	1 207,7	179,8	21,1
50–74 Commerciële dienstverlening	3 294,2	1 892,8	1 401,4	1 831,1	975,9	487,2
75–93 Niet-commerciële dienstverlening	2 083,3	808,4	1 274,8	894,1	1 107,2	81,9
Bedrijfstak						
10–14 Delfstoffenwinning	8,7	7,6	1,0	8,1	0,5	0,0
15–37 Industrie	960,6	757,2	203,4	805,0	139,9	15,7
40–41 Energie- en waterleidingbedrijven	34,7	29,6	5,1	29,9	4,8	0,0
45 Bouwnijverheid	404,7	373,0	31,7	364,7	34,7	5,3
50–52 Handel	1 197,6	650,9	546,8	651,6	419,9	126,1
55 Horeca	253,6	118,9	134,8	83,3	110,0	60,4
60–64 Vervoer en communicatie	451,5	335,3	116,2	335,0	96,4	20,0
65–67 Financiële instellingen	268,0	145,8	122,2	200,7	64,6	2,7
70–74 Zakelijke dienstverlening	1 123,4	641,9	481,4	560,5	285,0	277,9
75 Openbaar bestuur	484,7	323,8	160,9	362,1	120,9	1,7
80 Onderwijs	424,5	190,5	234,0	182,3	237,0	5,2
85 Gezondheids- en welzijnszorg	911,5	167,8	743,8	226,4	627,6	57,5
90–93 Cultuur en overige dienstverlening	262,5	126,4	136,1	123,3	121,7	17,6
Bedrijfsklasse						
15–16 Voedings- en genotmiddelenindustrie	145,3	98,9	46,4	111,0	27,8	6,5
22 Grafische industrie	85,9	55,8	30,0	63,1	20,8	2,0
23–25 Aardolie- en chemische industrie	111,6	89,3	22,3	97,8	13,2	0,5
27–35 Metaal- en elektrotechnische industrie	368,3	318,1	50,2	330,7	33,5	4,1
rest 15–37 Rest industrie	249,6	195,1	54,5	202,4	44,6	2,6
50 Autohandel en -reparatie	131,0	106,7	24,3	93,6	15,3	22,1
51 Groothandel	440,1	315,6	124,5	350,9	75,5	13,7
52 Detailhandel	626,6	228,7	397,9	207,2	329,1	90,3
60 Openbaar vervoer en wegvervoer	189,2	160,6	28,5	147,8	25,8	15,6
61–64 Rest vervoer en communicatie	262,4	174,7	87,7	187,3	70,7	4,4
74501 Uitzendkrachten ¹⁾	224,6	120,3	104,3	–	–	224,6
747 Schoonmaakbedrijven	150,3	51,3	99,0	22,8	102,9	24,7
rest 70–74 Rest zakelijke dienstverlening	748,5	470,4	278,1	537,7	182,1	28,7
8511 Ziekenhuizen	257,0	62,8	194,1	91,9	156,0	9,1
8531 Verpleeg- en bejaardentehuizen	316,1	48,8	267,3	64,1	225,5	26,5
rest 85 Rest gezondheids- en welzijnszorg	338,5	56,2	282,3	70,5	246,2	21,8

¹⁾ Uitzendbureaus exclusief het stafpersoneel.

Tabel 3

Banen van werknemers naar wekelijkse arbeidsduur, 31 december 2000 (voorlopig)

		Totaal	Wekelijkse arbeidsduur exclusief overwerk (in uren)					
			<12	12–<20	20–<25	25–<30	30–<35	≥35
		x 1 000						
Totaal		6 889,1	729,4	644,1	531,4	264,4	560,6	4 159,2
Geslacht								
Mannen		3 941,8	248,4	136,8	102,3	58,0	200,6	3 195,6
Vrouwen		2 947,3	481,0	507,3	429,2	206,4	360,0	963,5
Leeftijd								
<24 jaar		1 141,5	333,9	127,4	59,5	33,2	91,6	495,9
25–34 jaar		1 868,2	107,1	134,6	136,0	59,8	154,2	1 276,5
35–44 jaar		1 851,1	132,5	189,3	170,0	80,1	152,6	1 126,5
45–54 jaar		1 516,2	101,5	139,9	128,3	69,6	125,0	951,9
55–64 jaar		492,2	46,8	49,0	35,6	20,9	36,6	303,2
≥65 jaar		19,9	7,7	3,9	1,9	0,7	0,6	5,1
Dienstverband								
Voltijd		3 994,7	–	–	–	–	39,0	3 955,7
Deeltijd		2 288,9	469,9	528,4	460,3	236,4	485,1	108,9
Flexibel		605,5	259,5	115,8	71,1	28,0	36,5	94,6
Cao-sector								
Particuliere bedrijven		4 902,7	575,3	378,4	315,4	118,3	287,6	3 227,7
Gesubsidieerde sector		1 037,2	106,2	180,2	139,8	91,1	169,6	350,3
Overheid		949,2	47,9	85,5	76,3	55,0	103,4	581,1
Bedrijfssector								
01–05	Landbouw en visserij	102,9	16,9	7,3	6,7	2,1	4,8	65,1
10–45	Industrie en bouwnijverheid	1 408,7	34,6	37,8	44,5	16,5	66,4	1 209,0
50–74	Commerciële dienstverlening	3 294,2	475,1	307,1	247,0	90,3	209,4	1 965,3
75–93	Niet-commerciële dienstverlening	2 083,3	202,8	292,0	233,2	155,5	280,0	919,8
Bedrijfstak								
10–14	Delfstoffenwinning	8,7	0,1	0,0	0,2	0,0	0,3	8,0
15–37	Industrie	960,6	25,1	29,1	34,8	13,7	57,2	800,6
40–41	Energie- en waterleidingbedrijven	34,7	0,1	1,5	1,0	0,4	2,2	29,4
45	Bouwnijverheid	404,7	9,2	7,0	8,5	2,3	6,6	371,1
50–52	Handel	1 197,6	202,4	134,9	80,4	31,0	63,3	685,6
55	Horeca	253,6	82,8	28,1	19,8	9,2	19,4	94,3
60–64	Vervoer en communicatie	451,5	33,6	23,7	23,4	8,9	21,1	340,9
65–67	Financiële instellingen	268,0	5,8	14,5	20,6	6,7	18,2	202,4
70–74	Zakelijke dienstverlening	1 123,4	150,5	105,9	102,9	34,6	87,4	642,2
75	Openbaar bestuur	484,7	8,1	28,4	26,1	20,6	42,7	358,8
80	Onderwijs	424,5	41,0	53,8	46,4	30,9	60,7	191,6
85	Gezondheids- en welzijnszorg	911,5	110,0	180,4	140,5	91,5	149,7	239,3
90–93	Cultuur en overige dienstverlening	262,5	43,7	29,4	20,1	12,5	26,9	130,1
Bedrijfsklasse								
15–16	Voedings- en genotmiddelenindustrie	145,3	10,7	5,4	6,2	3,1	8,8	111,1
22	Grafische industrie	85,9	3,3	4,5	5,3	1,9	6,5	64,4
23–25	Aardolie- en chemische industrie	111,6	1,0	1,8	4,0	1,2	9,3	94,3
27–35	Metaal- en elektrotechnische industrie	368,3	6,0	5,8	9,7	2,7	13,4	330,7
rest 15–37	Rest industrie	249,6	4,2	11,7	9,6	4,9	19,1	200,1
50	Autohandel en -reparatie	131,0	15,7	7,4	4,8	1,9	4,0	97,2
51	Groothandel	440,1	20,9	18,3	20,8	6,2	15,4	358,5
52	Detailhandel	626,6	165,9	109,2	54,8	22,9	43,9	229,9
60	Openbaar vervoer en wegvervoer	189,2	12,4	9,6	7,8	2,9	5,5	151,1
61–64	Rest vervoer en communicatie	262,4	21,2	14,2	15,6	6,0	15,6	189,8
74501	Uitzendkrachten ¹⁾	224,6	56,2	44,0	43,1	12,1	20,3	49,0
747	Schoonmaakbedrijven	150,3	62,0	28,9	11,8	7,8	6,6	33,1
rest 70–74	Rest zakelijke dienstverlening	748,5	32,3	33,0	48,0	14,7	60,5	560,1
8511	Ziekenhuizen	257,0	18,8	43,0	37,5	22,5	41,7	93,6
8531	Verpleeg- en bejaardentehuizen	316,1	44,5	66,4	46,5	35,0	55,6	68,1
rest 85	Rest gezondheids- en welzijnszorg	338,5	46,8	71,0	56,6	34,1	52,4	77,6

¹⁾ Uitzendbureaus exclusief het stafpersoneel.

Tabel 4
Uurloon¹⁾ van werknemers naar geslacht, december 2000 (voorlopig)

	Totaal		Geslacht		Uurloon van vrouwen als percentage van dat van mannen
			man	vrouw	
	<i>gld</i>	<i>totaal=100</i>	<i>gld</i>		%
Totaal	34,52	100	37,41	29,30	78
Geslacht					
Mannen	37,41	108	37,41		
Vrouwen	29,30	85		29,30	78
Leeftijd					
≤24 jaar	18,71	54	19,02	18,36	97
25–34 jaar	31,16	90	32,34	29,45	91
35–44 jaar	37,84	110	40,32	32,81	81
45–54 jaar	41,30	120	44,78	33,26	74
55–64 jaar	44,13	128	46,85	34,38	73
≥65 jaar	34,65	100	35,47	31,52	89
Dienstverband					
Voltijd	36,62	106	38,46	30,07	78
Deeltijd	31,20	90	34,48	30,11	87
Flexibel	20,62	60	21,22	20,07	95
Cao-sector					
Particuliere bedrijven	33,57	97	36,43	26,78	74
Gesubsidieerde sector	32,32	94	35,37	30,70	87
Overheid	41,42	120	44,14	37,01	84
Bedrijfssector					
01–05 Landbouw en visserij	27,61	80	28,89	23,31	81
10–45 Industrie en bouwnijverheid	34,73	101	35,78	28,38	79
50–74 Commerciële dienstverlening	32,86	95	36,51	26,29	72
75–93 Niet-commerciële dienstverlening	37,48	109	42,80	32,95	77
Bedrijfstak					
10–14 Delfstoffenwinning	52,39	152	53,89	39,23	73
15–37 Industrie	34,42	100	35,83	27,96	78
40–41 Energie- en waterleidingbedrijven	45,98	133	47,00	38,64	82
45 Bouwnijverheid	34,11	99	34,41	29,20	85
50–52 Handel	29,48	85	33,35	23,18	70
55 Horeca	23,82	69	25,48	21,94	86
60–64 Vervoer en communicatie	33,03	96	34,37	28,25	82
65–67 Financiële instellingen	42,42	123	49,40	32,40	66
70–74 Zakelijke dienstverlening	35,22	102	39,22	28,18	72
75 Openbaar bestuur	41,00	119	42,96	36,20	84
80 Onderwijs	41,53	120	45,82	37,15	81
85 Gezondheids- en welzijnszorg	34,22	99	43,55	31,40	72
90–93 Cultuur en overige dienstverlening	33,05	96	36,56	28,90	79
Bedrijfsklasse					
15–16 Voedings- en genotmiddelenindustrie	34,57	100	37,41	26,49	71
22 Grafische industrie	38,42	111	40,67	33,37	82
23–25 Aardolie- en chemische industrie	40,56	117	42,47	31,45	74
27–35 Metaal- en elektrotechnische industrie	35,15	102	36,02	28,43	79
rest 15–37 Rest industrie	29,05	84	30,18	24,25	80
50 Autohandel en -reparatie	29,40	85	30,37	24,06	79
51 Groothandel	35,54	103	37,79	28,62	76
52 Detailhandel	23,23	67	26,71	20,75	78
60 Openbaar vervoer en wegvervoer	28,98	84	29,37	26,13	89
61–64 Rest vervoer en communicatie	36,11	105	39,09	28,93	74
74501 Uitzendkrachten ²⁾	21,48	62	21,68	21,22	98
747 Schoonmaakbedrijven	22,69	66	25,19	20,51	81
rest 70–74 Rest zakelijke dienstverlening	39,31	114	43,24	31,34	72
8511 Ziekenhuizen	37,52	109	45,91	34,11	74
8531 Verpleeg- en bejaardentehuizen	31,87	92	38,08	30,37	80
rest 85 Rest gezondheids- en welzijnszorg	33,56	97	45,41	30,25	67

¹⁾ Uurloon op jaarbasis.

²⁾ Uitzendbureaus exclusief het stafpersoneel.

Tabel 5
Uurloon¹⁾ van werknemers naar geslacht, leeftijd, dienstverband en wekelijkse arbeidsduur, 2000 (voorlopig)

	Totaal	Dienstverband			Wekelijkse arbeidsduur exclusief overwerk (in uren)		
		voltijd	deeltijd	flexibel	<20	20–<35	≥35
	<i>gld</i>						
Totaal							
≤19 jaar	11,74	12,54	11,68	10,67	11,47	11,32	12,10
20–24 jaar	21,45	21,92	21,40	19,06	20,83	20,82	21,67
25–29 jaar	28,50	29,12	27,26	23,39	26,73	27,01	28,86
30–34 jaar	33,62	34,69	31,44	24,35	29,79	31,45	34,36
35–39 jaar	36,86	38,57	33,62	24,54	30,67	34,08	38,13
40–44 jaar	38,89	41,24	34,04	25,22	31,34	34,51	40,77
45–49 jaar	40,43	43,08	34,61	24,36	31,19	35,04	42,65
50–54 jaar	42,23	44,83	35,75	25,00	31,26	36,70	44,37
55–59 jaar	44,21	46,25	39,18	27,46	33,54	40,80	45,93
60–64 jaar	43,75	45,87	40,97	27,56	34,23	43,20	45,27
≥65 jaar	34,65	41,06	29,20	30,99	27,91	31,82	39,64
Mannen							
≤19 jaar	12,12	12,89	11,62	11,13	11,45	11,55	12,59
20–24 jaar	21,86	22,43	21,00	19,21	21,07	19,93	22,18
25–29 jaar	29,23	29,61	27,92	23,81	27,40	27,25	29,39
30–34 jaar	34,89	35,32	33,53	24,91	33,36	33,07	35,02
35–39 jaar	38,92	39,39	37,24	26,65	34,26	37,47	39,09
40–44 jaar	41,84	42,37	39,29	26,30	35,65	39,87	42,08
45–49 jaar	43,96	44,42	41,91	26,93	38,82	42,10	44,18
50–54 jaar	45,62	46,08	44,05	26,49	39,18	44,84	45,78
55–59 jaar	46,98	47,27	47,41	29,09	40,48	48,20	47,03
60–64 jaar	46,26	47,06	46,69	28,76	38,41	47,96	46,62
≥65 jaar	35,47	42,43	30,60	28,62	27,65	31,61	40,47
Vrouwen							
≤19 jaar	11,26	11,76	11,73	10,22	11,48	11,11	11,13
20–24 jaar	20,98	21,16	21,57	18,90	20,64	21,25	20,94
25–29 jaar	27,59	28,26	27,09	22,95	26,49	26,94	27,95
30–34 jaar	31,49	32,72	30,95	23,71	29,23	31,01	32,37
35–39 jaar	32,72	34,47	32,67	22,84	30,22	32,90	33,73
40–44 jaar	32,90	34,97	32,63	24,60	30,70	32,75	34,17
45–49 jaar	33,08	35,65	32,63	23,01	29,78	32,81	34,91
50–54 jaar	33,48	36,28	32,80	24,01	29,58	33,27	35,56
55–59 jaar	34,61	37,06	34,02	25,51	30,86	34,91	36,60
60–64 jaar	32,98	34,30	33,21	24,61	29,78	35,09	33,30
≥65 jaar	31,52	.	.	.	28,51	.	.

¹⁾ Uurloon op jaarbasis.

Tabel 6
Maandloon en arbeidsduur van werknemers, december 2000 (voorlopig)

		Maandloon		Wekelijkse arbeidsduur		Jaarlijkse arbeidsduur ¹⁾	Vakantie-dagen	Adv-dagen
		inclusief overwerk	exclusief overwerk	inclusief overwerk	exclusief overwerk			
		<i>gld</i>		<i>uur</i>		<i>uur</i>	<i>dag</i>	
Totaal		4 039	3 971	31,3	30,8	1 380	21,4	4,1
Geslacht								
Mannen		4 946	4 842	35,6	34,9	1 553	23,3	5,6
Vrouwen		2 826	2 806	25,5	25,3	1 149	18,9	2,0
Leeftijd								
≤24 jaar		1 791	1 758	25,3	24,9	1 127	16,2	3,6
25–34 jaar		3 929	3 856	33,6	33,0	1 485	21,9	4,4
35–44 jaar		4 521	4 440	31,9	31,4	1 408	21,8	4,1
45–54 jaar		4 951	4 875	32,2	31,7	1 416	23,4	4,0
55–64 jaar		5 102	5 049	31,4	31,0	1 373	24,8	4,2
≥65 jaar		2 587	2 568	19,6	19,5	889	15,9	2,3
Dienstverband								
Voltijd		5 321	5 220	39,1	38,4	1 710	25,3	6,0
Deeltijd		2 477	2 457	21,1	20,9	945	18,7	1,9
Flexibel		1 481	1 460	17,7	17,5	849	6,4	0,1
Cao-sector								
Particuliere bedrijven		4 015	3 930	32,1	31,5	1 405	21,5	5,4
Gesubsidieerde sector		3 290	3 271	26,7	26,6	1 215	19,9	0,6
Overheid		4 980	4 949	31,7	31,5	1 434	22,9	1,2
Bedrijfssector								
01–05	Landbouw en visserij	3 183	3 116	30,5	29,9	1 354	20,0	3,3
10–45	Industrie en bouwnijverheid	4 716	4 613	37,2	36,5	1 594	24,5	9,9
50–74	Commerciële dienstverlening	3 774	3 696	30,5	30,0	1 350	20,5	3,6
75–93	Niet-commerciële dienstverlening	4 042	4 015	28,4	28,2	1 286	20,9	1,0
Bedrijfstak								
10–14	Delfstoffenwinning	7 540	7 428	39,4	38,7	1 701	25,4	7,9
15–37	Industrie	4 673	4 556	36,8	36,0	1 588	24,3	7,6
40–41	Energie- en waterleidingbedrijven	6 251	6 084	37,3	36,4	1 588	28,2	6,4
45	Bouwnijverheid	4 627	4 564	38,2	37,7	1 606	24,3	15,7
50–52	Handel	3 237	3 182	29,4	29,0	1 295	19,3	5,6
55	Horeca	2 117	2 098	23,1	22,9	1 057	15,1	0,9
60–64	Vervoer en communicatie	4 491	4 199	35,9	33,8	1 526	22,6	3,0
65–67	Financiële instellingen	5 463	5 426	34,3	34,1	1 535	24,1	2,9
70–74	Zakelijke dienstverlening	4 030	3 989	30,4	30,1	1 359	21,4	2,5
75	Openbaar bestuur	5 285	5 230	34,0	33,7	1 531	23,5	1,9
80	Onderwijs	4 553	4 550	28,9	28,9	1 315	22,4	0,6
85	Gezondheids- en welzijnszorg	3 296	3 279	25,2	25,0	1 150	18,9	0,2
90–93	Cultuur en overige dienstverlening	3 511	3 461	28,3	27,9	1 257	20,5	2,9
Bedrijfsklasse								
15–16	Voedings- en genotmiddelenindustrie	4 489	4 336	35,0	33,9	1 505	23,4	5,7
22	Grafische industrie	4 959	4 851	33,9	33,3	1 515	23,5	1,1
23–25	Aardolie- en chemische industrie	5 597	5 501	38,1	37,5	1 628	24,8	11,2
27–35	Metaal- en elektrotechnische industrie	4 946	4 804	38,6	37,6	1 640	24,8	10,3
rest 15–37	Rest industrie	3 866	3 794	35,6	35,1	1 567	24,3	5,4
50	Autohandel en -reparatie	3 599	3 532	33,1	32,6	1 442	19,7	8,6
51	Groothandel	4 755	4 665	36,1	35,4	1 575	23,6	6,1
52	Detailhandel	2 096	2 068	24,0	23,7	1 068	16,2	4,5
60	Openbaar vervoer en wegvervoer	4 355	3 796	39,0	34,8	1 572	22,0	3,7
61–64	Rest vervoer en communicatie	4 590	4 490	33,7	33,1	1 492	23,0	2,4
74501	Uitzendkrachten ²⁾	1 838	1 802	22,3	22,0	1 007	17,1	–
747	Schoonmaakbedrijven	1 710	1 675	19,3	19,0	886	17,7	0,4
rest 70–74	Rest zakelijke dienstverlening	5 153	5 110	35,0	34,7	1 560	23,4	3,7
8511	Ziekenhuizen	3 950	3 934	27,5	27,4	1 258	19,3	–
8531	Verpleeg- en bejaardentehuizen	2 955	2 944	24,2	24,1	1 108	18,1	0,1
rest 85	Rest gezondheids- en welzijnszorg	3 118	3 094	24,4	24,2	1 106	19,4	0,4

¹⁾ Exclusief overwerk.

²⁾ Uitzendbureaus exclusief het stafpersoneel.

Tabel 7
Maandloon en arbeidsduur van voltijdwerknemers, december 2000 (voorlopig)

		Maandloon		Wekelijkse arbeidsduur		Jaarlijkse arbeidsduur ¹⁾	Vakantie-dagen	Adv-dagen
		inclusief overwerk	exclusief overwerk	inclusief overwerk	exclusief overwerk			
		<i>gld</i>		<i>uur</i>		<i>uur</i>	<i>dag</i>	
Totaal		5 321	5 220	39,1	38,4	1 710	25,3	6,0
Geslacht								
Mannen		5 604	5 481	39,4	38,6	1 710	25,4	6,6
Vrouwen		4 315	4 287	38,2	38,0	1 711	24,8	3,7
Leeftijd								
≤24 jaar		2 953	2 889	39,3	38,6	1 720	24,5	6,7
25–34 jaar		4 694	4 594	39,3	38,6	1 724	24,5	5,9
35–44 jaar		5 802	5 681	39,2	38,4	1 711	24,9	6,0
45–54 jaar		6 317	6 208	38,9	38,2	1 695	26,2	5,7
55–64 jaar		6 549	6 473	38,8	38,3	1 681	28,0	6,1
≥65 jaar		5 959	5 930	39,2	39,0	1 733	27,4	4,6
Dienstverband								
Voltijd		5 321	5 220	39,1	38,4	1 710	25,3	6,0
Deeltijd								
Flexibel								
Cao-sector								
Particuliere bedrijven		5 276	5 156	39,7	38,9	1 719	25,4	7,2
Gesubsidieerde sector		4 712	4 680	36,8	36,6	1 666	24,9	1,5
Overheid		5 931	5 887	37,4	37,2	1 689	24,8	1,8
Bedrijfssector								
01–05	Landbouw en visserij	4 305	4 198	39,4	38,6	1 733	25,2	4,4
10–45	Industrie en bouwnijverheid	5 080	4 966	39,6	38,8	1 690	25,4	10,7
50–74	Commerciële dienstverlening	5 357	5 236	39,6	38,8	1 734	25,3	4,9
75–93	Niet-commerciële dienstverlening	5 644	5 599	37,4	37,2	1 687	25,0	1,9
Bedrijfstak								
10–14	Delfstoffenwinning	7 799	7 680	40,4	39,7	1 747	25,9	7,9
15–37	Industrie	5 091	4 958	39,4	38,6	1 696	25,4	8,3
40–41	Energie- en waterleidingbedrijven	6 612	6 427	39,2	38,2	1 668	28,9	6,6
45	Bouwnijverheid	4 869	4 802	39,9	39,5	1 678	25,1	16,4
50–52	Handel	4 769	4 684	39,5	38,9	1 725	24,9	7,1
55	Horeca	3 809	3 792	38,5	38,3	1 746	25,0	1,2
60–64	Vervoer en communicatie	5 316	4 937	41,6	38,8	1 745	25,3	3,6
65–67	Financiële instellingen	6 296	6 257	38,0	37,8	1 700	25,9	3,1
70–74	Zakelijke dienstverlening	5 960	5 905	39,4	39,1	1 750	25,6	4,3
75	Openbaar bestuur	5 839	5 776	37,3	36,9	1 675	24,5	2,4
80	Onderwijs	6 035	6 029	37,9	37,9	1 723	25,7	1,0
85	Gezondheids- en welzijnszorg	5 316	5 285	36,7	36,5	1 669	24,8	0,4
90–93	Cultuur en overige dienstverlening	5 097	5 018	38,6	38,1	1 700	25,9	4,8
Bedrijfsklasse								
15–16	Voedings- en genotmiddelenindustrie	5 258	5 070	39,6	38,3	1 690	26,0	6,8
22	Grafische industrie	5 636	5 505	37,8	37,0	1 682	25,5	1,3
23–25	Aardolie- en chemische industrie	5 917	5 813	39,7	39,1	1 698	25,3	11,4
27–35	Metaal- en elektrotechnische industrie	5 200	5 048	40,3	39,3	1 709	25,5	10,7
rest 15–37	Rest industrie	4 252	4 167	38,3	37,7	1 680	25,1	5,9
50	Autohandel en -reparatie	4 441	4 355	39,3	38,7	1 691	24,6	10,9
51	Groothandel	5 404	5 301	40,0	39,2	1 740	25,4	6,8
52	Detailhandel	3 843	3 787	38,8	38,3	1 716	24,3	5,8
60	Openbaar vervoer en wegvervoer	5 026	4 332	44,5	39,2	1 763	24,8	4,4
61–64	Rest vervoer en communicatie	5 544	5 414	39,3	38,4	1 731	25,7	3,0
74501	Uitzendkrachten ²⁾	—	—	—	—	—	—	—
747	Schoonmaakbedrijven	4 071	3 954	39,8	38,9	1 766	24,7	2,0
rest 70–74	Rest zakelijke dienstverlening	6 040	5 988	39,4	39,1	1 749	25,6	4,4
8511	Ziekenhuizen	5 526	5 494	36,3	36,2	1 660	24,5	—
8531	Verpleeg- en bejaardentehuizen	4 811	4 776	36,5	36,2	1 660	24,9	0,1
rest 85	Rest gezondheids- en welzijnszorg	5 503	5 477	37,3	37,1	1 690	25,0	1,1

¹⁾ Exclusief overwerk.

²⁾ Uitzendbureaus exclusief het stafpersoneel.

Tabel 8
Jaarloon en spaarloon van werknemers, 2000 (voorlopig)

	Jaarloon ¹⁾			Spaarloon
	exclusief bijzondere beloningen	inclusief bijzondere beloningen	bijz. beloningen als per- centage van het jaarloon excl. bijz.beloningen	
	1 000 gld		%	1 000 gld
Totaal	47,5	52,7	10,9	0,7
Geslacht				
Mannen	58,4	65,2	11,6	0,8
Vrouwen	32,9	36,1	9,7	0,6
Leeftijd				
≤24 jaar	19,7	21,0	6,6	0,2
25–34 jaar	46,1	50,9	10,4	0,7
35–44 jaar	53,4	59,6	11,6	0,8
45–54 jaar	58,8	65,8	11,9	0,9
55–64 jaar	60,9	68,5	12,5	0,8
≥65 jaar	29,3	32,1	9,6	0,1
Dienstverband				
Voltijd	63,2	70,5	11,6	0,9
Deeltijd	29,9	32,7	9,4	0,6
Flexibel	10,5	11,0	4,8	0,1
Cao-sector				
Particuliere bedrijven	47,3	52,7	11,4	0,6
Gesubsidieerde sector	38,6	42,2	9,3	0,7
Overheid	58,3	64,3	10,3	1,0
Bedrijfssector				
01–05 Landbouw en visserij	37,7	40,9	8,5	0,5
10–45 Industrie en bouwnijverheid	56,8	62,9	10,7	0,8
50–74 Commerciële dienstverlening	43,9	49,3	12,3	0,6
75–93 Niet-commerciële dienstverlening	47,3	52,0	9,9	0,8
Bedrijfstak				
10–14 Delfstoffenwinning	88,4	103,0	16,5	0,8
15–37 Industrie	55,7	62,1	11,5	0,8
40–41 Energie- en waterleidingbedrijven	75,2	83,6	11,2	1,2
45 Bouwnijverheid	57,0	61,9	8,6	0,8
50–52 Handel	38,3	42,7	11,5	0,5
55 Horeca	24,8	26,2	5,6	0,2
60–64 Vervoer en communicatie	53,8	59,4	10,4	0,6
65–67 Financiële instellingen	64,6	77,8	20,4	1,0
70–74 Zakelijke dienstverlening	45,4	50,6	11,5	0,6
75 Openbaar bestuur	60,8	67,8	11,5	1,1
80 Onderwijs	54,7	59,7	9,1	0,9
85 Gezondheids- en welzijnszorg	38,5	41,9	8,8	0,7
90–93 Cultuur en overige dienstverlening	41,3	45,2	9,4	0,6
Bedrijfsklasse				
15–16 Voedings- en genotmiddelenindustrie	53,7	59,8	11,4	0,8
22 Grafische industrie	58,3	64,9	11,3	0,5
23–25 Aardolie- en chemische industrie	67,4	77,2	14,5	1,0
27–35 Metaal- en elektrotechnische industrie	58,8	65,6	11,6	0,9
rest 15–37 Rest industrie	46,2	50,8	10,0	0,7
50 Autohandel en -reparatie	42,1	46,2	9,7	0,6
51 Groothandel	56,6	64,6	14,1	0,8
52 Detailhandel	24,6	26,7	8,5	0,4
60 Openbaar vervoer en wegvervoer	52,5	57,0	8,6	0,7
61–64 Rest vervoer en communicatie	54,7	61,2	11,9	0,5
74501 Uitzendkrachten ²⁾	10,7	11,4	6,5	–
747 Schoonmaakbedrijven	19,2	20,7	7,8	0,1
rest 70–74 Rest zakelijke dienstverlening	61,0	68,3	12,0	0,8
8511 Ziekenhuizen	46,7	51,1	9,4	0,9
8531 Verpleeg- en bejaardentehuizen	33,8	36,9	9,2	0,6
rest 85 Rest gezondheids- en welzijnszorg	36,7	39,7	8,2	0,6

¹⁾ Jaarloon inclusief spaarloon.

²⁾ Uitzendbureaus exclusief het stafpersoneel.

Tabel 9
Banen van werknemers naar wekelijkse arbeidsduur en loon, 2000 (voorlopig)

	Totaal	Wekelijkse arbeidsduur exclusief overwerk (in uren)					
		<12	12–<20	20–<25	25–<30	30–<35	≥35
x 1 000							
Totaal	6 889,1	729,4	644,1	531,4	264,4	560,6	4 159,2
Uurloon (gld) ¹⁾							
< 7,50	114,8	55,5	19,3	4,7	2,7	6,0	26,6
7,50–<10,00	117,3	52,9	21,6	5,6	2,9	10,7	23,6
10,00–<12,50	143,3	50,2	21,8	8,6	5,6	11,8	45,3
12,50–<15,00	162,5	45,7	23,4	10,6	5,4	12,7	64,7
15,00–<17,50	244,3	63,9	33,7	21,3	9,0	19,2	97,3
17,50–<20,00	448,1	89,8	65,3	45,9	19,7	47,0	180,5
20,00–<22,50	536,6	72,6	69,6	56,3	24,5	45,0	268,7
22,50–<25,00	573,4	56,7	63,2	56,3	23,8	44,7	328,7
25,00–<27,50	576,7	43,2	57,6	50,3	21,5	42,1	361,9
27,50–<30,00	582,4	30,4	55,5	52,5	23,3	41,9	378,7
30,00–<32,50	562,5	26,2	47,2	46,5	22,8	42,7	377,1
32,50–<35,00	483,2	20,9	37,6	38,0	18,0	37,7	331,0
35,00–<37,50	419,6	17,0	30,5	31,4	16,7	33,2	290,7
37,50–<40,00	303,7	13,1	21,1	21,9	11,9	26,6	209,1
40,00–<42,50	253,4	10,8	16,1	18,1	10,9	22,7	174,8
42,50–<45,00	210,8	9,6	12,5	15,0	8,7	19,2	145,8
45,00–<47,50	194,1	8,0	9,3	11,0	7,5	17,5	140,8
47,50–<50,00	144,5	5,7	7,0	7,3	5,2	15,6	103,7
50,00–<52,50	121,6	4,6	5,3	5,7	5,0	12,0	89,0
52,50–<55,00	92,5	4,5	3,8	4,2	3,0	9,5	67,5
55,00–<57,50	81,3	4,6	3,3	3,1	2,8	7,3	60,3
57,50–<60,00	67,0	2,9	2,7	2,3	2,2	6,3	50,6
60,00–<62,50	58,8	3,0	2,3	2,2	1,9	5,0	44,3
62,50–<65,00	54,2	4,4	2,7	2,5	1,8	4,8	38,0
65,00–<67,50	45,8	2,6	1,6	1,6	1,5	4,3	34,3
67,50–<70,00	35,4	2,2	1,2	1,3	1,0	2,4	27,3
≥70,00	261,1	28,6	8,7	7,2	5,0	12,6	199,0
Maandloon (gld) ²⁾							
< 500	400,1	359,3	33,3	1,6	0,4	0,8	4,8
500–< 1 000	395,2	255,9	93,5	14,7	5,0	8,8	17,3
1 000–< 1 500	364,6	69,5	186,2	47,8	9,6	18,5	33,0
1 500–< 2 000	421,0	22,8	150,8	128,1	25,0	23,3	71,0
2 000–< 2 500	462,6	8,8	94,7	119,4	47,8	68,4	123,4
2 500–< 3 000	528,9	4,9	43,5	90,8	40,7	76,6	272,4
3 000–< 3 500	607,3	3,4	19,4	56,9	39,9	67,9	420,0
3 500–< 4 000	658,9	1,6	9,2	32,2	30,7	67,4	517,7
4 000–< 4 500	668,1	1,0	5,4	16,3	20,7	57,7	566,9
4 500–< 5 000	574,2	0,6	2,9	8,8	14,8	42,5	504,6
5 000–< 5 500	404,3	0,3	1,6	4,8	9,1	33,4	355,2
5 500–< 6 000	288,5	0,1	1,0	3,3	6,6	27,9	249,6
6 000–< 6 500	244,8	0,2	0,7	2,0	4,4	18,2	219,5
6 500–< 7 000	182,5	0,3	0,5	1,6	2,8	15,4	161,9
7 000–< 7 500	130,5	0,0	0,3	0,7	2,1	9,4	117,9
7 500–< 8 000	111,5	0,2	0,3	0,7	1,1	6,7	102,4
8 000–< 8 500	80,5	0,1	0,1	0,5	0,8	5,0	73,9
8 500–< 9 000	62,3	0,1	0,2	0,2	0,7	4,2	56,9
9 000–< 9 500	56,4	0,1	0,1	0,3	0,4	2,0	53,5
9 500–<10 000	39,8	0,2	0,1	0,1	0,4	1,2	38,0
10 000–<10 500	33,9	0,0	0,0	0,2	0,2	1,2	32,2
10 500–<11 000	25,9	0,0	0,1	0,1	0,2	0,8	24,7
≥11 000	147,4	0,0	0,2	0,6	0,7	3,3	142,5
Jaarloon (1 000 gld) ³⁾							
< 5	425,1	302,6	59,9	22,0	7,6	8,6	24,4
5–< 10	352,9	222,3	62,3	21,9	8,1	10,9	27,3
10–< 15	264,9	104,3	86,9	21,5	6,9	16,3	29,1
15–< 20	268,8	45,2	117,4	44,2	8,4	16,3	37,4
20–< 25	292,1	22,0	103,7	74,9	18,2	18,8	54,5
25–< 30	319,1	11,5	83,7	79,4	27,2	42,4	75,0
30–< 35	353,0	6,9	51,7	76,3	31,3	51,3	135,5
35–< 40	404,4	4,1	29,6	60,0	29,2	51,4	230,1
40–< 45	421,7	2,3	17,3	44,2	28,3	49,0	280,6
45–< 50	438,7	2,0	10,5	31,0	24,1	48,4	322,7
50–< 55	453,5	1,1	6,9	18,7	18,9	45,3	362,6
55–< 60	459,3	1,0	4,3	11,5	13,8	37,6	391,1
60–< 65	426,9	0,8	2,5	7,3	10,7	31,2	374,4
65–< 70	349,1	0,6	2,0	5,2	7,6	24,4	309,3
70–< 75	281,0	0,3	1,4	3,9	5,7	20,7	248,9
75–< 80	229,4	0,4	0,9	2,3	4,2	19,5	202,1
80–< 85	198,6	0,3	0,7	1,6	3,6	14,5	178,1
85–< 90	156,4	0,1	0,7	1,2	2,5	11,9	140,0
90–< 95	126,3	0,4	0,4	0,9	1,8	8,6	114,2
95–<100	97,5	0,1	0,2	0,7	1,4	7,0	88,1
100–<105	86,5	0,2	0,2	0,5	1,1	5,2	79,3
105–<110	65,8	0,2	0,2	0,5	0,7	4,4	59,8
110–<115	58,9	0,1	0,1	0,4	0,6	4,4	53,3
115–<120	51,0	0,0	0,1	0,3	0,3	2,5	47,7
120–<125	39,3	0,0	0,1	0,2	0,4	1,8	36,9
125–<130	33,6	0,2	0,1	0,1	0,3	1,6	31,3
≥130	235,1	0,3	0,5	0,8	1,5	6,7	225,3

¹⁾ Uurloon op jaarbasis.

²⁾ Maandloon exclusief overwerk.

³⁾ Jaarloon inclusief bijzondere beloningen en spaarloon.

Tabel 10
Werknemers met een loon rond het minimumloon, december 2000 (voorlopig)

	Totaal	≤minimumloon		≤105% van het minimumloon		≤110% van het minimumloon		≤115% van het minimumloon	
		totaal	aandeel	totaal	aandeel	totaal	aandeel	totaal	aandeel
	x 1 000		%	x 1 000	%	x 1 000	%	x 1 000	%
Totaal	6 889,1	284,6	4,1	392,8	5,7	526,0	7,6	710,2	10,3
Geslacht									
Mannen	3 941,8	119,6	3,0	163,9	4,2	218,1	5,5	287,5	7,3
Vrouwen	2 947,3	165,0	5,6	229,0	7,8	307,9	10,4	422,7	14,3
Leeftijd									
≤24 jaar	1 141,5	127,3	11,2	165,8	14,5	209,8	18,4	261,6	22,9
25–34 jaar	1 868,2	54,5	2,9	79,0	4,2	112,0	6,0	161,5	8,6
35–44 jaar	1 851,1	47,6	2,6	69,2	3,7	98,2	5,3	139,3	7,5
45–54 jaar	1 516,2	37,3	2,5	53,9	3,6	73,6	4,9	105,0	6,9
55–64 jaar	492,2	14,6	3,0	20,1	4,1	26,8	5,4	36,3	7,4
≥65 jaar	19,9	3,3	16,4	4,8	24,1	5,6	28,0	6,5	32,6
Dienstverband									
Voltijd	3 994,7	85,0	2,1	119,6	3,0	165,2	4,1	226,7	5,7
Deeltijd	2 288,9	120,5	5,3	170,0	7,4	226,2	9,9	312,5	13,7
Flexibel	605,5	79,0	13,0	103,3	17,1	134,6	22,2	170,9	28,2
Cao-sector									
Particuliere bedrijven	4 902,7	242,3	4,9	326,7	6,7	431,1	8,8	578,9	11,8
Gesubsidieerde sector	1 037,2	32,4	3,1	52,4	5,1	76,5	7,4	106,4	10,3
Overheid	949,2	9,9	1,0	13,8	1,4	18,4	1,9	24,9	2,6
Bedrijfssector									
01–05 Landbouw en visserij	102,9	6,7	6,5	8,9	8,6	11,1	10,8	13,4	13,0
10–45 Industrie en bouwnijverheid	1 408,7	29,1	2,1	46,8	3,3	63,5	4,5	86,1	6,1
50–74 Commerciële dienstverlening	3 294,2	206,6	6,3	276,6	8,4	367,0	11,1	495,8	15,0
75–93 Niet-commerciële dienstverlening	2 083,3	42,2	2,0	60,5	2,9	84,4	4,1	114,9	5,5
Bedrijfstak									
10–14 Delfstoffenwinning	8,7	0,0	0,6	0,1	0,7	0,1	1,2	0,2	2,0
15–37 Industrie	960,6	23,1	2,4	38,5	4,0	52,3	5,4	70,4	7,3
40–41 Energie- en waterleidingbedrijven	34,7	0,1	0,4	0,2	0,5	0,2	0,6	0,2	0,6
45 Bouwnijverheid	404,7	5,8	1,4	8,1	2,0	10,9	2,7	15,3	3,8
50–52 Handel	1 197,6	93,0	7,8	126,1	10,5	169,6	14,2	223,0	18,6
55 Horeca	253,6	25,9	10,2	32,4	12,8	40,1	15,8	48,5	19,1
60–64 Vervoer en communicatie	451,5	18,9	4,2	24,2	5,4	32,0	7,1	41,5	9,2
65–67 Financiële instellingen	268,0	4,1	1,5	5,4	2,0	7,0	2,6	9,1	3,4
70–74 Zakelijke dienstverlening	1 123,4	64,6	5,8	88,6	7,9	118,3	10,5	173,6	15,5
75 Openbaar bestuur	484,7	6,4	1,3	7,8	1,6	9,8	2,0	12,0	2,5
80 Onderwijs	424,5	2,8	0,7	4,7	1,1	6,9	1,6	10,9	2,6
85 Gezondheids- en welzijnszorg	911,5	17,4	1,9	26,8	2,9	41,9	4,6	60,2	6,6
90–93 Cultuur en overige dienstverlening	262,5	15,6	5,9	21,2	8,1	25,9	9,8	31,8	12,1
Bedrijfsklasse									
15–16 Voedings- en genotmiddelenindustrie	145,3	5,0	3,5	6,8	4,7	8,3	5,7	10,0	6,9
22 Grafische industrie	85,9	1,9	2,2	2,4	2,8	3,2	3,8	4,2	4,9
23–25 Aardolie- en chemische industrie	111,6	1,5	1,3	1,9	1,7	2,7	2,4	3,5	3,1
27–35 Metaal- en elektrotechnische industrie	368,3	7,4	2,0	10,1	2,7	12,8	3,5	16,5	4,5
rest 15–37 Rest industrie	249,6	7,3	2,9	17,3	6,9	25,3	10,1	36,3	14,5
50 Autohandel en -reparatie	131,0	8,3	6,3	11,3	8,6	14,2	10,9	18,8	14,4
51 Groothandel	440,1	15,9	3,6	22,3	5,1	29,5	6,7	37,8	8,6
52 Detailhandel	626,6	68,8	11,0	92,5	14,8	125,8	20,1	166,4	26,6
60 Openbaar vervoer en wegvervoer	189,2	12,6	6,7	16,0	8,5	20,7	10,9	25,9	13,7
61–64 Rest vervoer en communicatie	262,4	6,3	2,4	8,2	3,1	11,3	4,3	15,6	6,0
74501 Uitzendkrachten ¹⁾	224,6	16,0	7,1	25,2	11,2	37,8	16,8	53,6	23,9
747 Schoonmaakbedrijven	150,3	16,7	11,1	21,9	14,5	27,9	18,6	53,5	35,6
rest 70–74 Rest zakelijke dienstverlening	748,5	31,9	4,3	41,6	5,6	52,6	7,0	66,5	8,9
8511 Ziekenhuizen	257,0	2,5	1,0	3,5	1,4	4,8	1,9	7,1	2,7
8531 Verpleeg- en bejaardentehuizen	316,1	5,5	1,7	8,7	2,7	13,5	4,3	20,5	6,5
rest 85 Rest gezondheids- en welzijnszorg	338,5	9,4	2,8	14,7	4,3	23,6	7,0	32,6	9,6

¹⁾ Uitzendbureaus exclusief het stafpersoneel.

Kwartaaloverzicht Arbeidsmarkt 2001/4

A.W.F. Corpeleijn

De economische groei is in het derde kwartaal van 2001 verder afgenomen. De veranderingen op de arbeidsmarkt zijn vooralsnog beperkt. De geregistreeerde werkloosheid is in het tweede en derde kwartaal ongeveer stabiel gebleven. De werkgelegenheid is tot en met het tweede kwartaal sterk blijven groeien. De lagere groei in de nijverheid en de commerciële diensten werd grotendeels gecompenseerd door meer groei in de quartaire sector.

Conjuncturele achtergrond

De afgelopen maanden is de economische groei verder teruggelopen. In het derde kwartaal van 2001 was het volume van het bruto-binnenlands product 0,4 procent groter dan in hetzelfde kwartaal van het voorgaand jaar. Ten opzichte van het voorgaand kwartaal is er een lichte daling (na seizoencorrectie). Deze groeipercentages zijn veel lager dan die van de voorgaande jaren.

De uitvoer van goederen en diensten is sterk terug gevallen. In het derde kwartaal van 2001 was de consumptie van huishoudens 1,3 procent groter dan een jaar eerder, terwijl in 2000 de groei nog 3,8 procent bedroeg. De investeringen in vaste activa zijn in de eerste negen maanden van 2001 met bijna 2 procent afgenomen ten opzichte van dezelfde periode van 2000. In grote delen van het bedrijfsleven is er minder productiegroei, of zelfs inkrimping van de productie. Alleen in de niet-commerciële dienstverlening, onder meer de zorg, is er in de eerste negen maanden van 2001 meer groei dan in het voorgaand jaar.

In het derde kwartaal van 2001 was de industriële productie 2,4 procent kleiner dan een jaar eerder. In het eerste kwartaal van 2001 was er nog een stijging van 1,5 procent ten opzichte van dezelfde periode in het voorgaand jaar. Met de productiedaling in het derde kwartaal komt de productie in de periode januari–september iets lager uit dan een jaar eerder (–0,3 procent). In 2000 als geheel was er een productiegroei van 4,7 procent.

In de periode januari–september 2001 is de productie gedaald in onder andere de voedings- en genotmiddelenindustrie, de papier- en grafische industrie en de hout-, bouwmaterialen-, meubel- en overige industrie. Bij de chemische en de metaalindustrie is er een bescheiden productietoename.

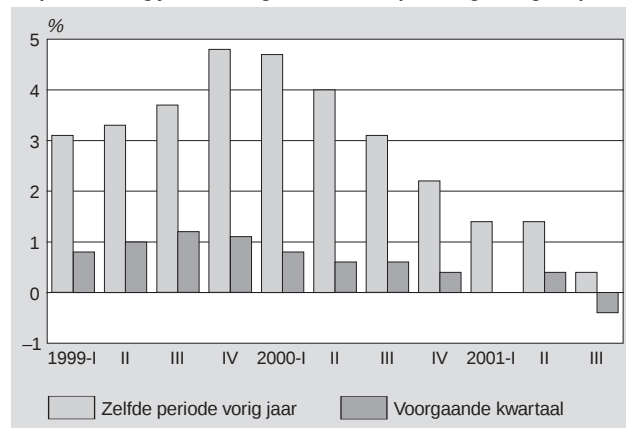
De lagere productie volgt op een periode van een teruglopend producentenvertrouwen in de industrie. Sinds oktober 2000 is het vertrouwen van industriële ondernemers vrijwel onafgebroken gedaald. Volgens de Conjunctuurtest van het CBS over september verwachtten de ondernemers voor de rest van het jaar geen uitbreiding van de productie.

Banen en arbeidsvolume van werknemers

Cijfers over de werkgelegenheid zijn bij de afsluiting van dit overzicht beschikbaar tot en met het tweede kwartaal van 2001. Volgens deze voorlopige cijfers (op basis van de Arbeidsrekeningen) lag de banengroei in het tweede kwartaal van 2001 nog op hetzelfde hoge niveau als in de voorgaande vier kwartalen. In het tweede kwartaal van 2001 was het aantal banen van werknemers 193 duizend groter dan in dezelfde periode van het voorgaand jaar, een toeneming met 2,7 procent. De groei is iets lager dan in 1999, toen het aantal banen 3,2 procent groter was dan in het voorgaande jaar.

Voor alle bedrijfstakken samen is de banengroei in het eerste halfjaar van 2001 dus even groot als in 2000. Maar in de nijverheid en de commerciële dienstverlening is de banengroei aanmerkelijk afgenomen. Hier staat meer groei in de quartaire sector

1. Bruto-binnenlands product, volumemutaties ten opzichte van zelfde periode vorig jaar en voorgaand kwartaal (seizoengecorrigeerd)

Bron: Arbeidsrekeningen.

tegenover. Zo was in de gezondheids- en welzijnszorg het aantal banen in het tweede kwartaal van 2001 ruim 4 procent groter dan een jaar eerder, terwijl voor het tweede kwartaal van 2000 het stijgingspercentage 2,7 bedroeg. Ook in het onderwijs kwamen er meer banen bij. In de industrie daarentegen is de banengroei gedaald tot 0,3 procent in het tweede kwartaal van 2001, terwijl in 2000 nog een groei van 0,8 procent werd gerealiseerd. De banengroei van het eerste halfjaar van 2001 is dus voor een groter deel in de quartaire sector gelokaliseerd.

Opvallend in de nieuwste cijfers is dat de banengroei in de zakelijke dienstverlening is teruggevallen tot het gemiddelde. Enkele jaren geleden was deze bedrijfstak nog koploper in de banengroei. Verder is er enige verschuiving van de banengroei in het voordeel van vrouwen. De banengroei bij de vrouwen is iets toegenomen, en bij de mannen gedaald. Deze verschuiving hangt samen met de verschuiving van de werkgelegenheidsgroei naar de quartaire sector, waar relatief veel vrouwen werken. Bij de mannen is de banengroei de laatste paar jaar gehalveerd, maar bij de vrouwen is de groei veel beter op peil gebleven.

Een hoge groei van de werkgelegenheid blijkt ook uit de cijfers over het arbeidsvolume (voltijdequivalenten). In het tweede kwartaal van 2001 was het arbeidsvolume van werknemers 142 duizend arbeidsjaren of 2,5 procent groter dan in dezelfde periode van het voorgaand jaar. In 2000 bedroeg de stijging ten opzichte van dezelfde periode van het voorgaand jaar gemiddeld 2,7 procent. Tussen het tweede kwartaal van 2000 en dat van 2001 is de groei van het arbeidsvolume licht afgezwakt, terwijl de banengroei constant is gebleven. Dit wijst erop dat er wat meer deeltijdbanen bij zijn gekomen.

Vacatures

Eind juni 2001 stonden er 202 duizend vacatures open bij particuliere bedrijven en instellingen en 16 duizend bij de overheid, in totaal dus 218 duizend. Dit waren er evenveel als een jaar eerder. Ook in vergelijking met het voorafgaand kwartaal bleef het aantal vacatures vrijwel onveranderd.

In de industrie is het aantal vacatures afgenomen. In het tweede kwartaal van 2001 was het aantal vacatures in de industrie 8 duizend lager dan een jaar eerder. Deze daling wordt gecompenseerd door een stijging in de zorg en in de zakelijke dienstverlening.

Staat 1

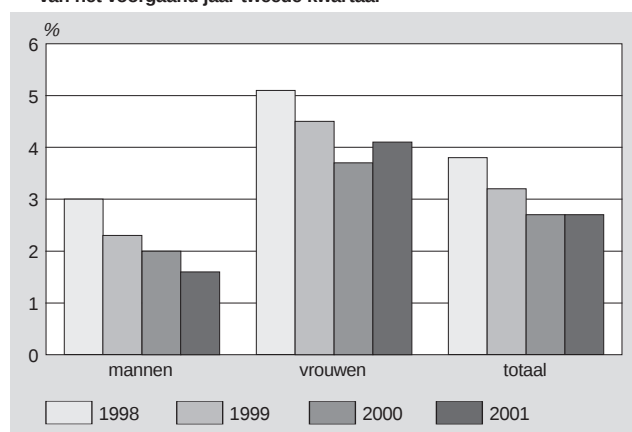
Arbeidsvolume in arbeidsjaren van werknemers naar economische activiteit, tweede kwartaal

	Niveau		Mutatie ten opzichte van zelfde kwartaal voorgaand jaar	
	2000	2001	2000	2001
	x 1 000		%	
Totaal¹⁾	5 700	5 842	2,8	2,5
Landbouw en visserij	89	91	1,9	2,1
Delfstoffenwinning	8	8	-2,4	-6,2
Industrie	941	943	0,8	0,2
Energie- en waterleidingbedrijven	35	33	-3,4	-4,6
Bouwnijverheid	405	413	2,8	1,9
Handel	931	957	4,0	2,9
Horeca	153	161	3,0	5,4
Vervoer en communicatie	369	380	3,6	3,1
Financiële instellingen	254	263	4,4	3,4
Zakelijke dienstverlening	947	970	4,2	2,5
Openbaar bestuur	429	440	1,1	2,4
Onderwijs	318	328	2,0	3,2
Gezondheids- en welzijnszorg	621	643	2,6	3,5
Cultuur en overige dienstverlening	198	207	3,4	4,9

¹⁾ Incl. personeel in dienst van huishoudens.

Bron: Arbeidsrekeningen.

2. Verandering van het aantal banen ten opzichte van dezelfde periode van het voorgaand jaar tweede kwartaal

Bron: Arbeidsrekeningen.

Het aantal openstaande vacatures hangt onder meer samen met de groei van de economie en de werkgelegenheid. In 1989–1990 bedroeg de economische groei in Nederland ruim vier procent per jaar. Het aantal vacatures bereikte eind maart 1990 een top van 134 duizend. Daarna liep de economische groei terug en nam het aantal vacatures af tot slechts 33 duizend in de tweede helft van 1993. In de jaren 1994–2000 steeg het aantal vacatures.

In de enquête waarop genoemde cijfers zijn gebaseerd, is een vacature omschreven als: een arbeidsplaats waarvoor binnen of buiten het bedrijf of de instelling personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden. Hieronder vallen ook vacatures waarvoor gesprekken worden gevoerd met sollicitanten of waarvoor tijdelijk personeel wordt gezocht.

Werkloosheid

De geregistreerde werkloosheid is in de jaren 1997–1999 sterk gedaald en kwam eind 1999 onder de 200 duizend, voor het eerst sinds bijna twintig jaar. In 2000 ging de geregistreerde werkloosheid wat op en neer, zonder dat er een sterk dalende trend was. In het begin van 2001 is de geregistreerde werkloosheid verder gedaald. Het meest recente cijfer, het driemaandsgemiddelde van augustus–oktober 2001 bedraagt 140 duizend, en na seizoenscorrectie 141 duizend. Het laatste halfjaar is de geregistreerde werkloosheid stabiel.

In de Europese Unie bleef de werkloosheid in het derde kwartaal van 2001 ongeveer stabiel. Het voor seizoen gecorrigeerde werkloosheidspercentage bedroeg voor de vijftien EU-landen in augustus en september 7,6 procent. In september 2000 was het cijfer nog 8,0 procent. De EU-cijfers betreffen de werkloosheid volgens de internationale definitie, dat wil zeggen personen van 15 jaar en ouder zonder werk, die beschikbaar zijn om binnen twee weken een werkkring te aanvaarden en in de voorafgaande vier weken naar werk hebben gezocht.

Daling ledental vakbeweging

Rob Kuijpers

Op 31 maart 2001 stonden 1 919 000 personen ingeschreven als lid van een vakvereniging. Dat is 17 duizend minder dan bij de vorige structuurenquête vakbeweging in 1999. Het ledental daalde alleen in het eerste jaar van deze periode, van 1999 op 2000 met 23 duizend. In de tweede jaar steeg het ledental weer met 6 duizend.

Staat 1

Leden van vakverenigingen, 31 maart

x 1 000 personen	
1995	1 872,9
1996	1 885,5
1997	1 901,7
1998	1 914,0
1999	1 935,3
2000	1 912,4
2001	1 918,7

Bron: Statistiek van de vakbeweging, Structuurenquête.

Minder leden door daling aantal mannen

De daling van het ledental sinds 1999 is geheel toe te schrijven aan de afname van het aantal mannelijke vakbondsleden. Het aantal vrouwelijke leden nam zelfs toe. De daling bij de mannen was bijna twee maal zo groot als de stijging bij de vrouwen. Tegenover een daling met 39 duizend mannen stond een stijging met 22 duizend vrouwen.

Minder jongeren

Zowel het aantal jongere mannelijke als het aantal jongere vrouwelijke vakbondsleden daalde. Het aantal mannen jonger dan 25 jaar daalde met 4 duizend. Hoewel het totaal aantal vrouwen gestegen is, daalde daarentegen het aantal vrouwen jonger dan 25 jaar met 2 duizend.

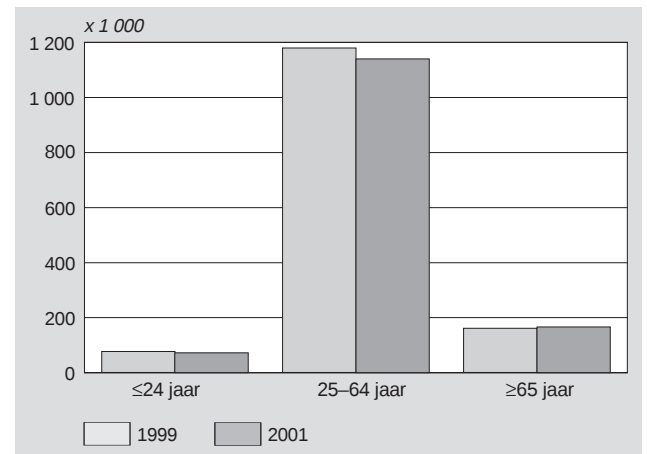
Niet alleen het aantal jongere mannen daalde, maar ook het aantal mannen in de leeftijdsgroep van 25–64 jaar daalde met 40 duizend. Het aantal vrouwen van 25–64 jaar steeg daarentegen met 22 duizend. Per saldo nam het totaal aantal personen van 25–64 jaar met 18 duizend af.

Zowel bij de mannen als bij de vrouwen nam het aantal georganiseerd van 65 jaar en ouder toe. De totale stijging in deze leeftijdsgroep bedroeg 7 duizend.

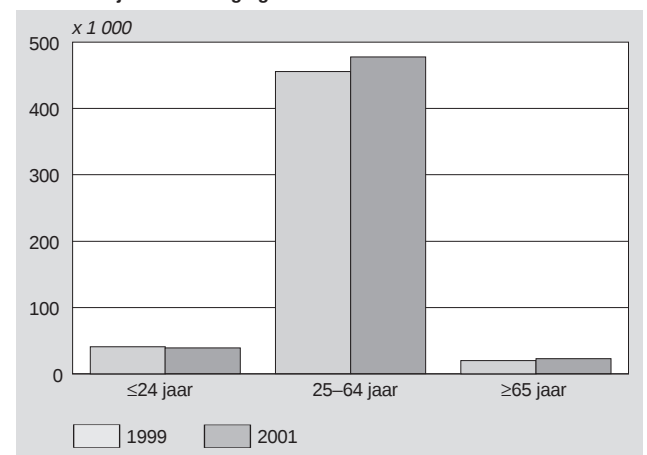
Ledental daalt in Limburg en stijgt in Flevoland

In twee jaar daalde in zeven provincies het ledental. Het grootste ledenverlies was in Limburg met 6 duizend leden. In de resterende vijf provincies nam het ledental toe. De provincie met de grootste groei van het aantal leden was Flevoland met 3 duizend leden. Het verloop van het ledental wordt mede veroorzaakt door de bevolkingsontwikkeling. De bevolking van Nederland groeide in de periode 1 januari 1999 tot 1 januari 2001 met 1%. De stijging van het inwonertal van de bevolking van de provincie Limburg is in deze twee jaar in verhouding kleiner dan welke andere provincie dan ook. In deze periode nam het aantal inwoners van Limburg toe met 0,3%. De provincie Flevoland had met 7% de relatief grootste groei van het inwonertal.

1. Mannelijke vakverenigingsleden

2. Vrouwelijke vakverenigingsleden

Daling ledental bij zeven bedrijfstakken

In vergelijking met 1999 is bij zeven bedrijfstakken het ledental afgenomen. De grootste daling was de in de bedrijfstak openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen met 23 duizend. Deze daling hangt onder meer samen met de codering van de economische activiteit van vakbondsleden door vakverenigingen. Daardoor worden de vroeger hierbij ingedeelde georganiseerde werknemers nu gerangschikt bij andere bedrijfstakken (vooral in de Gezondheids- en Welzijnszorg).

In de afgelopen twee jaar steeg het ledental bij zeven bedrijfstakken. Daarvan was de stijging bij zes bedrijfstakken licht. Wel fors was de stijging in de Gezondheids- en Welzijnszorg met 28 duizend. Zoals hiervoor vermeld, heeft deze stijging onder meer te maken met de gegevenscodering door de vakverenigingen. Het aantal niet of niet meer werkzame leden steeg met éénduizend.

FNV, de grootste vakcentrale

De grootste vakcentrale is de FNV. Op 31 maart 2001 waren 1,2 miljoen mensen bij deze vakcentrale aangesloten. Het CNV is veel kleiner en volgt de FNV met 355 duizend leden. De kleinste is de Vakcentrale MHP met 215 duizend leden. Daarnaast zijn 125 duizend personen lid van een vakvereniging die niet bij een vakcentrale aangesloten is.

Toelichting bij de structuurenquête vakbeweging

De verzameling van de gegevens voor de structuurenquête vakbeweging vindt plaats door een schriftelijke enquête bij alle vakverenigingen en centrale organisaties van vakverenigingen. De structuurenquête wordt tweejaarlijks gehouden met peildatum 31 maart.

Begrippen

Onder een *vakvereniging* wordt verstaan een vereniging van werknemers die zich tot doel stelt de collectieve en/of individuele belangen van de leden te behartigen bij hun werkgevers of bij instanties die invloed op de arbeidsvoorwaarden uitoefenen. De meeste vakverenigingen zijn aangesloten bij een *centrale of overkoepelende organisatie*, te weten FNV, CNV, MHP en de beroepsfederaties.

Onder de *vakbeweging* wordt verstaan alle vakverenigingen samen. Een georganiseerde is lid van een vakvereniging. Lid van een vakvereniging kunnen zijn personen in loondienst evenals niet meer of nog niet werkzame personen.

Omvang van het onderzoek

Er werden 150 vakverenigingen geënquêteerd. Ten opzichte van twee jaar geleden daalde het aantal berichtgevers met 48. Deze grote daling wordt voornamelijk veroorzaakt doordat 43 Verenigingen van Hoger Personeel geen zelfstandige vakverenigingen meer zijn. Deze verenigingen waren aangesloten bij de VHP. Deze overkoepelende organisatie was aangesloten bij de Vakcentrale MHP. De VHP is voor een groot deel overgegaan naar de UOV (Unie van onafhankelijke Vakorganisaties). Ook de UOV is aangesloten bij de Vakcentrale MHP. De mutaties in het berichtgeverbestand zijn weergegeven in staat 2.

Staat 2

Ontwikkeling berichtgeversbestand

Aantal geënquêteerde vakverenigingen in 1999:	198	
Instroom:		
Opgerichte vakverenigingen	+4	
Uitstroom:		
Fusie van vakverenigingen	-6	
Aansluiting bij een andere vakvereniging	-1	
Beroepsvereniging geworden	-1	
Opgeheven vakverenigingen	-1	
Verenigingen van Hoger Personeel van met UOV gefuseerde VHP	-43	
Totaal instroom en uitstroom	+4	-52
Aantal geënquêteerde vakverenigingen in 2001:		150

Bron: Statistiek van de vakbeweging, Structuurenquête.

In de uitkomsten zijn geen gegevens verwerkt van de Vrouwenbond FNV. De leden van deze bonden zijn namelijk niet noodzakelijk in loondienst of in loondienst geweest. De Vrouwenbond FNV had op het tijdstip van de enquête 6 700 leden. In de voorafgaande enquêtes werd eveneens in verband met het specifieke karakter de Algemene Militaire Pensioenbond niet opgenomen in de uitkomsten van de structuurenquête. De Algemene Militaire Pensioenbond is bij de Algemene Federatie Militair Personeel AFMP aangesloten. Daar de Algemene Militaire Pensioenbond volledig gefuseerd is met de AFMP zijn de gegevens van de Algemene Militaire Pensioenbond opgenomen in de uitkomsten van de enquête van 2001.

De AFMP is sinds 1995 aangesloten bij de FNV. Om een goede vergelijking van de gegevens mogelijk te maken, is in deze rapportage het ledental van de Algemene Militaire Pensioenbond ook in de uitkomsten van de enquêtes van de jaren 1995, 1997 en 1999 verwerkt.

Non-respons

Negen vakverenigingen met in totaal 6 200 leden hebben het enquête-formulier niet teruggezonden. Van negen van deze vakverenigingen was het ledental via de overkoepelende organisaties bekend. Behalve volledige non-respons kan ook item non-respons optreden: op wel geretourneerde formulieren wordt tenminste één vraag niet beantwoord. De item non-respons bedroeg zowel voor de gevraagde leeftijdsverdeling als voor het geslacht één procent van het totale ledental van de vakverenigingen. Zowel voor de gevraagde leeftijdsverdeling als voor het geslacht was de item non-respons één procent van het totale ledental van de vakverenigingen. De woonprovincie was voor drie procent van de leden niet bekend. De item non-respons voor de economische activiteit van het bedrijf waar de georganiseerden werkzaam zijn, was één procent. Overigens moet bij de gegevens over de economische activiteit in overweging worden genomen dat de codering die de vakverenigingen aanbrengen niet noodzakelijk gelijk hoeft te zijn aan de codering die het betrokken bedrijf in het algemeen bedrijfsregister (en daarmee in de overige statistieken) van het CBS heeft.

Meer cijfers beschikbaar

De hier gepubliceerde uitkomsten vormen slechts een deel van de gegevens die beschikbaar zijn. Op Statline, www.cbs.nl, staan de volledige uitkomsten uit de structuurenquête vakbeweging. Ook kunnen meer uitkomsten verkregen worden via de infoservice van het CBS, telefoon (045) 570 70 70.

Tabel 1
Leden van vakverenigingen per geslacht en leeftijdsgroep, 31 maart

	2001				1999	
	Vakverenigingen aangesloten bij			Overige vakverenigingen	Totaal	Totaal
	FNV	CNV	MHP			
<i>x 1 000 personen</i>						
Totaal	1 222,7	355,5	215,2	125,3	1 918,7	1 935,3
Geslacht						
Mannen	880,3	262,2	147,6	89,1	1 379,1	1 417,6
Vrouwen	342,4	93,4	67,6	36,3	539,6	517,7
Leeftijd						
≤24 jaar	65,5	22,8	11,8	11,0	111,1	117,2
25–64 jaar	1 044,6	286,8	183,0	103,6	1 618,0	1 635,9
w.v.						
25–44 jaar	515,5	133,7	.	.	.	.
45–64 jaar	529,2	153,0	.	.	.	.
≥65 jaar	112,5	46,0	20,3	10,7	189,5	182,2
<i>%</i>						
Totaal	100	100	100	100	100	100
Geslacht						
Mannen	72,0	73,7	68,6	71,1	71,9	73,3
Vrouwen	28,0	26,3	31,4	28,9	28,1	26,7
Leeftijd						
≤24 jaar	5,4	6,4	5,5	8,8	5,8	6,1
25–64 jaar	85,4	80,7	85,1	82,7	84,3	84,5
w.v.						
25–44 jaar	42,2	37,6	.	.	.	.
45–64 jaar	43,3	43,0	.	.	.	.
≥65 jaar	9,2	12,9	9,4	8,5	9,9	9,4

Bron: Statistiek van de Vakbeweging, Strukturenquête.

Tabel 2
Leden van vakverenigingen per leeftijdsgroep en geslacht, 31 maart

	2001			1999		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
<i>x 1 000 personen</i>						
Totaal	1 379,1	539,6	1 918,7	1 417,6	517,7	1 935,3
Jonger dan 25 jaar	72,4	38,7	111,1	76,2	41,0	117,2
25 t/m 64 jaar	1 140,6	477,5	1 618,0	1 180,4	455,5	1 635,9
65 jaar en ouder	166,1	23,5	189,5	161,0	21,2	182,2
<i>%</i>						
Totaal	100	100	100	100	100	100
Jonger dan 25 jaar	5,3	7,2	5,8	5,4	7,9	6,1
25 t/m 64 jaar	82,7	88,5	84,3	83,3	88,0	84,5
65 jaar en ouder	12,0	4,3	9,9	11,4	4,1	9,4

Bron: Statistiek van de Vakbeweging, Strukturenquête.

Tabel 3
Leden van vakverenigingen per provincie, 31 maart

	2001				1999	
	Vakverenigingen aangesloten bij			Overige vakverenigingen	Totaal	Totaal
	FNV	CNV	MHP			
<i>x 1 000 personen</i>						
Totaal	1 222,7	355,5	215,2	125,3	1 918,7	1 935,3
Groningen	62,9	15,6	6,4	6,6	91,5	89,9
Friesland	58,1	29,6	5,3	4,8	97,8	97,2
Drenthe	48,1	13,0	5,3	3,4	69,8	73,4
Overijssel	82,8	32,0	12,6	9,2	136,5	138,2
Flevoland	23,3	8,3	4,0	3,8	39,5	36,8
Gelderland	139,3	51,7	21,4	12,8	225,2	229,9
Utrecht	77,2	28,8	21,3	10,8	138,1	137,3
Noord-Holland	201,2	34,4	34,9	24,0	294,5	297,5
Zuid-Holland	253,7	68,9	38,5	19,7	380,7	379,4
Zeeland	34,9	11,7	5,9	3,2	55,6	57,9
Noord-Brabant	153,7	38,9	35,2	12,6	240,5	244,9
Limburg	82,2	21,8	23,0	12,5	139,6	145,2
Buitenland	5,2	0,9	1,3	2,0	9,5	7,5
<i>%</i>						
Totaal	63,7	18,5	11,2	6,5	100	
Groningen	68,8	17,1	7,0	7,2	100	
Friesland	59,4	30,2	5,5	4,9	100	
Drenthe	69,0	18,6	7,5	4,8	100	
Overijssel	60,6	23,4	9,3	6,7	100	
Flevoland	59,2	21,1	10,1	9,6	100	
Gelderland	61,8	23,0	9,5	5,7	100	
Utrecht	55,9	20,8	15,4	7,8	100	
Noord-Holland	68,3	11,7	11,8	8,2	100	
Zuid-Holland	66,6	18,1	10,1	5,2	100	
Zeeland	62,8	21,0	10,5	5,7	100	
Noord-Brabant	63,9	16,2	14,7	5,3	100	
Limburg	58,9	15,6	16,5	9,0	100	
Buitenland	55,0	9,6	14,0	21,4	100	

Bron: Statistiek van de Vakbeweging, Strukturenquête.

Tabel 4
Leden van vakverenigingen per bedrijfstak, 31 maart

SBI 1993	2001				1999	
	Vakverenigingen aangesloten bij			Overige	Totaal	Totaal
	FNV	CNV	MHP			
<i>x 1 000 personen</i>						
Totaal	1 222,7	355,5	215,2	125,3	1 918,7	1 935,3
A/B Landbouw, jacht, bosbouw en Visserij	17,8	5,2	0,5	0,9	24,3	26,5
C/D Industrie	229,3	50,8	22,0	2,8	304,8	317,7
E Productie en distributie van elektriciteit, aardgas en water	14,7	4,6	0,6	0,0	19,9	21,7
F Bouwnijverheid	114,3	38,6	1,4	10,6	164,9	169,1
G Reparatie van consumentenartikelen en handel	63,8	14,1	4,7	2,3	84,9	83,1
H Horeca	26,0	2,3	0,5	0,0	28,8	28,5
I Vervoer, opslag en communicatie	103,2	22,8	31,4	3,2	160,6	166,1
J Financiële instellingen	18,0	5,2	16,1	1,2	40,4	42,6
K Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening	46,6	7,1	9,6	5,5	68,9	67,7
L Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	122,0	49,3	30,6	30,0	231,9	254,8
M Onderwijs	86,9	52,1	22,1	9,3	170,4	170,2
N Gezondheids- en Welzijnszorg	126,3	22,5	35,5	30,9	215,2	187,1
O Milieudienstverlening, cultuur, recreatie en overige dienstverlening	32,1	10,5	7,3	8,6	58,5	56,5
P Particuliere huishoudens met personeel in loondienst	-	-	-	-	-	-
Q Extra-territoriale lichamen en organisaties	-	-	0,0	1,1	1,1	1,0
Niet/niet meer werkzame leden ¹⁾	221,5	70,5	33,0	19,0	343,9	342,5
<i>%</i>						
Totaal	63,7	18,5	11,2	6,5	100	
A/B Landbouw, jacht, bosbouw en Visserij	73,3	21,2	2,0	3,5	100	
C/D Industrie	75,2	16,7	7,2	0,9	100	
E Productie en distributie van elektriciteit, aardgas en water	73,7	23,0	3,3	0,0	100	
F Bouwnijverheid	69,3	23,4	0,9	6,4	100	
G Reparatie van consumentenartikelen en handel	75,2	16,6	5,5	2,7	100	
H Horeca	90,4	7,9	1,6	0,0	100	
I Vervoer, opslag en communicatie	64,3	14,2	19,5	2,0	100	
J Financiële instellingen	44,5	12,9	39,8	2,9	100	
K Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening	67,7	10,4	13,9	8,0	100	
L Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	52,6	21,3	13,2	12,9	100	
M Onderwijs	51,0	30,6	13,0	5,5	100	
N Gezondheids- en Welzijnszorg	58,7	10,5	16,5	14,4	100	
O Milieudienstverlening, cultuur, recreatie en overige dienstverlening	54,9	17,9	12,5	14,7	100	
P Particuliere huishoudens met personeel in loondienst	-	-	-	-	-	
Q Extra-territoriale lichamen en organisaties	-	-	0,5	99,5	100	
Niet/niet meer werkzame leden ¹⁾	64,4	20,5	9,6	5,5	100	

¹⁾ Tot deze categorie behoren: werklozen, wachtgelders, personen met invaliditeits- of ouderdomspensioen, personen die gebruik maken van vut-regelingen enz.

Bron: Statistiek van de vakbeweging, Strukturenquête.

Nieuw verschenen

Werken en leren 2001–2002

Feiten en cijfers over arbeidsmarkt en onderwijs in Nederland

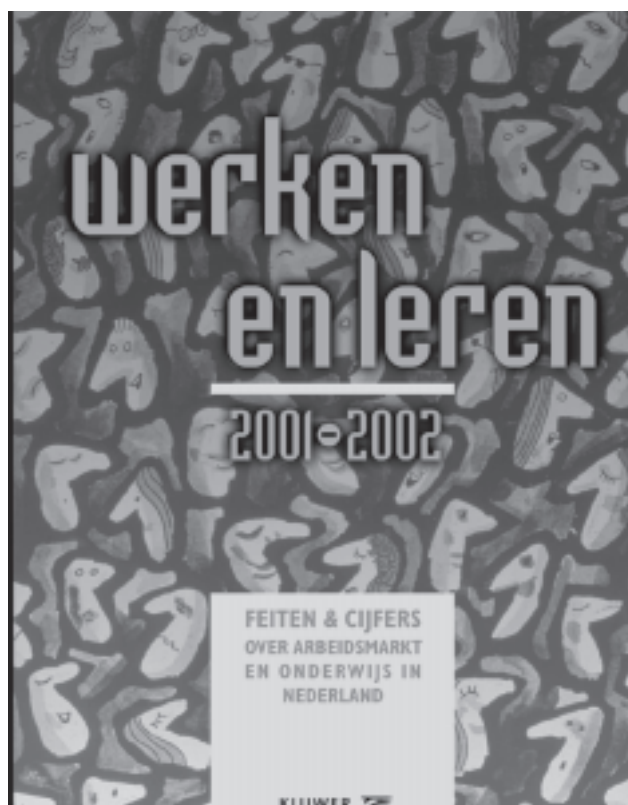
Het jaarboek *Werken en leren* beschrijft in vogelvlucht de recente ontwikkelingen op de Nederlandse arbeidsmarkt. Het bevat onder meer artikelen over de trends in werkloosheid en aantal vacatures, de arbeidsmarkt in de grote steden, scholing in het bedrijfsleven en overwerk. Daarnaast komen ook zaken als ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid aan bod en wordt belicht hoe de Nederlandse beroepsbevolking er in de toekomst uit zal zien.

Behalve zeventien korte artikelen bevat *Werken en leren* een tabellenset met de belangrijkste uitkomsten over arbeid en onderwijs. Deze geven een cijfermatig overzicht van de stand van zaken en beschrijven de ontwikkelingen in de afgelopen jaren.

Werken en leren is een gemeenschappelijke uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek en Kluwer. Het boek telt 195 bladzijden en kost exclusief verzendkosten f 19,90 (€ 9,03) voor abonnees en f 21,44 (€ 9,73) in de losse verkoop.

Werken en leren 2001–2002 kunt u bestellen bij:

Kluwer klantenservice
Tel: (0172) 46 68 48
Fax: (0172) 42 28 56
E-mail: cccalthen@kluwer.nl

2. Tabellen

2.0 Kerncijfers

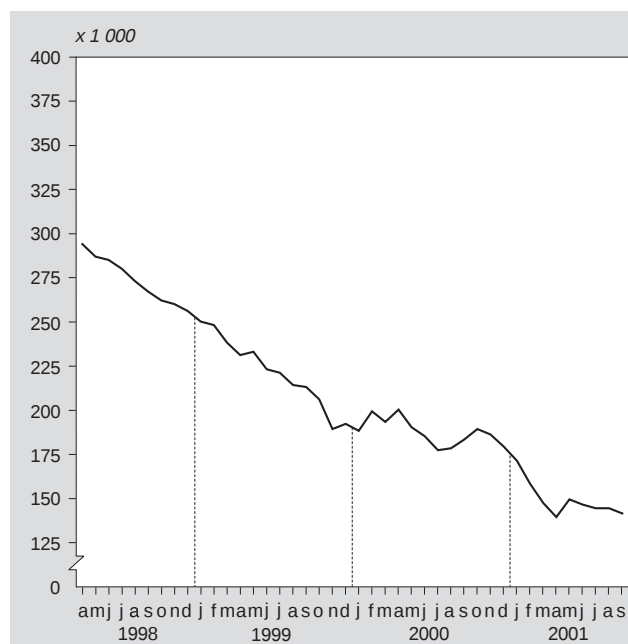
	Basis c.q. eenheid	1997	1998	1999	2000	2000			2001		
						2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
1. Beroepsbevolking en werkloosheid											
Beroepsbevolking	1 000	6 838	6 957	7 097	7 187						
Mannen	1 000	4 143	4 196	4 242	4 288						
Vrouwen	1 000	2 696	2 761	2 856	2 898						
Werkzame beroepsbevolking	1 000	6 400	6 609	6 805	6 917						
Mannen	1 000	3 951	4 047	4 121	4 174						
Vrouwen	1 000	2 450	2 562	2 684	2 734						
Werkloze beroepsbevolking ¹⁾	1 000	438	348	292	270						
Mannen	1 000	192	149	121	114						
Vrouwen	1 000	246	199	172	156						
Geregistreerde werkloosheid	1 000	375	287	221	188	173	176	186	176	132	141
Mannen	1 000	199	155	115	98	91	87	90	98	72	72
Vrouwen	1 000	176	132	106	90	82	88	96	78	61	69
Geregistreerde werkloosheid	%	5,5	4,1	3,1	2,6	2,4	2,4	2,6	2,4*	1,8*	2,0*
Mannen	%	4,8	3,7	2,7	2,3	2,1	2,0	2,1	2,3*	1,7*	1,7*
Vrouwen	%	6,5	4,8	3,7	3,1	2,8	3,1	3,3	2,7*	2,1*	2,4*
2. Werkgelegenheid en vacatures ²⁾											
Werkzame personen	1 000	7 544	7 742	7 935*	8 122*						
Werknemers	1 000	6 354	6 558	6 788*	6 975*						
Zelfstandigen	1 000	1 190	1 184	1 147*	1 147*						
Banen van werknemers	1 000	6 638	6 881	7 099*	7 293*	7 282*	7 330*	7 354*	7 401*	7 475*	
Landbouw en visserij	1 000	113	114	119*	122*	124*	128*	124*	114*	126*	
Industrie en bouw nijverheid	1 000	1 469	1 483	1 509*	1 527*	1 526*	1 534*	1 536*	1 526*	1 536*	
Commerciële dienstverlening	1 000	3 029	3 195	3 355*	3 479*	3 473*	3 498*	3 507*	3 548*	3 574*	
Niet-commerciële dienstverlening	1 000	2 027	2 088	2 116*	2 165*	2 159*	2 171*	2 186*	2 213*	2 239*	
Mannen	1 000	3 850	3 959	4 049*	4 128*	4 130*	4 150*	4 145*	4 154*	4 196*	
Vrouwen	1 000	2 787	2 922	3 050*	3 165*	3 151*	3 180*	3 208*	3 246*	3 279*	
Voltijd	1 000	3 894	4 004	4 109*	4 208*						
Deeltijd	1 000	2 744	2 877	2 990*	3 086*						
Vast	1 000	5 916	6 095	6 327*	6 507*						
Flexibel	1 000	722	786	772*	786*						
Vacatures ³⁾	1 000	85	123	158	188	202	169	189	201	202	
Landbouw en visserij	1 000	1	2	3	3	4	3	4	4	3	
Industrie en bouw nijverheid	1 000	22	28	37	47	54	43	44	45	46	
Commerciële dienstverlening	1 000	49	74	94	109	116	98	112	118	118	
Niet-commerciële dienstverlening	1 000	13	19	24	27	28	26	30	33	34	

¹⁾ Vóór oktober 1999 in SEM voorlopige cijfers betreffende 1998 gepubliceerd.

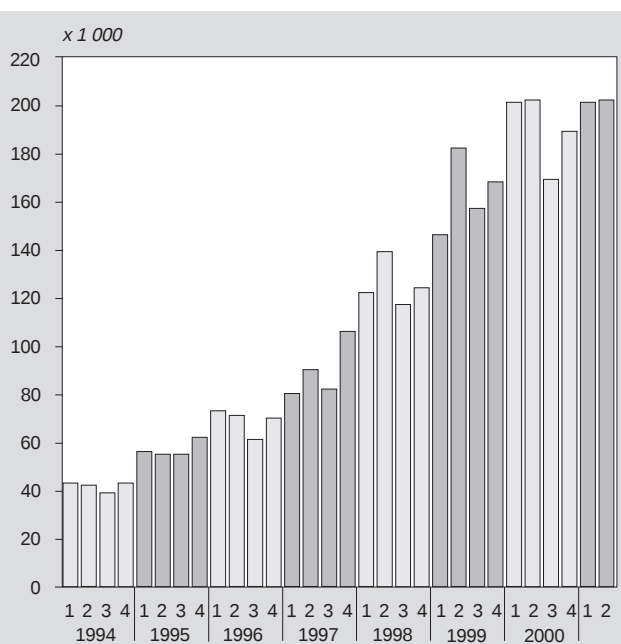
²⁾ De gehele werkgelegenheid inclusief minder dan 12 uur.

³⁾ Exclusief vacatures bij overheid en onderwijs.

1. Geregistreerde werklozen (driemaandsgemiddelde; onder middelste maand) gecorrigeerd voor seizoeninvloeden

2. Vacatures, ultimo kwartaal

	Basis c.q. eenheid	1997	1998	1999	2000	2000			2001		
						2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw	2e kw	3e kw
3. Collectieve arbeidsvoorwaarden en vakverenigingen											
Cao-lonen per uur incl. bijzondere beloningen	1990=100	119,9	123,9	128,0	132,2	131,4	132,9	133,6	135,9	137,4	139,6
Particuliere bedrijven	1990=100	120,8	124,8	128,6	132,8	132,0	133,8	134,3	136,5	138,1	140,4
Gepremieerde en gesubsidieerde sector	1990=100	116,8	122,1	126,8	131,3	130,2	132,2	132,4	136,3	136,5	139,5
Overheid	1990=100	118,5	121,8	126,5	130,4	129,9	130,0	131,9	133,4	135,3	136,6
Leden van vakverenigingen ¹⁾	1 000	1 730	1 766	1 814	1 797	1 795	1 806	1 803	1 796	1 800	.
Verloren arbeidsdagen door stakingen ²⁾	1 000	14,6	33,2	75,8	9,4	0,7	1,0	2,0	.	.	.
4. Lonen en loonkosten											
Verdiende lonen per uur van werknemers	gld	30,71	32,12	33,26*	34,61*	.	.	.	.	.	.
Mannen	gld	34,02	35,72	37,18*	38,79*	.	.	.	.	.	.
Vrouwen	gld	24,18	25,12	25,87*	26,87*	.	.	.	.	.	.
Verdiende lonen per maand van Voltijdwerknemers	gld	4 667	4 860	5 017*	5 220*	2 448	2 448	2 448	2 544	2 544	2 603
Minimumloon per maand	gld	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Aantal minimumloners	1 000	310,0	310,0	287,6	284,6	.	.	.	.	.	.
Loonkosten per uur in de nijverheid	gld	49,36	51,47	53,11*	54,73	54,42*	55,14*	55,35*	56,40*	57,38*	.
5. Sociale zekerheid											
WW ³⁾	1 000	355	306	249	204	195	187	189	189	169	.
Algemene bijstandswet, (incl. RWW)	1 000	437	397	379	.	347	341	335	331	.	.
periodiek algemeen <65 jaar, thuiswonend	1 000	878	892	915	937	938	940	949	958	965	.
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	1 000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Ziekteverzuim (exclusief overheid) ⁴⁾	%	5,1	5,6	6,0	6,1	5,9	5,8	6,3	6,4	6,0	.
6. Inkomen en vermogen											
Beschikbaar inkomen per persoon ⁵⁾	gld	23 200*	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	1995=100	108*	.	.	.	.	.	.	.	.	.
7. Consumptie en sparen											
Consumptieve bestedingen per persoon ⁵⁾	gld	22 100*	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Besparingen per persoon ⁵⁾	gld	1 100*	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Consumptie (volumemutatie per persoon) ⁶⁾	%	2,9	3,9	3,3*	2,8*	2,6*	2,4*	2,2*	0,5*	1,1	.
Index consumentenvertrouwen ⁷⁾	n.v.t.	15	17	14	24	28	25	20	11	-1	-4
Consumentenprijsindex											
Alle huishoudens	1995=100	104,2	106,3	108,6	111,4	111,2	111,8	112,7	1 146,0	116,4	117,0
Werknemers laag	1995=100	104,1	106,1	108,4	111,1	110,8	111,5	112,5	1 144,0	116,2	116,8
Geharmoniseerde index CPI, Nederland	1996=100	101,9	103,7	105,8	108,2	108,2	108,6	109,6	1 118,0	114,0	114,3

¹⁾ Betreft vakverenigingen aangesloten bij de FNV, het CNV en de Vakcentrale MHP en tot 1998 de AVC.

²⁾ De gegevens in het tweede kwartaal van 1998 zijn exclusief de acties in verband met de CAO-Gezondheidszorg en de CAO-Welzijn.

³⁾ De WW-cijfers wijken af van eerder gepubliceerde cijfers.

In het verleden werd het aantal WW-uitkeringen gepubliceerd op transactiebasis. Hierbij werden uitkeringen gecorrigeerd met maximaal 6 maanden nagekomen informatie.

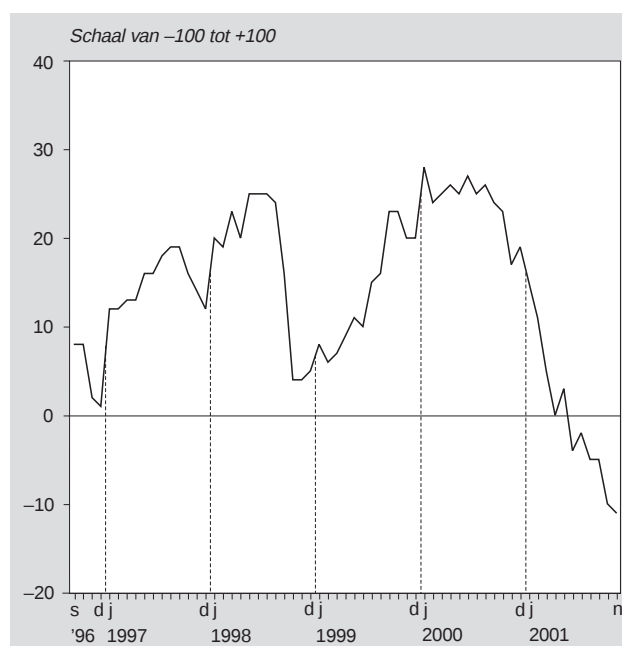
⁴⁾ Inclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof.

⁵⁾ De cijfers zijn aangepast aan de uitkomsten van de Nationale rekeningen na de revisie van 1995.

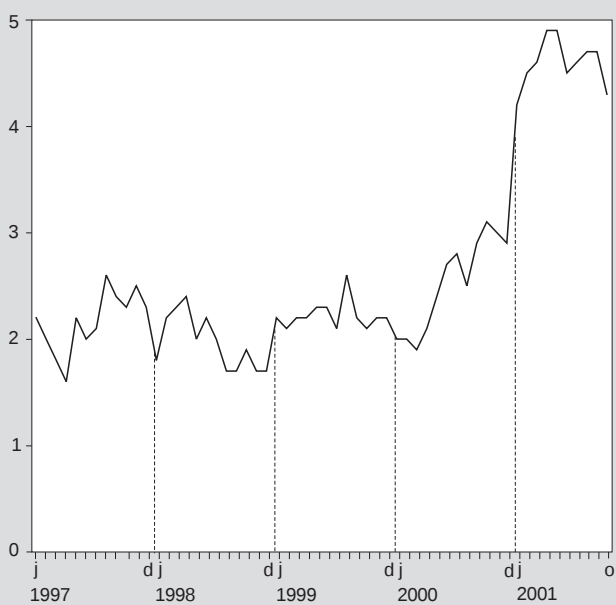
⁶⁾ Mutatie t.o.v. (de overeenkomstige periode van) voorgaand jaar; vanaf december 1999 gewijzigde cijfers vanaf 1996 vanwege nieuwe richtlijnen Nationale Rekeningen.

⁷⁾ Jaar- en kwartaalcijfers zijn berekend als een gewogen gemiddelde van het maandelijks vastgestelde consumentenvertrouwen. De index is weergegeven op een schaal van -100 tot +100.

3. Index consumentenvertrouwen

4. Procentuele verandering consumentenprijsindex-alle huishoudens t.o.v. overeenkomstige maand voorgaand jaar (1995=100)

2.1 Geregistreeerde werkloosheid

Toelichting bij de tabel 2.1.1

Het CBS stelt sinds 1988 gegevens samen over de geregistreeerde werkloosheid. De toegepaste methode staat beschreven in het artikel 'Hoe telt het CBS het aantal geregistreeerde werklozen'.

Dit artikel is opgenomen in de CBS-publicatie *Enquête beroepsbevolking 1994*. In dezelfde publicatie is ook het artikel *Tijdreeksen geregistreeerde werkloosheid en beroepsbevolking* opgenomen.

Voor de jaren 1970-1994 vindt men hierin tijdreeksen van de werkzame en werkloze beroepsbevolking en van de geregistreeerde werkloosheid.

Bron: CBS Statistiek geregistreeerde werkloosheid.

Tabel 2.1.1
Geregistreeerde werklozen naar geslacht, leeftijd en duur van inschrijving, driemaandsgemiddelden¹⁾

	2000				2001			
	juni	juli	aug.	sept.	juni	juli	aug.	sept.
x 1 000								
Leeftijd en geslacht								
Man	87	84	87	86	70	67	72	70
16-24 jaar	9	12	11	8	9	9	11	12
25-64 jaar	78	72	77	78	61	58	60	59
Vrouw	83	85	88	96	62	68	69	69
16-24 jaar	9	9	14	15	5	6	6	8
25-64 jaar	74	76	75	81	57	62	63	62
Totaal	171	169	176	181	132	135	141	140
16-24 jaar	18	21	24	23	14	15	18	20
25-34 jaar	46	46	42	45	32	35	34	33
35-64 jaar	106	102	110	114	86	85	89	87
Duur inschrijving en geslacht²⁾								
Tot 1 jaar	89	92	98	104	82	87	91	93
man	45	47	51	48	41	41	44	47
vrouw	44	45	48	56	41	46	47	46
1 jaar of langer	82	77	78	78	50	48	50	47
man	42	37	37	38	29	26	27	24
vrouw	39	40	41	40	21	22	22	23
Totaal	171	169	176	181	132	135	141	140

¹⁾ Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand. Niet voor seizoen gecorrigeerde cijfers.

²⁾ Duur inschrijving volgens registratie bij arbeidsbureaus; het betreft een onafgebroken periode van inschrijving.

2.3 Collectieve arbeidsvoorwaarden en vakverenigingen

Indexcijfers van cao-lonen

Cao-uurlonen met 0,3 procent gestegen

Het cao-loon per uur inclusief bijzondere beloningen van werknemers (jeugd en volwassenen tezamen) in oktober 2001 is ten opzichte van september 2001 met 0,3 procent gestegen. Dit is berekend op basis van afgesloten collectieve arbeidsvoorwaarden-regelingen tot eind oktober 2001. De resultaten over 2001 zijn nog voorlopig, omdat voor een deel van de werknemers nog geen nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst is vastgesteld.

Toelichting bij de tabellen 2.3.1–2.3.3

Uit de statistiek Indexcijfers van cao-lonen komen elke maand cijfers beschikbaar over de contractuele loon- en arbeidsduurontwikkeling. Deze cijfers hebben betrekking op de loon- en arbeidsduurgegevens zoals die staan vermeld in collectieve arbeidsovereenkomsten en andere collectieve loonregelingen (cao's). Bij dit onderzoek worden geen enquêteformulieren aan bedrijven en instellingen verstuurd, maar wordt gebruik gemaakt van de in cao's opgenomen gegevens.

Hieronder volgt een beknopte toelichting op deze cijfers. Een meer uitgebreide beschrijving kunt u vinden in het *Supplement bij de Sociaal-economische maandstatistiek 1993, no. 3* en in de publicatie *Arbeid en lonen van werknemers 1993 (CBS 1994)*. Praktische informatie over het gebruik van indexcijfers voor leveringscontracten met een lange doorlooptijd is opgenomen in de brochure *Prijsindexering in leveringscontracten (CBS 1996)*.

Begrippen

De statistiek biedt indexcijfers over de ontwikkeling van:

- de cao-lonen;
- de contractuele loonkosten;
- de contractuele arbeidsduur.

Met de *indexcijfers van de cao-lonen* wordt de ontwikkeling van de bruto lonen weergegeven waarop werknemers bij een normale arbeidsduur onvoorwaardelijk recht hebben. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt naar cao-lonen inclusief bijzondere beloningen en cao-lonen exclusief bijzondere beloningen, en tussen cao-lonen per uur en cao-lonen per maand. Het cao-loon inclusief bijzondere beloningen omvat de volgende elementen:

- het loon voor normale arbeidstijd;
 - alle bindend voorgeschreven, regelmatig betaalde toeslagen;
 - alle bindend voorgeschreven bijzondere (niet maandelijkse) beloningen, zoals de vakantietoeslag of de eindejaarsuitkering.
- Uitgesloten zijn dus toeslagen die in de cao's voorwaardelijk zijn gesteld, zoals een leeftijdstoelage of een toeslag voor ploegendienst, en individuele loonstijgingen.

De brutoering van de overhevelingstoelage (vanaf januari 2001) is zodanig in de indexcijfers verwerkt, dat de brutoering niet leidt tot loonmutaties, voorzover niet van de wettelijke brutoeringsregeling (verhoging van het loon met 1,9 procent met een maximum van 1745 gulden per jaar) is afgeweken.

De *indexcijfers van de contractuele loonkosten* geven de ontwikkeling weer van de loonkosten voor werkgevers. Hiertoe wordt het bovenvermelde cao-loon inclusief bijzondere beloningen uitgebreid met:

- alle wettelijk voorgeschreven sociale lasten (premies voor WAO, WW, wachtgeld en ZFW, uitgezonderd premie ZW) en (t/m 2000) de overhevelingstoelage,

- alle contractueel aangegane, bindend voorgeschreven sociale lasten (premies voor VUT, (pre)pensioen, bovenwettelijke verzekering voor arbeidsongeschiktheid e.d. en sociale en bedrijfstakfondsen).

De *indexcijfers van de contractuele arbeidsduur* geven de ontwikkeling weer van de in cao's overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur van volwassen voltijdwerknemers. Deze contractuele arbeidsduur is te beschouwen als het maximaal aantal te werken uren per jaar. Dit wordt berekend door de normale arbeidsduur (zoals vermeld in de cao) te verminderen met het aantal officiële feestdagen (vastgesteld op zes dagen per jaar), het aantal onvoorwaardelijke vakantiedagen en eventuele arbeidsduurverkortingen. Met voorwaardelijke arbeidsduurverkortingen, bijvoorbeeld vanwege leeftijd of ploegendienst, wordt geen rekening gehouden.

Populatie

Het onderzoek omvat cao's van bedrijven en instellingen uit alle bedrijfstakken en grootteklassen, behalve:

- particuliere huishoudens met personeel in loondienst (Sbi-code 95);
- ambassades, consulaten en internationale gemeenschapsorganen (Sbi-code 99).

Buiten beschouwing blijft de loon- en arbeidsduurontwikkeling van:

- werknemers die geen voltijd baan hebben;
- werknemers die niet onder een cao vallen.

Per cao gemeten loon- en arbeidsduurontwikkelingen worden samengevoegd en gewogen met behulp van loonsommen waarin ook werknemers die geen voltijd baan hebben én werknemers die niet onder een cao vallen zijn meegenomen. Er wordt dus verondersteld dat de cao-loonmutaties ook betrekking hebben op werknemers die in deeltijd werken of die niet onder de werkingssfeer van een cao vallen. In 1990, het basisjaar van de huidige reeks indexcijfers, hadden twee van de drie werknemers een voltijd baan en viel ongeveer driekwart van alle werknemers onder de werkingssfeer van een cao.

Beschikbare cijfers

De indexcijfers zijn in een aantal varianten beschikbaar:

- cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen;
- cao-lonen per maand exclusief bijzondere beloningen;
- cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen;
- contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen;
- jaarlijkse contractuele arbeidsduur van volwassen voltijdwerknemers.

De indexcijfers van de cao-lonen per maand ontwikkelen zich onafhankelijk van wijzigingen in de arbeidsduur (normale arbeidsduur, verlofdagen en arbeidsduurverkortingen). Deze wijzigingen zijn wel van invloed op de indexcijfers van de cao-lonen per uur, de contractuele loonkosten per uur en natuurlijk de jaarlijkse contractuele arbeidsduur.

Een uitsplitsing van de indexcijfers van de cao-lonen is beschikbaar naar categorie werknemers (jeugd en volwassenen), cao-sector (particuliere bedrijven, overheid en gesubsidieerde sector) en economische activiteit (bedrijfssector, bedrijfstak en -klasse). De indexcijfers van de contractuele loonkosten zijn beschikbaar naar economische activiteit en die van de contractuele arbeidsduur naar cao-sector en economische activiteit.

In de indexcijfers zijn regelingen verwerkt die op het moment van samenstellen van de cijfers bekend waren. Daarna kunnen de gegevens nog wijzigen als cao's met terugwerkende kracht worden afgesloten. De eerst gepubliceerde indexcijfers zijn daarom vaak lager dan de later gepubliceerde voorlopige en definitieve indexcijfers. De gegevens van een kalenderjaar worden definitief vastgesteld, als alle cao's zijn afgesloten, maar uiterlijk in de maand mei van het daarop volgende jaar.

Voor een correct gebruik dienen indexcijfers van eenzelfde status te worden gehanteerd. Dit betekent dus dat eerst gepubliceerde cijfers vergeleken moeten worden met eerst gepubliceerde, voorlopige met voorlopige en definitieve met definitieve cijfers.

Methode

Om een goed beeld van de contractuele loon- en arbeidsduurontwikkeling te krijgen, is het niet nodig alle cao's waar te nemen. Enkele uitzonderingen daargelaten worden alleen cao's waargenomen die voor minstens 500 werknemers gelden én loontabellen bevatten. Van deze cao's worden niet alle loon- en arbeidsduurgegevens verwerkt, maar enkele representatieve meetpunten (zwaartepunten): ruim 8100 voor de reeks 1990=100. De veranderingen per meetpunt worden in een aantal stappen samengevoegd tot te publiceren uitkomsten.

Eenmaal per tien jaar wordt het aantal meetpunten vastgesteld. De keuze van de meetpunten is gebaseerd op de verdeling van de werknemers over de loonschalen in het basisjaar. Informatie over deze verdeling wordt via een eenmalig onderzoek verkregen.

Daarbij wordt ook het gewicht (loonsommen) van de meetpunten per cao vastgesteld. Deze gewichten blijven constant totdat het basisjaar wordt aangepast. Door het constant houden van deze gewichten hebben veranderingen in de samenstelling van de werknemerspopulatie per cao (zoals de leeftijdsopbouw) geen invloed op de indexcijfers. De gewichten per bedrijfsklasse en cao-sector worden wel ieder jaar aangepast. Hierdoor zijn verschuivingen in de aantallen werknemers naar bedrijfsklasse en cao-sector wel van invloed op de indexcijfers.

Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993)

Voor de indeling van bedrijven naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling van 1993 (SBI 1993) gebruikt. Dit is een CBS-indeling waarbij de economische activiteit van een bedrijf of instelling gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De SBI heeft een hiërarchische opbouw. Het hoogste niveau is een indeling in vier bedrijfssectoren. Deze bedrijfssectoren zijn onderverdeeld in zestien bedrijfstakken, die op hun beurt weer gesplitst zijn in bedrijfsklassen en bedrijfsgroepen. De cijfercodes die voor de indeling worden gebruikt vormen niet altijd een aaneensluitende reeks. Het ontbreken van bepaalde codes betekent dus niet automatisch dat deze groepen in de statistiek ontbreken. In de tabellen worden de uitkomsten gedetailleerd naar de vier bedrijfssectoren, alle waargenomen bedrijfstakken met uitzondering van de bedrijfstak delfstoffenwinning, en een selectie van de belangrijkste bedrijfsklassen.

Tabel 2.3.1
Cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2000			2001*									
		okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.
1990=100														
Totaal	01–93	133,6	133,6	133,7	135,9	135,9	136,2	137,4	137,8	138,3	139,6	139,6	139,6	140,0
Leeftijdscategorie														
Jeugd		133,8	133,8	133,9	138,7	138,7	138,7	139,6	139,9	140,1	142,6	142,6	142,6	142,8
Volwassenen		133,6	133,6	133,7	135,7	135,7	136,0	137,2	137,7	138,2	139,4	139,4	139,4	139,8
Cao-sector														
Particuliere bedrijven		134,3	134,3	134,4	136,5	136,5	136,6	138,1	138,5	138,9	140,4	140,4	140,4	140,7
Overheid		131,9	132,0	132,0	133,4	133,5	135,0	135,3	136,3	136,6	136,6	136,5	136,6	137,7
Gesubsidieerde sector		132,4	132,4	132,6	136,3	136,0	136,2	136,5	136,5	137,8	139,5	139,5	139,5	139,5
Bedrijfssector ¹⁾														
Landbouw en visserij	01–05	137,6	137,6	137,6	140,0	140,0	140,0	140,1	140,1	140,1	141,4	141,4	141,4	141,4
Industrie en bouwnijverheid	10–45	135,3	135,3	135,5	136,4	136,5	136,6	139,0	139,7	140,2	141,0	141,0	141,0	141,7
Commerciële dienstverlening	50–74	133,1	133,1	133,2	136,0	136,0	136,0	137,0	137,2	137,6	139,4	139,4	139,4	139,5
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	132,6	132,6	132,6	134,9	134,9	135,9	136,3	136,9	137,6	138,2	138,2	138,2	138,9
Bedrijfstak ¹⁾														
Industrie	15–37	134,6	134,6	134,9	135,8	135,9	136,0	137,8	138,3	138,4	139,3	139,3	139,3	140,3
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	130,5	130,5	130,5	131,6	131,6	131,6	133,5	135,2	135,2	135,2	135,2	135,2	135,2
Bouwnijverheid	45	137,7	137,7	137,7	138,6	138,6	138,6	142,7	143,9	145,4	146,2	146,2	146,2	146,2
Handel	50–52	134,9	134,9	134,9	136,5	136,5	136,5	137,9	138,5	138,9	140,5	140,4	140,5	140,5
Horeca	55	137,2	137,2	137,2	136,9	136,9	136,9	136,9	137,8	137,8	142,5	142,5	142,5	142,5
Vervoer en communicatie	60–64	131,8	131,8	132,0	132,9	132,9	132,9	135,8	136,0	136,0	136,1	136,2	136,2	136,3
Financiële instellingen	65–67	134,8	134,8	135,3	135,5	135,5	135,6	135,8	135,8	137,5	140,2	140,2	140,2	140,2
Zakelijke dienstverlening	70–74	130,9	130,9	130,9	136,9	136,9	137,0	137,0	137,0	137,0	139,5	139,5	139,5	139,5
Openbaar bestuur	75	132,2	132,2	132,2	133,5	133,7	133,9	134,2	136,0	136,0	136,0	136,0	136,1	138,2
Onderwijs	80	131,5	131,5	131,5	133,4	133,4	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1
Gezondheids- en welzijnszorg	85	132,8	132,8	132,8	136,7	136,4	136,5	136,7	136,7	138,7	140,5	140,5	140,5	140,5
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	134,7	134,7	134,7	136,3	136,3	136,9	139,0	139,0	139,0	139,7	139,7	139,7	140,0
Bedrijfsklasse ¹⁾														
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	134,1	134,1	134,1	135,9	135,9	136,0	138,1	138,2	138,6	139,6	139,6	139,6	139,6
Grafische industrie	22	132,1	132,1	133,0	133,5	135,3	135,3	136,3	136,4	136,4	136,4	136,4	136,4	138,2
Chemische industrie	24	135,5	135,5	135,5	137,2	137,2	137,4	142,3	142,3	142,3	142,8	142,9	142,9	142,9
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	135,0	135,0	135,0	135,5	135,5	135,5	136,8	137,9	137,9	138,4	138,4	138,4	140,4
Groothandel	51	133,4	133,3	133,3	134,9	135,0	135,0	136,5	136,7	137,4	138,6	138,5	138,6	138,7
Detailhandel	52	138,2	138,2	138,3	139,7	139,7	139,7	141,3	141,3	141,4	144,0	144,0	144,0	144,1
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	65–74	131,9	131,9	132,0	136,6	136,6	136,6	136,7	136,7	137,1	139,6	139,6	139,6	139,6
Bankwezen	65	135,7	135,7	135,7	135,5	135,5	135,5	135,5	135,5	137,0	140,7	140,7	140,7	140,7
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	133,2	133,2	134,8	136,2	136,2	136,2	137,1	137,1	139,5	139,5	139,5	139,5	139,5

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Tabel 2.3.2
Cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2000			2001*									
		okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.
		1990=100												
Totaal	01–93	130,5	130,5	130,6	132,7	132,7	133,0	134,2	134,6	135,1	136,3	136,3	136,3	136,7
Leeftijdscategorie														
Jeugd		132,2	132,2	132,3	137,0	137,0	137,1	138,0	138,2	138,5	140,9	140,9	140,9	141,1
Volwassenen		130,4	130,4	130,5	132,4	132,4	132,8	133,9	134,4	134,9	136,0	136,0	136,0	136,4
Cao-sector														
Particuliere bedrijven		132,5	132,5	132,5	134,6	134,6	134,7	136,2	136,6	137,0	138,5	138,5	138,5	138,8
Overheid		126,6	126,6	126,6	127,9	128,1	129,5	129,7	130,7	131,0	131,0	131,0	131,0	132,1
Gesubsidieerde sector		125,7	125,7	126,0	129,4	129,2	129,3	129,7	129,7	130,9	132,5	132,5	132,5	132,5
Bedrijfssector ¹⁾														
Landbouw en visserij	01–05	134,6	134,6	134,6	137,0	137,0	137,0	137,0	137,0	137,0	138,3	138,3	138,3	138,4
Industrie en bouwnijverheid	10–45	133,4	133,4	133,6	134,5	134,6	134,7	137,0	137,7	138,2	139,0	139,0	139,0	139,7
Commerciële dienstverlening	50–74	131,2	131,2	131,3	134,0	134,0	134,0	135,0	135,3	135,6	137,5	137,5	137,5	137,5
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	126,7	126,7	126,7	128,9	128,8	129,8	130,2	130,7	131,4	132,0	132,0	132,0	132,7
Bedrijfstak ¹⁾														
Industrie	15–37	133,1	133,1	133,4	134,3	134,4	134,5	136,3	136,8	136,9	137,8	137,8	137,8	138,8
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	128,1	128,1	128,1	129,2	129,2	129,2	131,1	132,7	132,7	132,7	132,7	132,7	132,7
Bouwnijverheid	45	134,8	134,8	134,8	135,7	135,7	135,7	139,7	140,9	142,3	143,1	143,1	143,1	143,1
Handel	50–52	133,3	133,3	133,3	134,9	134,9	134,9	136,3	136,9	137,2	138,8	138,7	138,8	138,9
Horeca	55	137,1	137,1	137,1	136,8	136,8	136,8	136,8	137,7	137,7	142,3	142,3	142,3	142,3
Vervoer en communicatie	60–64	129,8	129,8	130,0	130,8	130,8	130,9	133,9	134,1	134,1	134,2	134,2	134,2	134,4
Financiële instellingen	65–67	129,3	129,3	129,7	129,7	129,7	129,7	130,0	130,0	131,6	134,1	134,1	134,1	134,1
Zakelijke dienstverlening	70–74	130,1	130,1	130,1	136,1	136,1	136,1	136,1	136,1	136,1	138,6	138,6	138,6	138,6
Openbaar bestuur	75	127,1	127,2	127,2	128,3	128,6	128,7	129,0	130,7	130,8	130,8	130,7	130,8	132,8
Onderwijs	80	125,6	125,6	125,6	127,3	127,3	130,9	130,9	130,9	130,9	130,9	130,9	130,9	130,9
Gezondheids- en welzijnszorg	85	125,5	125,5	125,5	129,2	128,9	128,9	129,1	129,1	131,1	132,7	132,7	132,7	132,7
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	131,1	131,1	131,1	132,7	132,7	133,2	135,3	135,3	135,3	136,0	136,0	136,0	136,2
Bedrijfsklasse ¹⁾														
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	134,1	134,1	134,1	135,9	135,9	136,1	138,2	138,2	138,6	139,6	139,6	139,7	139,7
Grafische industrie	22	132,2	132,2	133,1	133,6	135,4	135,4	136,4	136,5	136,5	136,5	136,5	136,5	138,3
Chemische industrie	24	131,8	131,8	131,8	133,5	133,5	133,6	138,4	138,4	138,4	138,9	139,0	139,0	139,0
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	133,9	133,9	133,9	134,3	134,3	134,3	135,6	136,7	136,7	137,1	137,1	137,1	139,1
Groothandel	51	132,4	132,4	132,4	134,0	134,0	134,0	135,6	135,7	136,4	137,6	137,5	137,6	137,7
Detailhandel	52	135,4	135,4	135,5	136,9	136,9	136,9	138,4	138,4	138,4	140,9	140,9	140,9	141,1
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	65–74	129,7	129,7	129,8	134,3	134,3	134,3	134,4	134,4	134,8	137,3	137,3	137,3	137,3
Bankwezen	65	127,8	127,8	127,8	127,6	127,6	127,6	127,6	127,6	129,0	132,5	132,5	132,5	132,5
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	132,3	132,3	134,0	134,2	134,2	134,2	135,1	135,1	137,5	137,5	137,5	137,5	137,5

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Tabel 2.3.3
Contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2000			2001*									
		okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.
		1990=100												
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	135,3	135,3	135,3	134,6	134,6	134,6	135,9	137,0	137,0	137,4	137,4	137,4	139,6
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	134,4	134,4	136,1	136,5	136,5	136,5	137,4	137,4	139,7	139,7	139,7	139,7	139,7
Openbaar bestuur	75	133,6	133,6	133,6	134,2	134,5	134,6	134,9	136,7	136,8	136,8	136,8	136,8	138,9
Onderwijs	80	134,6	134,6	134,6	135,5	135,5	139,3	139,3	139,3	139,3	139,3	139,3	139,3	139,3
Gezondheids- en welzijnszorg	85	130,5	130,5	130,5	133,5	133,2	133,2	133,4	133,4	135,4	137,1	137,1	137,1	137,1

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

2.5 Sociale zekerheid

Algemene Ouderdomswet (AOW)

Eind juni 2001 werd aan 2 348 000 personen een AOW-pensioen verstrekt. Dat is 32 duizend meer dan eind juni 2000. In het tweede kwartaal 2001 was het uitgekeerde bedrag 11,1 miljard gulden. Dat is 647 miljoen meer dan in het tweede kwartaal 2000.

Ouderdomspensioenen

De gegevens, die ontleend zijn aan opgaven van de Sociale Verzekeringsbank, betreffen uitkeringen krachtens de Algemene Ouderdomswet.

Recht op ouderdomspensioen heeft iedereen die de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, vanaf de maand waarin deze leeftijd wordt bereikt. Het pensioen wordt volledig uitgekeerd als de rechthebbende voor het bereiken van die leeftijd gedurende vijftig jaar verzekerd is geweest.

Voor elk jaar dat (bijvoorbeeld door verblijf in het buitenland) geen verzekeringspremie is betaald, wordt een korting van twee procent toegepast.

De gehuwde en samenwonende pensioengerechtigde ontvangt een netto-ouderdomspensioen gelijk aan vijftig procent van het netto-minimumloon.

Is de partner jonger dan 65 jaar en werd het pensioen voor 1 februari 1994 toegekend dan ontvangt de pensioengerechtigde een netto-ouderdomspensioen gelijk aan zeventig procent van het netto-minimumloon.

De ongehuwde pensioengerechtigde ontvangt een netto-ouderdomspensioen gelijk aan zeventig procent van het netto-minimumloon. De ongehuwde pensioengerechtigde tot wiens huishouden een kind van achttien jaar of jonger behoort, ontvangt een netto-ouderdomspensioen gelijk aan negentig procent van het netto-minimumloon.

De gehuwde en samenwonende pensioengerechtigde van wie de partner jonger is dan 65 jaar, kan aanspraak maken op een toeslag. De toeslag bedraagt maximaal 30% als het pensioen voor 1 februari 1994 werd toegekend en maximaal 50% als het pensioen na 1 februari 1994 werd toegekend. Deze toeslag is afhankelijk van het inkomen van de partner. Een deel van het arbeidsinkomen wordt buiten beschouwing gelaten, en wel 15% van het bruto-minimumloon alsmede 1/3 van het meerdere. Een sociale zekerheids- of vut-uitkering wordt geheel in mindering gebracht. De toeslag vervalt zodra de partner zelf de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt.

Algemene nabestaandenwet (Anw)

Eind juni 2001 werd aan 166 000 personen een nabestaandenuitkering verstrekt. Dat is 5 000 minder dan eind juni 2000. In het tweede kwartaal 2001 was het uitgekeerde bedrag 881 miljoen gulden. Dat is 16 miljoen minder dan in het tweede kwartaal van 2000.

Nabestaandenuitkeringen

De gegevens, die ontleend zijn aan opgaven van de Sociale Verzekeringsbank, betreffen uitkeringen krachtens de Algemene nabestaandenwet.

Met ingang van 1 juli 1996 is de Algemene nabestaandenwet (Anw) van kracht. De wet vervangt de Algemene Weduwen- en Wezenwet (AWW).

Er zijn drie belangrijke verschillen tussen de AWW en Anw:

1. De leeftijdsgrens (AWW) is vervangen door het geboortjaar (Anw) als criterium voor recht op een uitkering. Voor een weduwenpensioen moest men tenminste 40 jaar, in bijzondere gevallen 35 jaar, zijn. Voor een nabestaandenuitkering moet men voor 1 januari 1950 geboren zijn.
2. De hoogte van de nabestaandenuitkering is, in tegenstelling tot het weduwenpensioen, afhankelijk van het inkomen. Dit inkomen wordt in mindering gebracht op de uitkering.
3. De maximum leeftijd waarop recht op een wezenuitkering bestaat, is voor kinderen die studeren of het huishouden verzorgen teruggebracht van 27 jaar naar 21 jaar.

Nabestaandenuitkering

Recht op een nabestaandenuitkering hebben nabestaanden die:

1. een ongehuwd kind jonger dan 18 jaar hebben, dat tot het eigen huishouden behoort of
2. (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt zijn of
3. geboren zijn voor 1 januari 1950.

Het recht op de uitkering eindigt als de nabestaande geen ongehuwd kind jonger dan 18 jaar meer heeft, niet meer (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt is, in het huwelijk treedt, gaat samenwonen of 65 jaar wordt.

De hoogte van de nabestaandenuitkering is gelijk aan 70% van het netto-minimumloon. De hoogte van de uitkering is afhankelijk van het eventuele arbeidsinkomen. Dit inkomen wordt in mindering gebracht op de uitkering.

Een deel van het inkomen wordt voor de korting buiten beschouwing gelaten. Vanaf de inwerkingtreding van de Anw tot eind 1997 bestond dit deel uit 50% van het bruto-minimumloon alsmede 1/3 van het meerdere. Met ingang van 1 januari 1998 is het percentage verhoogd tot 70%. Voor nieuwe uitkeringsgerechtigden wordt met ingang van 1 januari 1998 van een VUT-uitkering, een bovenwettelijke uitkering of een uitkering i.v.m. vervroegd pensioen 50 procent van het bruto-minimumloon plus 1/3 van het meerdere vrijgelaten van de inkomensvoet. Voor 1 januari 1998 werd een dergelijke uitkering geheel in mindering gebracht op de nabestaandenuitkering.

Nabestaanden met een ongehuwd kind jonger dan 18 jaar hebben ook recht op een halfwezenuitkering. Deze uitkering is gelijk aan 20% van het netto-minimumloon. Als de nabestaandenuitkering door het eventuele arbeidsinkomen of een andere uitkering niet wordt uitbetaald, dan heeft men wel recht op de halfwezenuitkering.

Wezenuitkering

Recht op een wezenuitkering hebben kinderen die ouderloos zijn en

1. jonger zijn dan 16 jaar of
2. jonger zijn dan 18 jaar en arbeidsongeschikt of
3. jonger zijn dan 21 jaar en studeren of het huishouden verzorgen waartoe tenminste nog een wees behoort.

Het recht op de uitkering eindigt als niet meer wordt voldaan aan een van de gestelde voorwaarden. Het recht kan herleven.

De hoogte van de uitkering is afhankelijk van de leeftijd en gelijk aan 32% van de bruto-nabestaandenuitkering voor kinderen jonger dan 10 jaar, 48% voor kinderen van 10 tot 16 jaar en 64% voor kinderen van 16 tot 21 jaar.

Overgangsrecht

Voor personen die op het moment van invoering van de Anw een weduwen- of wezenpensioen ontvingen, bestaat overgangsrecht. In beginsel behouden zij het pensioen tot het moment dat zij niet meer voldoen aan de voorwaarden volgens de AWW. Nabestaanden van wie het jongste kind 18 jaar wordt, behouden het pensioen als zij 40 jaar, in bijzondere gevallen 35 jaar, of ouder zijn. Wezen die studeren of het huishouden verzorgen, behouden het pensioen tot zij 27 jaar zijn. Personen die een tijdelijke uitkering ontvangen, behouden deze ook.

Inkomenstoets

De inkomenstoets is vanaf 1 januari 1998 ingevoerd. De verlaging van de netto-uitkering voor nabestaanden met een kind jonger dan 18 jaar van 100% naar 90% zal via bevrozing verlopen. De netto-uitkering blijft gelijk tot het moment dat het niveau van 90% is bereikt.

Algemene Kinderbijslagwet (AKW)

Eind juni 2001 werd aan 1 870 000 verzorgende ouders kinderbijslag verstrekt. Dat is 26 000 meer dan eind juni 2000. Het aantal kinderbijslagkinderen voor wie kinderbijslag werd verstrekt was 3 471 000. Dat is 28 000 meer dan eind juni 2000.

Kinderbijslaguitkeringen

De gegevens, die ontleend zijn aan opgaven van de Sociale Verzekeringsbank, hebben betrekking op uitkeringen krachtens de Algemene Kinderbijslagwet. Het recht op kinderbijslag wordt vastgesteld op basis van de eenmalig ingediende aanvraag. Verlate aanvragen vallen maximaal

twee kwartalen buiten de waarneming. De aantallen in de twee laatst waargenomen kwartalen zijn dan ook voorlopig.

Iedere ouder die in Nederland woont of, als dat niet het geval is, in Nederland werkzaam is, heeft voor elk eigen, aangehuwd of pleegkind jonger dan zestien jaar dat tot zijn huishouden behoort recht op kinderbijslag. Ook voor oudere kinderen kan recht op kinderbijslag bestaan. Hierbij gelden de volgende aantekeningen.

1. Voor 16- en 17-jarige kinderen wordt onder bepaalde omstandigheden kinderbijslag uitgekeerd, zoals bij werkloosheid, waarbij als eis geldt zowel inschrijving bij het Gewestelijk Arbeidsbureau als het ontbreken van een WW-uitkering.
2. Voor kinderen van 18–20 jaar wordt o.a. kinderbijslag uitgekeerd bij werkloosheid, waarbij als eis geldt dat er sprake is van werkloosheid na beëindiging van de studie of van werkloosheid bij vestiging in het Rijk. De kinderbijslag is van beperkte duur.
3. Voor kinderen van 21–24 jaar wordt kinderbijslag uitgekeerd bij verzorging van het huishouden, als gevolg van het ontbreken van een ouder.
4. Voor kinderen van 25–26 jaar wordt slechts kinderbijslag uitgekeerd indien over het derde kwartaal 1988 reeds recht op kinderbijslag bestond in verband met het volgen van onderwijs of opleiding en er geen sprake is van studiefinanciering.

Om in aanmerking te komen voor kinderbijslag geldt dat aantoonbaar (thans voor minimaal f 56 per week) in het onderhoud van de kinderen wordt voorzien. Deze eis geldt niet voor thuiswonende kinderen tot zestien jaar. Wordt voor al of niet thuiswonende kinderen van 16-26 jaar voor vijftig tot negentig procent in de werkelijke onderhoudskosten bijgedragen, dan wordt tweemaal kinderbijslag uitgekeerd. Wordt voor niet-thuiswonende kinderen van 18–26 jaar voor meer dan negentig procent in de werkelijke onderhoudskosten bijgedragen, dan wordt driemaal kinderbijslag uitgekeerd. In tabel 2.5.10 worden personen die kinderbijslag ontvangen, onderscheiden naar het aantal kinderen dat zij verzorgen. In de tabellen 2.5.10 en 2.5.11 worden de aantallen kinderbijslagkinderen weergegeven, waarbij kinderen waarvoor dubbele of drievoudige bijslag wordt uitgekeerd, twee respectievelijk driemaal worden geteld.

Tabel 2.5.1
Personen met pensioen krachtens de Algemene Ouderdomswet en uitgekeerde bedragen

	1999	2000	2000				2001		
			1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	
<i>(x 1 000)</i>									
Aantal personen ¹⁾ met:									
Volledig pensioen									
gehuwd	1 143	1 156	1 150	1 154	1 158	1 162	1 164	1 168	
w.o. met toeslag	166	168	167	168	168	168	165	165	
ongehuwd	897	896	896	896	896	897	895	895	
totaal	2 040	2 052	2 045	2 050	2 054	2 059	2 060	2 063	
Gekort pensioen									
gehuwd	153	164	160	163	166	169	172	176	
w.o. met toeslag	45	48	47	48	49	49	49	50	
ongehuwd	100	104	103	104	105	106	108	109	
totaal	252	269	262	266	272	275	280	284	
Totaal	2 292	2 321	2 308	2 316	2 326	2 334	2 340	2 348	
<i>(mln gld)</i>									
Uitgekeerd bedrag									<i>(mln euro)</i>
Volledig pensioen									
gehuwd	18 691	19 470	4 815	4 825	4 908	4 922	5 095	5 111	2 319
w.o. met toeslag	4 215	4 340	1 080	1 078	1 092	1 090	1 115	1 115	506
ongehuwd	19 277	19 792	4 912	4 907	4 984	4 989	5 179	5 184	2 352
totaal	37 968	39 262	9 727	9 732	9 892	9 911	10 274	10 295	4 672
Gekort pensioen									
gehuwd	1 477	1 631	395	400	415	421	442	451	205
w.o. met toeslag	687	754	183	185	192	194	202	206	93
ongehuwd	1 102	1 194	290	294	303	307	323	327	148
totaal	2 579	2 825	685	694	718	728	765	778	353
Totaal	40 547	42 087	10 412	10 426	10 610	10 639	11 039	11 073	5 025

Bron: Sociale Verzekeringsbank.

¹⁾ Aantallen op het eind van het kwartaal resp. gemiddelde van de 4 kwartaalstanden per jaar.

Tabel 2.5.2
Personen met een nabestaandenuitkering krachtens de Algemene Nabestaandenwet en uitgekeerde bedragen

	1999	2000	2000				2001		
			1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	
<i>(x 1 000)</i>									
Aantal personen ¹⁾ met:									
Volledige nabestaandenuitkering	163	157	159	158	157	155	154	153	
w.o. met halfwezenuitkering	19	18	18	18	18	17	17	17	
Gekorte nabestaandenuitkering	12	12	12	12	12	12	12	12	
w.o. met halfwezenuitkering	1	1	1	1	1	1	1	1	
Halfwezenuitkering	5	6	6	6	7	7	7	8	
Wezenuitkering	2	2	2	2	2	2	2	2	
Totaal ²⁾	176	170	173	171	170	168	167	166	
<i>(mln gld)</i>									
Uitgekeerd bedrag									<i>(mln euro)</i>
Volledige nabestaandenuitkering	3 323	3 223	813	801	808	801	815	816	370
w.o. met halfwezenuitkering	476	435	110	108	109	108	111	112	51
Gekorte nabestaandenuitkering	143	144	36	36	36	36	37	37	17
w.o. met halfwezenuitkering	16	16	4	4	4	4	4	4	2
Halfwezenuitkering	64	83	20	21	21	21	21	22	10
Wezenuitkering	28	25	6	7	6	6	6	6	3
Totaal ²⁾	3 557	3 476	875	865	872	864	880	881	400

Bron: Sociale Verzekeringsbank.

¹⁾ Aantallen op het einde van het kwartaal resp. gemiddelde van de 4 kwartaalstanden per jaar.

²⁾ Inclusief tijdelijke weduwenuitkeringen.

Tabel 2.5.3
Verzorgende ouders met een uitkering krachtens de Algemene Kinderbijslagwet naar werkelijk aantal kinderen in het gezin

	1999	2000	1999	2000	2001					
			3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal
<i>(x 1 000)</i>										
Totaal	1 827	1 844	1 834	1 825	1 835	1 844	1 851	1 842	1 855	1 870
Aantal kinderen in gezin										
1	696	704	697	696	701	705	706	705	711	721
2	786	796	789	786	790	795	800	797	802	807
3	263	264	265	262	263	264	265	262	263	265
4	60	60	61	60	60	60	60	59	59	59
5	14	14	14	14	14	14	14	13	13	13
6	5	4	5	4	4	5	4	4	4	4
7 of meer	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2

Bron: Sociale Verzekeringsbank.

Tabel 2.5.4
Aantal (kinderbijslag-) kinderen waarvoor uitkering krachtens de Algemene Kinderbijslagwet is uitgekeerd

	1999	2000	1999	2000	2001					
			3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal
<i>(x 1 000)</i>										
Totaal	3 423	3 441	3 438	3 411	3 428	3 443	3 454	3 429	3 451	3 471
Plaats in gezin										
1e kind	1 827	1 843	1 834	1 825	1 835	1 844	1 851	1 842	1 855	1 870
2e kind	1 132	1 140	1 137	1 129	1 134	1 140	1 145	1 137	1 144	1 150
3e kind	346	344	348	343	344	345	345	340	342	343
4e en 5e kind	105	101	105	102	102	102	101	98	99	98
6e en 7e kind	11	10	11	10	10	10	10	9	9	9
8e en volgende kind	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2
<i>(mln gld)</i>										
uitgekeerd bedrag	6 221	6 345	1 557	1 521	1 638	1 629	1 639	1 641	1 648	748
										.

Bron: Sociale Verzekeringsbank.

2.6 Inkomen en vermogen

Inkomens rond minimum en modaal, 1999*

Toelichting bij de tabellen 2.6.1–2.6.5

Bron

De tabellen 2.6.1–2.6.5 bevatten voorlopige uitkomsten van het Inkomenspanelonderzoek (IPO) 1999. Vanaf 1989 bedraagt de steekproefomvang van het IPO ongeveer 75 duizend huishoudens met in totaal 220 duizend individuen. De administraties van de belastingen vormen de voornaamste bron van gegevens. Deze zijn aangevuld met administratieve gegevens over individuele huursubsidie en studiefinanciering. Kinderbijslag en diverse sociale premies zijn berekend. De voorlopige uitkomsten voor 1999 zijn gebaseerd op nog niet volledig gegevensmateriaal. Ontbrekende waarnemingen zijn geraamd, voornamelijk op basis van gegevens uit het voorafgaande jaar.

Populatie

De gegevens hebben betrekking op de in Nederland woonachtige bevolking. Uitzonderd zijn personen die verblijven in instellingen, inrichtingen en tehuizen. De peildatum voor het vaststellen van het aantal personen en huishoudens is 31 december.

Een aantal groepen is niet ingedeeld naar hoogte van het inkomen, omdat er bij hen geen inkomen is waargenomen of omdat hun inkomen zich moeilijk laat vergelijken met het institutioneel bepaalde minimum. Het betreft hier de volgende groepen.

- Personen zonder inkomen. Deze groep bestaat hoofdzakelijk uit thuiswonende kinderen en de niet-verdienende partner van een eenverdienerspaar.
- Personen met een studiebeurs.
- Personen met een onvolledig jaarinkomen. Dit zijn personen die slechts een deel van het jaar een inkomen ontvingen.
- Personen met een inkomen dat duidelijk (meer dan een derde) onder het voor hen geldende sociaal minimum ligt. Deze groep is niet ingedeeld naar hoogte van het inkomen omdat personen met een deeltijdbaai slechts ten dele in het basismateriaal kunnen worden onderkend. Personen die een laag, mogelijk zelfs negatief, inkomen genieten uit zelfstandige beroepsuitoefening zijn daarentegen wel ingedeeld naar hoogte van het inkomen.
- Bij tweeverdieners: de minstverdienende partner. Het inkomen van tweeverdieners is vergeleken met de bijstandsnorm voor echtparen. Ten behoeve van deze vergelijking is het inkomen van de minstverdienende partner aan dat van de meestverdienende partner toegevoegd. De minstverdienende partner is niet ingedeeld naar hoogte van het inkomen.

Positie in het huishouden

In het onderstaande worden onderscheiden: de hoofdkostwinner van het huishouden en de overige huishoudensleden.

Als hoofdkostwinner van het huishouden is aangemerkt: de partner met inkomen (bij eenverdieners), de meestverdienende partner (bij tweeverdieners) of, bij eenoudergezinnen, de ouder. In overige situaties is het oudste lid van het huishouden als hoofdkostwinner aangemerkt.

De overige huishoudensleden bestaan uit thuiswonende kinderen, woningdelers, partners zonder inkomen (bij eenverdieners) en minstverdienende partners (bij tweeverdieners).

Sociaal-economische categorie

De indeling naar sociaal-economische categorie vindt plaats aan de hand van het grootste inkomensbestanddeel. Daarop is één uitzondering. Een persoon wordt als zelfstandige aangemerkt, indien inkomen uit eigen onderneming voorkomt, ook al is dit (bijvoorbeeld in geval van verlies) niet de voornaamste bron van inkomsten. Indeling van anderen vindt plaats in die categorie waarvoor de typerende bron van inkomen het grootst is. De hoofdcategorie actieven omvat zelfstandigen, ambtenaren, overige werknemers (waaronder directeurs, verzekerd voor werknemersverzekeringen) en overig actieven (waaronder directeurs, niet verzekerd voor werknemersverzekeringen). Tot de niet-actieven worden gerekend personen met een werkloosheidsuitkering, bijstandsonvangers, arbeidsongeschikten en pensioenontvangers. Personen zonder inkomen zijn als 'overig niet-actief' aangemerkt. Personen met een uitkering RWW maakten tot en met 1995 deel uit van de categorie personen met een werkloosheidsuitkering. Als gevolg van invoering van de nieuwe Bijstandswet wordt de uitkering RWW vanaf 1996 echter niet langer afzonderlijk waargenomen, maar maakt deze deel uit van de bijstandsuitkering.

Leeftijd

De leeftijd is bepaald per 31 december 1999.

Inkomensbegrippen

Het *bruto-inkomen* bestaat uit het primair inkomen (winst uit onderneming, bruto-inkomsten uit arbeid en inkomsten uit vermogen), vermeerderd met ontvangen bruto-overdrachten. Tot deze laatste categorie behoren overdrachten rechtstreeks van de overheid (bijvoorbeeld huursubsidie en bijstandsuitkering), overdrachten via de sociale verzekeringen (zoals uitkering WW, ZW, WAO, AAW en AOW) en andere overdrachten (onder meer pensioenen en lijfrenten).

Het *besteedbaar inkomen* is opgebouwd uit het bruto-inkomen verminderd met betaalde overdrachten en belasting op inkomen en vermogen. De betaalde overdrachten bestaan uit premies volksverzekeringen, premies werknemersverzekeringen en andere overdrachten zoals fiscaal aftrekbare echtscheidingsuitkeringen, premies particuliere ziektekostenverzekering en premies voor lijfrenten of voor periodieke uitkeringen bij ziekte of ongeval.

Het in deze analyse gebruikte begrip *netto-inkomen* is afgeleid van het besteedbaar inkomen. Het netto-inkomen is gelijk aan het besteedbaar inkomen verminderd met eventueel ontvangen huursubsidie, rijksbijdrage eigen woning, kinderbijslag en tegemoetkoming studiekosten.

Correctie van het besteedbaar inkomen *van huishoudens* voor grootte en samenstelling van het huishouden levert het *gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen* op (zie tabel 2.6.5). Met de standaardisatie wordt beoogd het inkomen van huishoudens onderling vergelijkbaar te maken. De standaardisatie heeft plaatsgevonden met behulp van equivalentiefactoren (zie Schiepers, 1993, Equivalentiefactoren volgens budgetverdelingsmethode, 1986–1990. Supplement bij de sociaal-economische maandstatistiek 5, blz. 32–40).

Onderschatting van het inkomen

Een belangrijke kanttekening bij het vaststellen van het besteedbaar inkomen is, dat alimentatie voor kinderen niet uit de fiscale bron kan worden waargenomen. Hierdoor wordt het inkomen van eenoudergezinnen in een aantal gevallen onderschat.

Het modale inkomen

Bij verzoeken om informatie over de inkomensverdeling wordt regelmatig verwezen naar het modale inkomen. Daarbij bedoelt men dan niet het statistisch modale inkomen (het meest voorkomende inkomen), maar het modale inkomen zoals dat onder meer via de beleidsnotities van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de media verschijnt.

Het institutioneel bepaalde modale inkomen is voor het eerst gebruikt door het Centraal Planbureau in het Centraal Economisch Plan 1969. Met dit kengetal werd beoogd een goed beeld te geven van de ontwikkeling van het reëel vrij beschikbaar inkomen van een belangrijke groep werknemers, namelijk degenen met een inkomen juist onder de laagste premiegrens van de sociale verzekeringen (premiégrens Ziekenfondswet). Sedertdien wordt in de Macro Economische Verkenning en het Centraal Economisch Plan steeds de inkomensmutatie gegeven van de 'modale' werknemer. Dit is een werknemer in het particuliere bedrijf, gehuwd met een niet-buitenshuis werkende partner, met twee minderjarige kinderen en een inkomen juist onder de premiegrens van de Ziekenfondswet. Deze categorie werd destijds als representatief beschouwd voor de inkomensmutaties van een belangrijke groep werknemers. Voor een meer uitvoerige beschouwing over de berekeningswijze en over de representatieve betekenis voor koopkrachtoverzichten wordt verwezen naar Van Schaaijk (1983), *Het koopkrachtoverzicht*, in Economisch Statistische Berichten, jrg. 68, blz. 616–620.

Door het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt informatie over het institutioneel bepaalde modale inkomen voornamelijk opgesteld met het oog op de vraag naar deze gegevens. Als indelingscriterium voor analyses is dit begrip vanwege zijn afhankelijkheid van de institutioneel bepaalde premiegrens minder geschikt. In de eerste plaats wordt de vergelijking van opeenvolgende jaarcijfers bemoeilijkt, doordat de hoogte van het modale inkomen in principe elk jaar anders is. Verder loopt de vergelijking tussen bijvoorbeeld alleenstaanden en meerpersoonshuishoudens mank, doordat de wig tussen het bruto en netto modale inkomen voor deze groepen verschillend is.

Bepaling van het netto sociaal minimum en netto modale inkomen

Vanuit het bruto modale inkomen is het bijbehorende netto-inkomen bepaald met behulp van de gangbare premiepercentages. Bij de berekening van de belasting is uitgegaan van de belastingvrije som van de alleenverdiener. Bij de berekening van het netto-minimuminkomen is tevens rekening gehouden met het type huishouden, met de positie in het huishouden en met de leeftijd. De bedragen uit staat 1 en 2 zijn exclusief kinderbijslag.

Staat 1
Netto sociaal minimum naar positie in huishouden en leeftijd, 1999

	Bedrag
	x 1 000 gld
(Echt)paar zonder kinderen	
beide partners jonger dan 21 jaar	8,4
één partner jonger dan 21 jaar	16,7
beide partners 21–64 jaar	25,0
beide partners 65 jaar en ouder	25,6
(Echt)paar met kinderen	
beide partners jonger dan 21 jaar	13,2
één partner jonger dan 21 jaar	21,8
beide partners 21–64 jaar	25,0
beide partners 65 jaar en ouder	25,6
Alleenstaande	
jonger dan 21 jaar	4,0
21–64 jaar	17,4
65 jaar en ouder	18,3
Eenouder	
jonger dan 21 jaar	9,1
21–64 jaar	22,5
65 jaar en ouder	23,4
Woningdeler, thuiswonend kind	
jonger dan 21 jaar	4,0
21–64 jaar	12,4
65 jaar en ouder	18,3

Staat 2
Bruto en netto modaal, 1999¹⁾

	Bruto	Netto
	1 000 gld	
Modaal	54 000	38 800
1,5x modaal	81 000	50 300
2x modaal	108 000	63 400
3x modaal	162 000	86 400

¹⁾ Bij de berekening van de belastingvrije som is uitgegaan van een eenverdiener-huishouden.

Nauwkeurigheid van de uitkomsten (ter indicatie)

De relatieve onnauwkeurigheid loopt op van ruwweg 1% bij gepubliceerde aantallen van 1 miljoen tot circa 10% bij aantallen van 10 duizend.

Statistische geheimhouding

In de tabellen zijn gegevens door een 'x' (geheim) vervangen, indien het (niet-opgehoogde) aantal inkomenseenheden lager is dan 10. Deze verhulling houdt verband met de omvang van de steekproef en de voorschriften welke gelden ten aanzien van de geheimhouding.

Op aanvraag beschikbare tabellen

Voor een beschrijving van uitkomsten van inkomens rond minimum en modaal voor het jaar 1995 wordt verwezen naar de Sociaal-economische maandstatistiek 1997/06, blz. 30–33. De in de huidige aflevering gepresenteerde cijferopstellingen vormen een actualisering van soortgelijke gegevens over 1998 (zie de Sociaal-economische maandstatistiek, juli 2000). Definitieve uitkomsten over 1998 zijn niet in de maandstatistiek opgenomen. Deze gegevens en aanvullende informatie zijn op aanvraag beschikbaar.

Tabel 2.6.1

Personen met een inkomen rond minimum en modaal naar positie in het huishouden en huishoudentype ¹⁾, 1999*

	Bevolking waarvan											totaal	w.o. beneden modaal
	niet naar hoogte van inkomen ingedeeld ²⁾	met inkomen ³⁾	onder het minimum	rond minimum	minimum tot modaal	rond modaal	modaal tot 1,5x modaal	1,5x modaal tot 2x modaal	2x modaal tot 3x modaal	3x modaal en meer			
x 1 000													
Actief	7 946	3 236	143	54	1 224	270	750	864	897	508	4 710	1 557	
Hoofdkostwinner	4 417	323	102	42	754	238	711	850	892	506	4 095	1 015	
jonger dan 65 jaar	4 369	322	99	42	748	236	704	843	880	497	4 047	1 004	
(echt)paar, eenverdiener	689	22	21	8	83	60	193	150	97	54	667	141	
zonder minderjarige kinderen	325	10	10	4	36	25	86	73	51	29	315	61	
met minderjarige kinderen	364	12	11	4	47	35	107	77	47	25	353	80	
(echt)paar, tweeverdiener	2 239	24	31	9	71	56	308	587	731	422	2 215	135	
zonder minderjarige kinderen	1 143	10	15	4	30	21	131	293	398	242	1 133	58	
met minderjarige kinderen	1 096	13	16	5	41	35	177	294	333	180	1 082	78	
eenpersoonshuishouden	1 211	258	32	12	500	100	169	83	41	16	953	597	
eenoudergezin	204	14	15	12	79	18	31	21	10	4	190	115	
woningdeler	26	5	x	x	15	2	2	x	x	x	21	16	
65 jaar en ouder	48	x	3	x	6	2	7	7	12	9	48	11	
(echt)paar	34	x	2	x	2	x	5	6	9	8	34	6	
eenpersoonshuishouden	11	x	x	x	3	x	2	x	3	x	11	4	
overig	2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	2	x	
Overig huishoudenslid	3 528	2 913	41	12	471	32	39	14	5	2	615	542	
partner van hoofdkostwinner	2 146	2 146											
kind, jonger dan 21 jaar	775	581	31	8	154	x	x	x	x	x	194	193	
kind, 21 jaar en ouder	521	162	8	3	278	25	31	10	3	x	360	304	
woningdeler	86	25	2	x	39	6	8	4	2	x	61	44	
Niet-actief	7 570	5 173	136	393	964	159	318	224	146	56	2 397	1 577	
Hoofdkostwinner	2 450	156	128	383	889	157	314	223	146	56	2 295	1 481	
jonger dan 65 jaar	1 042	144	89	239	261	49	114	81	46	19	898	615	
(echt)paar, eenverdiener	167	18	9	16	38	15	38	21	10	3	149	71	
zonder minderjarige kinderen	141	11	6	10	32	14	36	20	9	3	130	56	
met minderjarige kinderen	25	6	3	5	6	x	2	x	x	x	19	15	
(echt)paar, tweeverdiener	259	13	14	37	36	18	50	46	31	15	247	96	
zonder minderjarige kinderen	194	6	7	17	26	15	41	40	28	13	187	57	
met minderjarige kinderen	66	6	7	20	10	3	9	6	3	2	60	39	
eenpersoonshuishouden	403	75	26	112	147	11	19	9	4	x	328	291	
eenoudergezin	198	32	41	73	34	4	7	5	x	x	167	151	
woningdeler	14	7	x	x	6	x	x	x	x	x	7	7	
65 jaar en ouder	1 408	12	38	144	628	108	200	142	100	37	1 396	865	
(echt)paar	611	4	5	30	175	66	133	90	77	31	607	244	
eenpersoonshuishouden	736	6	15	107	429	39	63	50	22	6	730	571	
overig	61	x	18	7	24	3	4	2	x	x	59	51	
Overig huishoudenslid	5 120	5 017	8	10	76	3	4	x	x	x	103	96	
partner van hoofdkostwinner	1 854	1 854											
kind, jonger dan 21 jaar	3 080	3 065	3	x	12	x	x	x	x	x	16	16	
kind, 21 jaar en ouder	72	41	x	2	27	x	x	x	x	x	31	30	
woningdeler	114	58	4	7	37	2	3	x	x	x	56	50	
Totaal	15 516	8 409	279	447	2 189	429	1 068	1 089	1 043	564	7 107	3 134	
Hoofdkostwinner	6 868	478	230	425	1 642	395	1 025	1 073	1 038	562	6 389	2 496	
jonger dan 65 jaar	5 411	466	188	280	1 009	285	818	924	926	516	4 945	1 620	
(echt)paar, eenverdiener	856	40	29	24	122	75	231	171	107	57	816	212	
zonder minderjarige kinderen	467	22	15	14	69	39	122	93	60	32	445	117	
met minderjarige kinderen	389	18	14	10	53	36	109	78	47	25	371	94	
(echt)paar, tweeverdiener	2 498	36	45	46	107	74	358	633	763	436	2 462	231	
zonder minderjarige kinderen	1 337	16	21	20	56	36	172	333	427	255	1 320	115	
met minderjarige kinderen	1 162	20	24	25	51	38	186	300	336	182	1 142	117	
eenpersoonshuishouden	1 614	333	58	124	646	111	189	92	44	17	1 281	888	
eenoudergezin	403	45	56	86	113	22	38	26	11	5	357	266	
woningdeler	40	12	x	x	21	2	2	x	x	x	28	23	
65 jaar en ouder	1 456	12	41	145	634	110	207	149	112	46	1 444	876	
(echt)paar	645	4	6	31	177	68	138	96	86	39	641	249	
eenpersoonshuishouden	748	6	16	107	431	39	65	51	25	7	742	575	
overig	63	x	19	7	25	3	4	3	x	x	62	52	
Overig huishoudenslid	8 648	7 931	49	22	546	34	43	16	6	2	718	638	
partner van hoofdkostwinner	4 000	4 000											
kind, jonger dan 21 jaar	3 855	3 645	34	9	166	x	x	x	x	x	210	209	
kind, 21 jaar en ouder	593	203	9	5	304	26	32	10	3	x	390	334	
woningdeler	201	83	7	8	76	8	11	6	3	x	118	95	

¹⁾ Bij (echt)paren die tweeverdiener zijn, is het inkomen van de minstverdienende partner aan het inkomen van de meestverdienende partner toegevoegd.²⁾ Personen zonder inkomen en personen die niet het gehele jaar een inkomen hadden of studiefinanciering ontvingen. Eveneens zijn personen met een inkomen lager dan tweederde van het sociale minimum buiten beschouwing gebleven, tenzij het een zelfstandige betrof.³⁾ Personen zijn ingedeeld in de groep met een inkomen rond het minimum, als hun netto inkomen minder dan 5% afwijkt van het voor hen geldende netto sociale minimum. Evenzo bevat de groep met een inkomen rond modaal alle personen met een inkomen dat maximaal 5% afwijkt van het netto modaal. De overige klassen sluiten hierop aan m.u.v. de klasse beneden modaal: deze bevat het aantal personen met een inkomen tot juist het modaal.

Tabel 2.6.2
Personen met een inkomen rond minimum en modaal naar sociaal-economische categorie ¹⁾, 1999*

	Bevolking	waarvan											
		niet naar hoogte van inkomen inge- deeld ²⁾	met inkomen ³⁾										
			onder het minimum	rond minimum	minimum tot modaal	rond modaal	modaal tot 1,5x modaal	1,5x modaal tot 2x modaal	2x modaal tot 3x modaal	3x modaal en meer	totaal	w.o. beneden modaal	
x 1 000													
Totaal	15 516	8 409	279	447	2 189	429	1 068	1 089	1 043	564	7 107	3 134	
actief	7 946	3 236	143	54	1 224	270	750	864	897	508	4 710	1 557	
zelfstandige	780	242	73	10	81	23	67	78	101	105	538	174	
ambtenaar	608	150	x	x	58	27	83	103	130	55	458	72	
overig werknemer	6 279	2 677	67	42	1 077	217	589	666	636	309	3 603	1 298	
overig actief	278	168	2	x	8	2	11	17	30	39	111	13	
niet-actief	7 570	5 173	136	393	964	159	318	224	146	56	2 397	1 577	
persoon met een bijstands- of werkloosheidsuitkering	599	220	65	184	87	7	18	9	6	2	379	340	
arbeidsongeschikte	463	164	20	48	142	20	39	21	8	2	299	220	
pensioenontvanger	2 321	615	50	160	733	131	259	192	130	51	1 706	1 011	
overige	4 187	4 174	x	x	3	x	2	3	2	x	14	5	
w.o. hoofdkostwinner	6 868	478	230	425	1 642	395	1 025	1 073	1 038	562	6 389	2 496	
actief	4 417	323	102	42	754	238	711	850	892	506	4 095	1 015	
zelfstandige	507	2	66	9	68	21	63	75	99	104	505	153	
ambtenaar	439	9	x	x	43	23	77	103	129	55	431	55	
overig werknemer	3 354	303	33	31	637	193	561	656	634	309	3 051	797	
overig actief	117	10	2	x	7	2	10	17	30	39	107	11	
niet-actief	2 450	156	128	383	889	157	314	223	146	56	2 295	1 481	
persoon met een bijstands- of werkloosheidsuitkering	415	59	64	181	68	7	18	9	6	2	355	317	
arbeidsongeschikte	280	10	19	47	115	20	39	21	8	2	270	192	
pensioenontvanger	1 677	20	43	154	704	128	256	191	130	51	1 657	968	
overige	79	66	x	x	2	x	2	3	2	x	12	4	

¹⁾ Bij (echt)paren die tweeverdiener zijn, is het inkomen van de minstverdienende partner aan het inkomen van de meestverdienende partner toegevoegd.

²⁾ Personen zonder inkomen en personen die niet het gehele jaar een inkomen hadden of studiefinanciering ontvingen. Eveneens zijn personen met een inkomen lager dan tweederde van het sociale minimum buiten beschouwing gebleven, tenzij het een zelfstandige betrof.

³⁾ Personen zijn ingedeeld in de groep met een inkomen rond het minimum, als hun netto inkomen minder dan 5% afwijkt van het voor hen geldende netto sociale minimum. Evenzo bevat de groep met een inkomen rond modaal alle personen met een inkomen dat maximaal 5% afwijkt van het netto modaal. De overige klassen sluiten hierop aan m.u.v. de klasse beneden modaal: deze bevat het aantal personen met een inkomen tot juist het modaal.

Tabel 2.6.3
Personen met een inkomen rond minimum en modaal naar leeftijd ¹⁾, 1999*

	Bevolking	waarvan											
		niet naar hoogte van inkomen inge- deeld ²⁾	met inkomen ³⁾										
			onder het minimum	rond minimum	minimum tot modaal	rond modaal	modaal tot 1,5x modaal	1,5x modaal tot 2x modaal	2x modaal tot 3x modaal	3x modaal en meer	totaal	w.o. beneden modaal	
x 1 000													
Totaal	15 516	8 409	279	447	2 189	429	1 068	1 089	1 043	564	7 107	3 134	
actief	7 946	3 236	143	54	1 224	270	750	864	897	508	4 710	1 557	
jonger dan 25 jaar	1 526	1 008	42	15	405	12	20	18	5	x	518	469	
25–34 jaar	2 089	787	30	14	422	97	204	235	223	78	1 302	517	
35–44 jaar	2 010	726	28	14	204	78	245	274	287	153	1 284	283	
45–64 jaar	2 264	708	40	11	187	80	274	329	369	266	1 556	276	
65 jaar en ouder	56	7	3	x	6	2	7	8	12	9	49	12	
niet actief	7 570	5 173	136	393	964	159	318	224	146	56	2 397	1 577	
jonger dan 25 jaar	3 224	3 183	8	7	25	x	x	x	x	x	41	41	
25–34 jaar	350	231	20	51	42	x	3	x	x	x	118	113	
35–44 jaar	484	339	22	62	44	3	6	5	2	x	145	129	
45–64 jaar	1 547	886	44	123	206	45	106	76	43	18	661	398	
65 jaar en ouder	1 966	534	42	150	648	109	202	143	101	37	1 431	896	
w.o. hoofdkostwinner	6 868	478	230	425	1 642	395	1 025	1 073	1 038	562	6 389	2 496	
actief	4 417	323	102	42	754	238	711	850	892	506	4 095	1 015	
jonger dan 25 jaar	300	171	7	4	76	6	14	17	5	x	130	91	
25–34 jaar	1 248	93	26	14	321	82	185	229	221	78	1 155	403	
35–44 jaar	1 270	32	27	13	178	72	237	271	286	153	1 237	252	
45–64 jaar	1 552	27	39	10	173	76	267	326	368	266	1 525	259	
65 jaar en ouder	48	x	3	x	6	2	7	7	12	9	48	11	
niet actief	2 450	156	128	383	889	157	314	223	146	56	2 295	1 481	
jonger dan 25 jaar	51	35	5	4	6	x	x	x	x	x	15	15	
25–34 jaar	134	29	19	50	30	x	3	x	x	x	105	100	
35–44 jaar	162	26	22	62	35	3	6	5	2	x	136	120	
45–64 jaar	695	53	43	123	190	44	105	75	43	18	642	380	
65 jaar en ouder	1 408	12	38	144	628	108	200	142	100	37	1 396	865	

¹⁾ Bij (echt)paren die tweeverdiener zijn, is het inkomen van de minstverdienende partner aan het inkomen van de meestverdienende partner toegevoegd.

²⁾ Personen zonder inkomen en personen die niet het gehele jaar een inkomen hadden of studiefinanciering ontvingen. Eveneens zijn personen met een inkomen lager dan tweederde van het sociale minimum buiten beschouwing gebleven, tenzij het een zelfstandige betrof.

³⁾ Personen zijn ingedeeld in de groep met een inkomen rond het minimum, als hun netto inkomen minder dan 5% afwijkt van het voor hen geldende netto sociale minimum. Evenzo bevat de groep met een inkomen rond modaal alle personen met een inkomen dat maximaal 5% afwijkt van het netto modaal. De overige klassen sluiten hierop aan m.u.v. de klasse beneden modaal: deze bevat het aantal personen met een inkomen tot juist het modaal.

Tabel 2.6.4
Personen met een inkomen rond minimum en modaal per provincie ¹⁾, 1999*

	Bevolking	waarvan											
		niet naar hoogte van inkomen inge- deeld ²⁾	met inkomen ³⁾									totaal	w.o. beneden modaal
			onder het minimum	rond minimum	minimum tot modaal	rond modaal	modaal tot 1,5x modaal	1,5x modaal tot 2x modaal	2x modaal tot 3x modaal	3x modaal en meer			
x 1 000													
Totaal	15 516	8 409	279	447	2 189	429	1 068	1 089	1 043	564	7 107	3 134	
Groningen	549	296	9	22	88	18	42	34	28	14	253	128	
Friesland	610	338	10	17	94	20	45	40	32	14	272	131	
Drenthe	461	254	9	10	64	14	33	36	28	13	207	90	
Overijssel	1 056	594	20	28	147	31	73	74	61	27	462	211	
Flevoland	313	185	6	5	35	7	19	21	24	11	128	51	
Gelderland	1 876	1 025	33	47	268	54	135	135	122	59	851	372	
Utrecht	1 082	590	16	20	142	27	67	74	84	62	493	194	
Noord-Holland	2 461	1 285	47	81	361	65	167	169	175	111	1 177	523	
Zuid-Holland	3 324	1 779	63	115	471	93	219	225	227	132	1 545	698	
Zeeland	364	198	6	9	52	11	25	28	25	10	167	72	
Noord-Brabant	2 307	1 264	41	57	313	60	161	170	163	78	1 043	442	
Limburg	1 111	601	20	34	154	29	81	84	75	33	510	223	
w.o. hoofdkostwinner	6 868	478	230	425	1 642	395	1 025	1 073	1 038	562	6 389	2 496	
Groningen	262	29	7	21	74	16	40	33	27	14	234	110	
Friesland	266	17	9	17	75	19	44	40	32	14	249	110	
Drenthe	196	7	8	10	48	14	32	36	28	13	189	73	
Overijssel	437	31	15	27	104	28	71	73	61	27	406	160	
Flevoland	120	5	4	5	25	6	18	21	24	11	114	38	
Gelderland	803	49	26	44	192	50	129	133	121	59	753	285	
Utrecht	485	44	13	18	103	25	64	73	83	62	441	147	
Noord-Holland	1 166	86	41	78	287	60	160	167	174	111	1 079	437	
Zuid-Holland	1 508	111	54	110	358	87	210	221	226	132	1 397	567	
Zeeland	157	8	5	9	40	9	24	28	25	10	150	58	
Noord-Brabant	982	60	32	53	223	55	153	167	163	77	923	335	
Limburg	486	32	15	33	113	26	78	82	74	32	455	175	

¹⁾ Bij (echt)paren die tweeverdiener zijn, is het inkomen van de minstverdienende partner aan het inkomen van de meestverdienende partner toegevoegd.

²⁾ Personen zonder inkomen en personen die niet het gehele jaar een inkomen hadden of studiefinanciering ontvingen. Eveneens zijn personen met een inkomen lager dan tweederde van het sociale minimum buiten beschouwing gebleven, tenzij het een zelfstandige betrof.

³⁾ Personen zijn ingedeeld in de groep met een inkomen rond het minimum, als hun netto inkomen minder dan 5% afwijkt van het voor hen geldende netto sociale minimum. Evenzo bevat de groep met een inkomen rond modaal alle personen met een inkomen dat maximaal 5% afwijkt van het netto modaal. De overige klassen sluiten hierop aan m.u.v. de klasse beneden modaal: deze bevat het aantal personen met een inkomen tot juist het modaal.

Tabel 2.6.5
Personen met een inkomen rond minimum en modaal naar hoogte van het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen ¹⁾, 1999*

	Bevolking	waarvan										w.o. beneden modaal
		niet naar hoogte van inkomen ingedeeld ²⁾	met inkomen ³⁾							totaal		
			onder het minimum	rond minimum	minimum tot modaal	rond modaal	modaal tot 1,5x modaal	1,5x modaal tot 2x modaal	2x modaal tot 3x modaal	3x modaal en meer		
x 1 000												
Klasse van het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen												
(1 000 gld)												
Totaal	15 516	8 409	279	447	2 189	429	1 068	1 089	1 043	564	7 107	3 134
tot 10	412	358	44	x	8	x	x	—	—	—	53	53
10 tot 14	199	158	36	x	5	x	x	—	—	—	41	41
14 tot 16	185	128	42	10	6	x	x	—	—	—	57	57
16 tot 18	319	199	36	63	20	x	x	—	—	—	120	120
18 tot 20	528	283	22	126	96	x	x	—	—	—	245	244
20 tot 22	705	359	13	127	186	19	x	—	—	—	346	340
22 tot 24	826	426	8	72	256	34	30	x	—	—	400	351
24 tot 26	911	472	8	14	324	15	79	x	—	—	439	349
26 tot 28	868	459	8	4	217	84	88	8	x	—	409	289
28 tot 30	851	472	8	4	160	50	113	44	x	—	379	180
30 tot 35	2 109	1 159	15	8	386	17	287	224	12	x	949	416
35 tot 40	1 934	1 050	13	7	174	162	115	281	132	x	883	280
40 tot 45	1 568	834	10	5	105	16	168	263	166	2	735	128
45 tot 55	2 093	1 064	9	5	144	18	155	161	453	85	1 029	168
55 en meer	2 009	988	7	3	101	14	32	106	281	477	1 020	119
w.o. hoofdkostwinner	6 868	478	230	425	1 642	395	1 025	1 073	1 038	562	6 389	2 496
tot 10	237	191	42	x	4	x	x	—	—	—	46	46
10 tot 14	121	82	35	x	3	x	x	—	—	—	38	38
14 tot 16	89	35	41	9	3	x	x	—	—	—	54	54
16 tot 18	145	28	36	63	18	x	x	—	—	—	117	117
18 tot 20	264	25	21	125	93	x	x	—	—	—	239	239
20 tot 22	359	22	11	125	181	19	x	—	—	—	337	331
22 tot 24	407	18	6	71	248	34	29	x	—	—	389	340
24 tot 26	434	12	5	13	311	14	79	x	—	—	422	332
26 tot 28	401	12	5	3	201	84	88	8	x	—	390	269
28 tot 30	364	9	5	2	141	49	113	44	x	—	354	155
30 tot 35	883	18	7	5	315	16	286	224	12	x	865	333
35 tot 40	789	9	6	4	86	159	113	281	132	x	781	181
40 tot 45	632	5	4	3	17	10	163	263	165	2	627	28
45 tot 55	871	7	3	2	17	6	141	159	452	85	864	24
55 en meer	872	6	2	x	6	2	10	94	276	476	866	9

¹⁾ Bij (echt)paren die tweeverdiener zijn, is het inkomen van de minstverdienende partner aan het inkomen van de meestverdienende partner toegevoegd.

²⁾ Personen zonder inkomen en personen die niet het gehele jaar een inkomen hadden of studiefinanciering ontvingen. Eveneens zijn personen met een inkomen lager dan tweederde van het sociale minimum buiten beschouwing gebleven, tenzij het een zelfstandige betrof.

³⁾ Personen zijn ingedeeld in de groep met een inkomen rond het minimum, als hun netto inkomen minder dan 5% afwijkt van het voor hen geldende netto sociale minimum. Evenzo bevat de groep met een inkomen rond modaal alle personen met een inkomen dat maximaal 5% afwijkt van het netto modaal. De overige klassen sluiten hierop aan m.u.v. de klasse beneden modaal: deze bevat het aantal personen met een inkomen tot juist het modaal.

2.7 Consumptie en sparen

Consumentenprijsindex

Toelichting bij de tabellen 2.7.1–2.7.4

De consumentenprijsindex (CPI) meet de gemiddelde prijsverandering van de aankopen die huishoudens doen om in hun levensonderhoud te voorzien.

Naast de dagelijkse boodschappen gaat het om zaken als woninghuur, energie en duurzame goederen (auto's e.d.). De CPI houdt ook rekening met de prijs van overheidsdiensten en met consumptiegebonden belastingen, zoals onroerende-zaakbelasting en motorrijtuigenbelasting. Daarentegen blijven verzekerde ziektekosten buiten beschouwing.

De prijzen worden verspreid over het hele land gemeten. Dat gebeurt voor een deel door enquêtrés, die de winkels bezoeken. Daarnaast vindt er schriftelijke en telefonische enquêtering plaats. In de meeste gevallen wordt de prijs eens per maand waargenomen. Producten die in een maand sterk in prijs fluctueren, zoals verse groenten en vers fruit, vereisen een meer frequente meting. Bij andere onderdelen van de CPI, bijvoorbeeld bij woninghuur, kan juist worden volstaan met een lagere frequentie.

Voor drie bevolkingsgroepen wordt maandelijks een consumentenprijsindex berekend:

- alle (particuliere) huishoudens in Nederland;
- werknemersgezinnen met een laag inkomen, d.w.z. in het basisjaar 1995 een bruto gezinsinkomen van minder dan 89 200 gld (mediaan van de inkomensverdeling);
- werknemersgezinnen met een hoog inkomen, d.w.z. in 1995 een bruto gezinsinkomen van meer dan 89 200 gld.

Voor deze groepen wordt bovendien een afgeleide CPI samengesteld (hier niet opgenomen). Deze is berekend als de gewone CPI exclusief het effect van tariefsveranderingen van de indirecte belastingen (BTW en accijnzen) en de consumptiegebonden belastingen.

De prijsindex van woninginboedels geeft de prijsontwikkeling weer van de gemiddelde samenstelling van inboedels die tegen brand-schade verzekerd zijn. Met deze prijsindex kan de verzekerde waarde van inboedels aan de prijsontwikkeling worden aangepast. De gemiddelde samenstelling van de inboedels is door het CBS bepaald op basis van onderzoeksgegevens van het Verbond van Verzekeraars. Onderdelen van de CPI voor alle huishoudens zijn gebruikt voor het berekenen van deze prijsontwikkeling.

Bron: CBS Consumentenprijzen.

Tabel 2.7.1
Prijsindexcijfers van woninginboedels

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
<i>1995=100</i>													
1996	97,6	98,3	100,4	100,5	100,5	99,7	97,3	97,7	100,2	100,5	100,3	99,4	99,4
1997	97,2	97,9	100,5	100,5	100,4	99,0	97,3	97,8	100,4	100,7	100,7	99,9	99,4
1998	97,6	99,3	101,7	102,1	101,8	100,8	99,0	99,3	101,9	102,0	101,9	100,7	100,7
1999	99,3	100,8	103,4	103,7	103,8	102,9	101,2	102,2	103,8	103,7	103,9	102,7	102,6
2000	100,6	101,8	104,2	104,9	105,2	104,2	102,3	103,1	105,6	106,1	106,2	105,2	104,1
2001	104,9	106,5	109,2	109,5	109,8	109,3	107,3	107,8	110,4	110,7*			

Deze prijsindexcijfers zijn gebaseerd op door het CBS berekende indexcijfers van detailhandelsprijzen met verwerking van gegevens inzake de gemiddelde samenstelling van inboedels, welke zijn verkregen uit onderzoek, dat is ingesteld door het Verbond van Verzekeraars. Zie voor de wijze van berekening de Maandstatistiek van de Prijzen, maart 1982, pagina 8 e.v..

Tabel 2.7.2
Consumentenprijsindexcijfers, alle huishoudens ¹⁾

		Wegings- coëfficiënt	2000	2000			2001									
				okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.*
			1995=100													
0	TOTAAL BESTEDINGEN	100 000	111,4	112,9	112,9	112,4	113,7	114,5	115,7	116,4	116,7	116,2	116,4	116,8	117,9	117,8
1	VOEDINGSM. EN ALCOHOLVRIJE DRANKEN	13 726	105,9	106,8	107,5	107,8	109,1	109,7	111,9	113,8	114,7	114,1	113,9	113,9	114,7	115,0
	Voedingsmiddelen	12 414	106,3	107,1	107,9	108,2	109,6	110,3	112,8	114,9	115,9	115,2	114,9	114,9	115,7	116,1
	Brood en granen	2 324	105,5	106,8	107,2	107,2	108,2	108,6	109,1	109,6	109,9	109,7	110,3	110,6	110,8	110,9
	Vlees	2 911	105,2	106,5	107,8	108,4	109,6	110,4	112,9	116,9	117,3	117,2	116,9	116,8	117,1	116,7
	Vis	313	118,4	121,9	122,1	122,8	124,3	124,3	126,1	130,6	129,3	135,4	133,9	133,9	133,1	133,5
	Melk, kaas en eieren	2 120	102,2	103,6	103,9	104,1	104,8	106,9	107,8	108,8	108,4	108,4	110,4	111,6	111,7	113,1
	Oliën en vetten	361	106,6	107,3	107,7	110,7	111,6	112,1	113,0	112,8	113,1	113,4	113,9	114,0	113,9	113,8
	Fruit	986	115,2	114,5	113,6	111,2	113,4	116,7	121,0	126,4	131,7	130,9	132,0	132,6	136,3	133,5
	Groenten, incl. aardappelen e.d.	1 446	106,5	105,9	108,5	109,8	113,3	111,1	120,5	121,8	126,3	119,3	112,5	109,4	113,0	116,9
	Suiker en andere zoetwaren	881	101,9	102,1	102,5	102,3	104,0	104,7	105,0	106,4	106,3	106,6	106,9	107,2	106,9	107,1
	Voedingsmiddelen n.e.g.	1 072	110,5	111,2	111,7	112,3	113,1	114,0	114,7	115,8	116,1	117,1	117,4	117,5	117,6	117,4
	Alcoholvrije dranken	1 312	102,1	103,3	103,7	104,3	104,2	103,2	103,4	103,7	103,8	103,7	104,7	105,1	105,0	105,4
	Koffie, thee en cacao	568	95,8	97,3	97,7	97,8	97,0	94,9	94,7	94,5	94,2	94,3	94,6	94,9	94,4	95,0
	Mineraalwater, frisdranken e.d.	744	107,0	108,0	108,4	109,2	109,7	109,6	110,0	110,8	111,1	110,9	112,5	112,9	113,1	113,3
2	ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN EN TABAK	3 980	114,4	116,0	116,1	116,2	117,8	120,8	121,2	121,3	121,6	121,5	121,7	123,0	123,7	124,1
	Alcoholhoudende dranken	1 923	104,3	105,1	105,4	105,6	109,0	109,3	109,8	110,1	110,3	110,2	110,5	110,6	110,6	111,0
	Tabak	2 057	123,9	126,1	126,1	126,1	126,1	131,5	131,8	131,8	132,1	132,1	132,1	134,5	135,8	136,4
3	KLEDING EN SCHOEISEL	6 121	104,2	110,3	109,2	102,1	91,7	98,3	111,0	112,3	112,2	107,8	95,3	98,9	112,0	113,3
	Kleding en kledingstoffen	4 995	103,3	109,4	108,0	100,8	89,3	96,3	110,1	111,1	110,7	105,8	92,7	96,1	109,3	110,8
	Schoeisel en schoenreparaties	1 126	108,3	114,3	114,5	107,7	102,4	107,2	115,3	117,5	118,9	116,7	106,8	111,2	124,0	124,6
4	HUISVESTING, WATER, ELEKTRICITEIT EN GAS	26 832	121,2	122,9	122,9	122,9	125,8	125,8	125,8	125,2	125,2	125,3	128,8	128,9	128,9	128,8
	Huisvesting	20 422	119,0	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	123,8	123,8	123,8	123,8
	Normaal onderhoud en reparatie woning	1 623	111,1	112,4	112,7	113,0	115,9	116,1	116,5	116,7	117,4	117,8	118,1	118,5	119,0	119,2
	Overige diensten i.v.m. woning, w.o. water	839	127,0	127,2	127,3	127,3	132,3	132,4	132,4	132,3	132,3	132,3	132,1	132,1	132,1	132,1
	Elektriciteit, gas e.a. brandstoffen	3 948	135,5	138,5	138,7	138,7	156,0	156,0	156,0	151,6	151,6	151,6	158,6	158,6	158,6	157,6
5	STOFFERING, HUISHOUDELIJKE APPARATEN	7 959	105,8	106,9	107,2	107,3	109,3	110,2	110,6	110,8	111,0	111,4	111,7	111,8	112,1	112,3
	Meubelen, stoffering en decoratie	3 368	107,7	109,5	110,0	109,9	112,0	113,0	113,1	113,2	113,3	113,9	114,3	114,2	114,7	114,9
	Huishoudtextiel	931	105,3	106,4	106,7	106,9	109,4	110,3	111,2	111,8	112,3	113,0	113,3	113,3	113,7	114,0
	Verwarmingsapp., kookapp., koelkasten	904	92,9	92,7	92,8	92,7	93,8	93,8	94,1	94,2	94,1	94,0	93,9	93,8	93,7	93,5
	Vaat- en glaswerk en huishoudelijke app.	470	105,9	106,0	105,8	106,3	106,7	108,2	109,0	110,1	109,7	109,8	110,2	110,5	110,8	111,1
	Gereedschappen en werktuigen voor huis	430	103,4	103,1	103,6	103,5	105,0	105,7	106,1	106,5	106,6	107,2	107,3	107,8	108,0	107,9
	Dagelijks woningonderhoud	1 856	109,3	110,3	110,6	111,1	113,7	114,6	115,0	115,5	115,7	116,1	116,4	116,7	116,7	117,2
6	GEZONDHEID	544	107,2	108,0	108,0	108,1	109,2	109,3	110,0	110,0	110,5	110,5	110,5	110,6	110,4	110,5
7	VERVOER	10 707	113,8	116,3	115,9	114,0	116,2	116,6	116,2	118,0	119,2	117,9	116,5	116,3	116,7	115,3
	Aankoop voertuigen	4 211	101,3	102,3	102,4	102,2	103,6	103,7	103,7	103,9	103,9	104,1	103,8	103,8	103,8	104,1
	Gebruik van privé-voertuigen	4 784	125,7	130,2	129,3	124,9	127,8	128,6	127,6	131,4	134,0	130,7	127,5	127,2	128,3	124,7
	Vervoersdiensten	1 712	111,4	111,9	111,9	112,3	114,6	114,8	114,9	115,7	115,7	115,9	116,8	116,8	115,9	116,4
8	COMMUNICATIE	1 862	98,5	96,7	96,7	95,3	95,7	95,7	95,7	97,1	96,8	96,8	97,5	97,6	97,6	95,2
9	RECREATIE EN CULTUUR	11 329	105,9	106,4	106,7	107,2	108,7	109,1	109,3	111,1	111,1	110,7	110,7	111,0	111,6	111,8
	Apparaten, toebehoren incl. reparatie	4 744	93,1	92,9	94,0	94,7	95,0	95,7	96,1	97,0	96,8	95,9	95,4	95,8	96,7	96,1
	Recreatie en cultuur	3 092	117,8	119,1	118,6	118,7	121,4	121,4	121,5	123,6	123,7	123,8	124,0	124,1	125,0	125,9
	Kranten, boeken en schrijfwaren	2 150	115,4	115,9	116,1	116,2	119,9	120,1	120,2	120,6	120,7	120,8	121,5	121,8	121,9	122,9
	Pakketreizen	1 343	108,3	109,2	109,2	110,2	110,2	110,2	110,2	117,0	117,0	117,0	117,1	117,1	117,2	117,2
10	ONDERWIJS	376	114,6	117,3	117,3	117,3	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	119,4	119,4	122,0	122,2
11	HOTELS, CAFÉS EN RESTAURANTS	5 521	113,5	115,3	113,9	114,2	116,1	116,8	117,4	118,6	119,4	119,7	121,4	122,0	121,9	121,2
	Restaurants, cafés en kantines	4 387	113,3	114,3	114,6	114,9	117,3	117,9	118,2	118,9	119,3	119,5	120,0	120,3	120,5	120,9
	Accommodatie	1 134	113,9	119,4	111,1	111,8	111,2	112,5	114,3	117,5	119,7	120,2	126,8	128,8	127,2	122,2
12	DIVERSE GOEDEREN EN DIENSTEN	6 293	106,4	107,0	107,1	107,4	109,3	109,6	110,0	110,4	110,8	110,7	111,3	111,4	111,6	112,0
	Lichaamsverzorging	1 980	110,6	111,4	111,8	111,9	114,7	115,1	115,0	115,3	115,6	115,7	116,1	116,2	116,5	116,7
	Artikelen voor persoonlijk gebruik n.e.g.	891	98,3	98,8	99,2	99,7	100,4	102,0	102,4	102,8	102,8	103,2	103,4	103,7	104,1	104,4
	Verzekering	2 486	104,3	104,9	104,6	105,1	106,4	106,4	107,3	107,8	108,6	108,1	108,7	108,7	108,8	109,3
	Bankdiensten n.e.g.	31	104,5	104,5	104,5	104,5	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	116,4
	Andere diensten n.e.g.	905	111,0	111,3	111,3	111,3	114,1	114,1	114,1	114,3	114,3	114,3	116,1	116,1	116,1	116,3
13	CONSUMPTIEGEBONDEN BELASTING EN OVERHEIDSDIENSTEN	4 750	105,0	105,4	105,4	105,4	107,1	107,1	107,1	106,8	106,8	106,8	106,8	106,8	107,4	107,3
	Consumptiegebondenbelastingen	3 785	100,0	100,0	100,0	100,0	102,1	102,1	102,1	102,1	102,1	102,1	102,1	102,1	102,1	102,1
	Overheidsdiensten	965	124,6	126,3	126,3	126,3	126,6	126,6	126,6	125,3	125,3	125,3	125,3	125,3	128,1	127,5

¹⁾ De prijsindexcijfers geven het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld door huishoudens werd aangeschaft in Nederland.

Tabel 2.7.3
Consumentenprijsindexcijfers, werknemersgezinnen met laag inkomen¹⁾

		Wegings- coëfficiënt	2000	2000			2001									
				okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.*
			1995=100													
0	Totaal bestedingen	100 000	111,1	112,6	112,7	112,1	113,4	114,3	115,4	116,1	116,5	116,0	116,2	116,5	117,6	117,6
1	Voedingsm. en alcoholvrije dranken	15 453	105,6	106,5	107,2	107,5	108,8	109,4	111,5	113,3	114,1	113,5	113,5	113,5	114,2	114,6
2	Alcoholhoudende dranken en tabak	4 153	114,7	116,6	116,8	116,9	118,6	121,7	122,0	122,1	122,5	122,5	122,6	124,3	124,9	125,3
3	Kleding en schoeisel	6 074	104,0	109,8	108,9	101,5	91,5	98,5	110,8	111,9	111,8	107,4	95,0	98,9	111,7	113,1
4	Huisvesting, water, elektriciteit en gas	26 279	121,1	122,8	122,9	122,9	125,9	125,9	125,9	125,2	125,3	125,3	128,8	128,9	128,9	128,8
5	Stoffering, huishoudelijke apparaten	7 847	104,7	105,7	106,1	106,3	108,2	109,1	109,4	109,7	109,8	110,2	110,5	110,6	110,8	111,1
6	Gezondheid	516	107,1	107,8	107,8	107,9	109,1	109,3	109,9	110,0	110,5	110,5	110,4	110,6	110,3	110,3
7	Vervoer	10 657	114,1	116,7	116,3	114,2	116,4	116,8	116,4	118,3	119,6	118,2	116,5	116,4	116,8	115,3
8	Communicatie	1 655	98,2	96,4	96,4	95,2	95,4	95,4	95,3	96,8	96,4	96,4	97,0	97,1	97,1	94,7
9	Recreatie en cultuur	11 047	105,9	106,4	106,8	107,2	108,8	109,2	109,5	111,2	111,1	110,8	110,8	111,0	111,7	111,9
10	Onderwijs	376	114,6	117,3	117,3	117,3	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	119,4	119,4	122,0	122,2
11	Hotels, cafés en restaurants	4 884	113,5	115,3	113,7	114,2	115,9	116,7	117,3	118,7	119,5	119,9	121,8	122,2	121,8	121,4
12	Diverse goederen en diensten	6 253	105,9	106,5	106,6	106,8	108,6	109,0	109,4	109,8	110,2	110,1	110,8	110,8	111,0	111,4
13	Consumptiegebonden belasting en overheidsdiensten	4 806	104,2	104,5	104,5	104,5	106,1	106,1	106,1	105,8	105,8	105,8	105,8	105,8	106,3	106,1

¹⁾ De prijsindexcijfers geven het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld werd aangeschaft door werknemersgezinnen met een gezinsinkomen beneden de mediaan van de inkomensverdeling in het basisjaar (1995).

Tabel 2.7.4
Consumentenprijsindexcijfers, werknemersgezinnen met hoog inkomen¹⁾

		Wegings- coëfficiënt	2000	2000			2001									
				okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.*
1995=100																
0	Totaal bestedingen	100 000	110,5	112,1	112,1	111,5	112,5	113,4	114,7	115,5	115,9	115,3	115,1	115,5	116,8	116,8
1	Voedingsm. en alcoholvrije dranken	12 486	106,0	106,9	107,6	108,0	109,3	109,9	112,2	114,2	115,1	114,4	114,0	114,1	114,9	115,2
2	Alcoholhoudende dranken en tabak	3 353	113,4	114,9	115,0	115,1	116,9	119,7	120,1	120,2	120,4	120,4	120,5	121,6	122,3	122,8
3	Kleding en schoeisel	7 209	104,2	110,2	109,1	102,0	91,7	98,4	111,0	112,2	112,0	107,6	95,1	98,7	112,0	113,3
4	Huisvesting, water, elektriciteit en gas	21 748	120,9	122,6	122,6	122,6	125,4	125,4	125,5	124,8	124,9	124,9	128,4	128,4	128,5	128,3
5	Stoffering, huishoudelijke apparaten	9 204	106,5	107,7	108,0	108,1	110,1	111,1	111,4	111,7	111,8	112,2	112,6	112,6	112,9	113,1
6	Gezondheid	508	107,0	107,8	107,8	107,9	109,0	109,1	109,8	109,8	110,4	110,4	110,3	110,4	110,2	110,3
7	Vervoer	13 168	113,3	115,9	115,5	113,7	115,8	116,2	115,8	117,5	118,6	117,4	116,0	115,9	116,2	115,0
8	Communicatie	1 377	98,8	97,2	97,2	95,4	96,2	96,2	96,1	97,5	97,0	97,0	98,0	98,1	98,2	95,8
9	Recreatie en cultuur	13 075	104,8	105,2	105,5	105,9	107,4	107,7	108,0	110,0	109,8	109,5	109,6	109,8	110,4	110,6
10	Onderwijs	484	114,6	117,3	117,3	117,3	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	119,4	119,4	122,0	122,2
11	Hotels, cafés en restaurants	6 062	113,1	115,1	113,6	113,8	115,5	116,2	116,8	117,9	118,7	118,9	120,6	121,4	121,4	120,4
12	Diverse goederen en diensten	7 043	105,9	106,5	106,6	106,9	108,7	109,1	109,4	109,8	110,2	110,1	110,8	110,8	111,0	111,3
13	Consumptiegebonden belasting en overheidsdiensten	4 283	104,6	105,0	105,0	105,0	106,1	106,1	106,1	105,8	105,8	105,8	105,8	105,8	106,4	106,2

¹⁾ De prijsindexcijfers geven het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld werd aangeschaft door werknemersgezinnen met een gezinsinkomen boven de mediaan van de inkomensverdeling in het basisjaar (1995).

Conjunctuurenquête bij consumenten, Oktober 2001 (algemeen)

Toelichting bij tabel 2.7.5

Het Centraal Bureau voor de Statistiek houdt sinds 1972 regelmatig conjunctuurenquêtes onder consumenten. Hoofddoel van deze enquêtes is het verschaffen van actuele informatie over consu-

mentenvertrouwen en consumentenverwachtingen met betrekking tot de algemene economische ontwikkeling en de financiële situatie van het eigen huishouden. Met ingang van april 1986 wordt deze conjunctuurenquête maandelijks gehouden. De steekproef in oktober 2001 omvatte 1 464 telefoonnummers, waarbij 963 maal respons is verkregen. De totale non-respons bedroeg in september 34 procent.

Bron: CBS Consumenten conjunctuuronderzoek.

Tabel 2.7.5
Houdingen en verwachtingen van consumenten t.a.v. een aantal aspecten van de economische situatie in Nederland en de eigen financiële situatie, november 2001¹⁾

	2000		2001										
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov
<i>absoluut</i>													
Aantal respondenten	970	932	954	958	983	972	992	956	930	927	947	963	975
<i>%</i>													
1. Economische situatie laatste 12 maanden													
duidelijk verbeterd	14	15	16	10	9	7	6	5	4	3	2	3	2
iets verbeterd	21	20	22	20	16	11	11	9	9	8	8	9	6
ongewijzigd	48	48	44	49	47	45	46	45	45	44	45	47	44
iets verslechterd	6	6	6	9	13	21	18	22	23	26	27	23	29
duidelijk verslechterd	4	5	5	5	7	10	11	13	12	13	12	13	15
weet niet	8	5	7	7	7	6	8	6	7	7	6	5	4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2. Economische situatie komende 12 maanden													
duidelijk verbeteren	4	6	3	3	2	2	2	1	2	1	2	2	1
iets verbeteren	17	17	14	10	8	7	9	6	7	6	9	4	6
ongewijzigd blijven	50	48	49	48	39	35	43	40	37	34	31	22	25
iets verslechteren	14	15	18	23	31	34	29	31	31	35	33	41	42
duidelijk verslechteren	5	5	6	8	10	14	10	14	12	15	16	23	19
weet niet	9	8	9	8	10	8	7	8	10	10	9	9	6
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
3. Financiële situatie laatste 12 maanden													
duidelijk verbeterd	11	12	14	15	16	15	15	11	12	14	14	13	14
iets verbeterd	17	16	17	20	18	17	18	18	16	17	15	15	16
ongewijzigd	57	58	57	53	51	52	51	51	54	52	55	58	55
iets verslechterd	7	8	5	6	9	8	8	10	10	8	7	7	8
duidelijk verslechterd	6	4	6	6	5	6	7	8	6	7	7	6	6
weet niet	2	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
4. Financiële situatie komende 12 maanden													
duidelijk verbeteren	9	11	10	8	8	9	9	8	7	8	9	8	9
iets verbeteren	16	14	15	15	15	13	12	11	14	13	15	14	11
ongewijzigd blijven	61	61	59	61	59	61	64	61	62	63	59	59	62
iets verslechteren	7	7	7	9	10	8	8	10	7	9	10	11	11
duidelijk verslechteren	3	3	4	3	4	4	3	5	5	4	3	4	3
weet niet	4	4	5	5	4	6	3	5	5	4	4	4	4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
5. Gunstige tijd voor aankoop duurzame artikelen													
gunstige tijd	43	48	40	36	37	33	35	37	37	34	32	27	28
niet gunstig/ongunstig	34	25	30	37	38	43	41	39	39	40	40	48	46
ongunstig	14	15	18	15	12	12	11	12	14	13	15	15	18
weet niet	9	11	11	11	12	12	13	12	10	13	13	11	8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
6. Prijzen laatste 12 maanden													
sterk gestegen	19	15	16	20	31	30	33	41	40	35	31	28	28
matig gestegen	45	44	44	48	46	45	43	39	40	39	43	40	45
zwak gestegen	9	8	9	7	7	7	8	7	5	7	8	10	8
vrijwel gelijk gebleven	23	29	27	21	13	14	13	10	12	15	15	18	17
gedaald	0	0	1	1	0	0	1	1	0	2	0	0	0
weet niet	4	4	3	3	3	3	3	2	3	3	3	4	3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
7. Prijzen komende 12 maanden													
sterker stijgen	31	41	46	42	39	42	34	35	34	39	39	43	41
evenveel stijgen	40	34	31	31	38	34	38	37	38	33	37	35	34
minder stijgen	5	3	4	4	4	5	6	5	6	7	5	4	6
gelijk blijven	18	17	14	18	15	13	16	17	16	14	13	12	14
dalen	2	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1
weet niet	5	4	3	4	4	5	5	3	5	4	5	3	4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 2.7.5 (slot)

Houdingen en verwachtingen van consumenten t.a.v. een aantal aspecten van de economische situatie in Nederland en de eigen financiële situatie, november 2001¹⁾

	2000		2001										
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov
	%												
8. Werkloosheid komende 12 maanden													
duidelijk stijgen	3	3	3	4	5	9	6	5	5	16	15	29	34
enigszins stijgen	7	5	13	13	11	15	16	14	15	28	28	32	34
gelijk blijven	41	46	50	47	52	48	50	53	53	37	38	26	23
iets dalen	32	29	23	22	18	16	17	16	15	10	10	4	4
duidelijk dalen	11	11	7	6	5	4	5	5	5	3	2	2	2
weet niet	7	6	5	7	9	8	7	7	7	6	7	7	4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
9. Financiële situatie eigen huishouden op dit moment													
schulden maken	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2
spaarmiddelen aanspreken	4	3	3	4	4	3	4	2	2	3	4	2	3
precies rondkomen	40	37	38	37	41	38	37	39	36	39	36	34	34
beetje geld overhouden	35	40	38	37	35	37	39	38	41	37	40	40	40
veel geld overhouden	17	16	18	18	16	17	17	16	17	18	17	19	19
weet niet	2	3	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
10. Geld opzij leggen komende 12 maanden													
jazeker	56	57	60	58	58	56	61	57	62	59	58	63	59
ja, misschien	13	12	13	13	11	14	12	13	12	12	13	11	13
waarschijnlijk niet	8	7	6	7	8	7	7	8	6	8	8	7	8
zeker niet	19	20	17	18	19	19	18	19	16	19	18	16	17
weet niet	5	5	4	5	4	4	3	4	4	2	3	3	3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
11. Sparen zinvol													
jazeker	72	69	74	74	73	71	75	73	74	71	77	76	74
ja, misschien	6	7	6	7	5	6	7	8	6	7	6	6	6
waarschijnlijk niet	5	7	5	7	5	7	4	5	5	6	4	4	5
zeker niet	14	14	11	9	13	13	11	10	12	14	10	10	11
weet niet	4	3	4	3	4	4	3	3	3	2	3	4	3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
12. Aankoop duurzame artikelen komende 12 maanden													
veel meer	7	7	5	6	8	8	8	4	6	6	6	6	6
een beetje meer	9	7	8	7	8	7	7	7	8	6	7	8	7
evenveel	56	53	56	55	53	54	54	56	53	58	54	54	57
iets minder	9	11	9	11	11	8	8	11	12	10	11	11	10
veel minder	16	18	18	19	16	19	19	18	19	17	20	18	17
weet niet	4	4	4	2	3	4	5	4	3	3	2	4	3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
13. Auto kopen komende 2 jaren													
jazeker	17	14	17	17	16	16	15	16	16	14	15	17	15
ja, misschien	10	10	11	9	11	9	11	10	11	10	12	10	11
waarschijnlijk niet	16	18	16	16	14	18	14	16	16	16	16	16	17
zeker niet	55	55	56	56	57	55	57	55	55	57	56	55	54
weet niet	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
14. Woning kopen of bouwen komende 2 jaren													
jazeker	5	5	5	5	6	5	5	4	5	4	4	6	5
ja, misschien	5	6	6	5	5	7	6	7	7	6	6	6	6
waarschijnlijk niet	7	8	7	6	7	6	6	7	6	8	7	8	7
zeker niet	81	80	80	82	80	81	82	80	81	80	82	79	81
weet niet	2	2	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	1
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
15. Onderhoud of verbetering woning komende 12 maanden													
jazeker	27	23	22	26	26	27	27	24	22	23	27	25	25
ja, misschien	5	6	6	5	4	4	6	4	5	5	4	4	5
waarschijnlijk niet	7	7	5	7	6	5	5	9	5	8	7	5	7
zeker niet	60	62	66	61	63	63	60	61	67	62	60	64	63
weet niet	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
16. Waarop bezuinigen bij daling netto inkomen													
voeding, dranken, tabak	6	5	7	6	7	5	6	7	7	8	6	6	6
kleding, schoeisel	9	9	9	7	6	10	8	7	7	7	8	9	9
auto	13	14	14	12	12	14	12	13	14	11	11	11	12
vakantie, uitgaan	16	16	15	20	19	17	18	17	17	17	18	20	18
duurzame artikelen	23	20	22	20	20	20	18	23	20	20	19	21	22
overige	21	23	22	22	21	23	24	22	23	26	26	23	21
weet niet	11	13	12	14	15	12	13	12	13	11	11	10	12
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Dit onderzoek wordt medegefinancierd door de Europese Gemeenschap.

2.8 Internationaal

Toelichting bij de Geharmoniseerde Consumentenprijsindex

Het CBS stelt sinds maart 1997, naast de nationale consumentenprijsindex, ten behoeve van de Europese Unie (EU) ook de geharmoniseerde consumentenprijsindex van Nederland samen. De geharmoniseerde index dient voor vergelijkingen binnen de Europese Unie, maar is minder geschikt om de nationale inflatie weer te geven.

De consumentenprijsindex voor de monetaire unie (EURO-12, CPIMU) geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer in de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie, ofwel de Eurozone. Tot december 2000 waren dat 11 lidstaten. Vanaf januari 2001 heeft de CPIMU betrekking op de Eurozone inclusief het nieuw toegetreden Griekenland.

De EURO-15 geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer van de 15 lidstaten van de Europese Unie.

Geharmoniseerde index versus nationale consumentenprijsindex

Het belangrijkste verschil tussen de geharmoniseerde index en de nationale consumentenprijsindex betreft de consumptiepakketten waarop zij betrekking hebben. Wonen in een eigen huis (huurwaarde), consumptiegebonden belastingen (onroerendezaakbelasting, motorrijtuigenbelasting e.d.) en contributies aan sportverenigingen, maatschappelijke organisaties e.d. worden bijvoorbeeld wel meegenomen in de nationale index, maar niet in de geharmoniseerde. Anderzijds is bij de geharmoniseerde index een groter deel van de kosten van de gezondheidszorg inbegrepen dan in de nationale index.

Een ander verschil tussen beide indices is dat in de nationale index de prijsstijgingen van de particuliere consumptie van Nederlanders in het buitenland wordt meegenomen. Daarentegen weegt in de geharmoniseerde index de particuliere consumptie van buitenlanders in Nederland mee.

Wijzigingen in de geharmoniseerde index vanaf januari 2000

Met ingang van januari 2000 is de dekking van de geharmoniseerde index uitgebreid. Daarbij is zowel het inbegrepen pakket goederen en diensten uitgebreid als de bevolking waarop de index betrekking heeft.

De volgende artikelen zijn toegevoegd:

- Afvalstoffenheffing en rioolrecht,
- Een deel van de gezondheidszorg. Inbegrepen waren al een aantal niet onder een verzekering vallende uitgaven. Daaraan zijn toegevoegd medische artikelen en diensten, welke zijn ge-

consumeerd door particulier verzekerden, ook als deze door de particuliere verzekeraar zijn vergoed. Niet inbegrepen zijn echter ziekenhuisdiensten. Ook is niet inbegrepen de medische consumptie van personen welke onder de Ziekenfondswet verzekerd zijn, en welke door het ziekenfonds wordt betaald.

- Collegegelden en lesgelden,
- Eigen bijdragen aan de kinderopvang in crèches en dergelijke,
- Diensten van de ziektekostenverzekeraars,
- Schadeverzekeringen, maar geen levensverzekeringen.

De geharmoniseerde consumentenprijsindex heeft tot december betrekking gehad op de consumptie van Nederlandse ingezetenen binnen Nederland. Uitgesloten was de consumptie van bewoners van institutionele huishoudens. Ook consumptie in het buitenland is in de berekening uitgesloten. De dekking van de geharmoniseerde index is op twee punten uitgebreid:

- De consumptieve uitgaven van niet-ingezetenen, welke binnen Nederland worden gedaan, worden meegenomen. Bijvoorbeeld uitgaven van buitenlandse toeristen in Nederlandse hotels.
- De consumptieve uitgaven van bewoners van instellingen en tehuizen. Het gaat hierbij niet om de kosten van bijvoorbeeld de zorg die een bejaardentehuis aan de bewoners biedt, maar om de persoonlijke uitgaven voor goederen en diensten die niet door het tehuis worden verstrekt.

Wijzigingen in de geharmoniseerde index vanaf januari 2001

Per januari 2001 wordt de dekking van de geharmoniseerde index weer verder uitgebreid. De volgende artikelen zijn toegevoegd:

- Een deel van de gezondheidszorg, namelijk ziekenhuisdiensten. Een aantal niet onder een verzekering vallende uitgaven in verband met ziekte was al vanaf de start van de geharmoniseerde index daarbij inbegrepen. In januari 2000 zijn daar aan toegevoegd medische artikelen en diensten, welke zijn geconsumeerd door particulier verzekerden, ook als deze door de particuliere verzekeraar worden vergoed. Niet inbegrepen waren echter ziekenhuisdiensten. Deze zijn nu toegevoegd. De medische consumptie van mensen die onder de Ziekenfondswet verzekerd zijn en welke door het ziekenfonds wordt betaald, is niet inbegrepen in de geharmoniseerde index.
- Sociale bescherming. Hieronder worden verstaan allerlei soorten zorg voor ouderen, gehandicapten, kinderen en andere groepen. Meer concreet omvat het de eigen bijdragen die deze groepen betalen voor het verkrijgen van deze zorg, zoals ouderbijdragen voor kinderopvang, eigen bijdragen in de thuiszorg, en ook de eigen bijdragen die worden betaald door bewoners van verzorgingshuizen, verpleeghuizen en andere intramurale zorg.

Tabel 2.8.1
Geharmoniseerde consumentenprijsindex (1996=100)

	1999	2000	2000	2001						
			sept.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept.*
1996=100										
België	103,6	106,4	107,9	108,0	109,0	109,5	109,8	108,4	109,8	110,0
Duitsland	102,8	104,9	105,7	107,0	107,3	107,9	108,1	108,1	107,9	107,9
Finland	103,9	107,0	108,1	109,0	109,5	110,5	110,6	109,7	109,9	110,9
Frankrijk	102,5	104,4	105,1	105,5	106,1	106,8	106,8	106,6	106,6	106,8
Griekenland	112,6	115,8	116,5	119,3	120,6	121,2	121,1	118,7	118,7	121,2
Ierland	106,0	111,5	112,8	114,3	115,2	115,9	116,7	116,4	116,7	117,1
Italië	105,7	108,4	108,9	110,5	110,9	111,2	111,5	111,6	111,6	111,7
Luxemburg	103,4	107,3	108,5	109,1	109,5	110,7	111,0	109,6	110,4	110,6
Nederland	105,8	108,2	109,4	113,0	113,9	114,2	113,8	113,7	114,0	115,3
Oostenrijk	102,5	104,5	104,7	106,4	106,9	107,1	107,2	107,2	106,9	107,3
Portugal	106,4	109,4	110,2	112,7	113,4	114,4	114,7	114,9	114,7	114,7
Spanje	106,0	109,7	110,8	112,7	113,2	113,6	113,9	114,2	114,6	114,6
EURO-12	103,8	106,3	107,0	108,3	108,8	109,4	109,5	109,4	109,4	109,7
Denemarken	105,4	108,3	109,0	110,2	110,8	111,4	111,2	110,8	110,7	111,3
Ver. Koninkrijk	104,8	105,6	106,2	106,1	106,7	107,5	107,7	106,9	107,3	107,6
Zweden	103,4	104,8	105,4	106,4	107,5	108,3	108,1	107,4	107,6	108,9
EU-15	104,3	106,4	107,1	108,2	108,8	109,4	109,5	109,3	109,4	109,7
IJsland ¹⁾	105,4	110,0	110,4	112,8	114,2	116,0	118,1	119,1	119,1	120,1
Noorwegen ¹⁾	106,8	110,0	110,7	113,1	113,7	114,2	114,2	112,4	112,1	112,8

¹⁾ De landen IJsland en Noorwegen berekenen eveneens een geharmoniseerde index volgens de uitgangspunten van de Europese Unie (EU). Deze landen zijn echter geen lid van de EU.

Werkloosheid

Tabel 2.8.2
Werkzoekenden zonder baan¹⁾; maandcijfers seizoensgecorrigeerd

	1998	1999	2000	2001						
				april *	mei *	juni *	juli*	aug*	sep*	okt*
in % van de beroepsbevolking										
België	9,5	8,8	7,0	6,9	6,9	6,9	6,9	6,8	6,9	7,1
Denemarken	5,2	5,2	4,7	4,6	4,6	4,6	4,5	4,5	4,5	.
Duitsland	9,3	8,6	8,1	7,8	7,8	7,9	7,9	7,9	7,9	8,0
Finland	11,4	10,2	9,8	9,1	9,0	9,0	9,0	9,1	9,1	9,1
Frankrijk	11,8	11,2	9,5	8,6	8,5	8,5	8,5	8,6	8,6	.
Griekenland	10,9	11,7	.	.	.	.	.	.	.	.
Ierland	7,5	5,6	4,2	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9
Italië	11,8	11,3	10,5	9,5	9,5	9,5	9,4	2,5	2,5	.
Luxemburg	2,7	2,3	2,2	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	.	.
Nederland	4,0	3,3	2,8	2,3	2,4	2,3	2,2	2,2	2,2	.
Oostenrijk	4,5	4,0	3,7	3,7	3,8	3,8	3,9	3,9	3,9	4,0
Portugal	5,2	4,5	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,4	4,4	.
Spanje	18,8	15,9	14,1	13,2	13,2	13,1	13,0	13,0	12,9	.
Verenigd Koninkrijk	6,3	6,1	5,5	5,0	5,1	5,1	5,1	5,2	5,2	.
Zweden	8,3	7,2	5,9	5,0	5,1	4,9	4,9	4,9	5,0	5,1
EU-15	9,9	9,2	8,3	7,7	7,7	7,7	7,6	7,6	7,6	.
Verenigde Staten	4,5	4,2	5,5	4,4	4,4	4,6	4,6	4,9	4,9	5,3
Japan	4,1	4,7	4,7	4,9	5,0	5,0	5,0	5,0	5,3	.

Bron: Eurostat.

¹⁾ Het betreft personen zonder werk die betaald werk zoeken en onmiddellijk voor een werkkring beschikbaar zijn (werkloosheid volgens de ILO-definitie). De maand- en jaarcijfers zijn door Eurostat berekend op grond van het Labour Force Survey van de EU en gegevens over de geregistreerde werkloosheid.

Nu en eerder verschenen

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Actieven				
<i>Zie: inkomen</i>				
Alloctononen				
<i>Zie: etniciteit</i>				
Arbeidsdeelname				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19–21
Betaald werk: verschillen tussen mannen en vrouwen kleiner	EBB	artikel	2001/9	29–31
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen	EBB	tabel	2001/8	28
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?		artikel	2001/7	20–24
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns	EBB	tabel	2001/5	26
Verkelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10–12
Alloctononen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21–24
(Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	tabellen	2000/12	29–36
Aantal vacatures onverminderd hoog	VAC	persbericht	2000/10	18–20
Werkloze alloctononen op weg naar de arbeidsmarkt	SOZ	artikel	2000/10	21–27
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	DRV	artikel	2000/11	28–31
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOC	artikel	1999/12	20–32
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22–29
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21–23
Gesubsidieerde arbeid in de EBB 1997	EBB	artikel	1998/8	21–26
<i>Zie ook: beroepsbevolking</i>				
Arbeidsduur				
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30–43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19–21
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41–94
Loon naar opleidingsniveau en beroep: het Loonstructuuronderzoek 1997	EWL	artikel	2000/4	19–49
Banen, uurloon, jaarloon, minimum-loon, 1997, 1998	EWL	tabel	2000/3	44–97
Uitkomsten over banen van werknemers bij bedrijven en instellingen, lonen en arbeidsduur	EWL	tabel	1999/5	42–91
Ruim een half miljoen overwerkers	JWL	artikel	1997/7	21–24
Arbeidsjaren				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/4	AR	artikel	2000/12	19–20
Alloctononen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21–24
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/3	AR	artikel	2000/9	25–26
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt	AR	artikel	2000/6	19–20
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21–23
<i>Zie ook: werkgelegenheid</i>				
Arbeidskosten				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/12	60–61
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/11	32–33
De ontwikkeling van de verdiende lonen in componenten, 1995–1999	EWL	artikel	2001/9	23–28
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, jaargegevens	CAO	tabel	2001/4	41–42
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, def. geg. 2000	CAO	tabel	2001/4	43–45
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2000/12	97–98
Arbeidsongeschiktheid				
Uitkeringen WAO, Wajong, WAZ	SZ	tabel	2001/11	38–40

Trefwoord	Bron tabellen	Artikel/ persberichten	Uitgave	Pag.
Arbeidsongeschiktheid autoctononen en alloctononen				
Vergelijkingsonderzoek arbeidsongeschiktheidsuitkeringen 1995	SOZ	persbericht	2000/12	17–18
<i>Zie ook: inkomen</i>	EBB	artikel	1998/1	25–42
<i>sociale zekerheid</i>				
Arbeidsvolumina				
<i>Zie: arbeidsjaren</i>				
Banen				
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30–43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19–21
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41–94
Banen werknemers	EWL	tabellen	2000/11	43–51
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/3	AR	artikel	2000/9	25–26
Banen van werknemers naar regeling van de werktijden en overwerk, 31 december, 1997	EWL	tabel	2000/5	27
Banen van werknemers: het aandeel van diverse groepen werknemers, 31 december, 1997	EWL	tabel	2000/5	28
Banen van werknemers 31/12/97 en 31/12/98	EWL	tabel	2000/3	32–40
Banen, uurloon, jaarloon, minimum-loon, 1997, 1998	EWL	tabel	2000/3	44–97
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22–29
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21–23
Elektronische dataverzameling van arbeid- en loongegevens	EWL	artikel	1998/11	25–28
<i>Zie ook: werkgelegenheid werknemers</i>				
Bedrijfsopleidingen				
Steeds meer bedrijven leiden hun werknemers op	Bopl	artikel	2001/12	21–29
Meer werknemers volgen bedrijfsopleidingen	Bopl	persbericht	2001/6	17–18
Bedrijfstak en -klasse				
<i>Zie: economische activiteit</i>				
Beroep				
Betaald werk: verschillen tussen mannen en vrouwen kleiner	EBB	artikel	2001/9	29–31
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns	EBB	tabel	2001/5	26
EBB	EBB	persbericht	2001/3	10–12
Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000				
Werkbelasting, een top-10 van de zwaarste beroepen	EBB	artikel	2000/9	27–29
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22–29
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21–23
Stromen op de arbeidsmarkt werkzame beroepsbevolking	EBB	artikel	1996/12	24–30
Arbeidsdeelname en plaats in het huishouden: uitkomsten 1981–1995	EBB	artikel	1996/11	29–45
Tillen op het werk	EBB	artikel	1996/1	12–15
Beroepsbevolking				
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30–43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Betaald werk: verschillen tussen mannen en vrouwen kleiner	EBB	artikel	2001/9	29–31
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen	EBB	tabel	2001/8	28
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?		artikel	2001/7	20–24
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns	EBB	tabel	2001/5	26
EBB	EBB	persbericht	2001/3	10–12
Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000				
Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985–2050	Eurostat	artikel	2001/1	15–19

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
(Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	tabellen	2000/12	29– 36
Bij een arbeidsbureau ingeschreven van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlg EBB	EBB	tabel	2000/11	40
Banen werknemers	EWL	tabellen	2000/11	43– 51
Werkbelasting, een top-10 van de zwaarste beroepen	EBB	artikel	2000/9	27– 29
Nieuwe standaarddefinitie voor alloctonen	EBB	artikel	2000/8	45– 48
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen van 16–64 jaar volgens de Enquête beroepsbevolking	EBB	tabel	2000/7	22
Personeel in loondienst met een niet-Nederlandse nationaliteit, 31 maart 1998	SBW	tabel	2000/4	58– 60
Bevolking en beroepsbevolking van 15–64 jaar	EBB	tabel	1999/11	25– 27
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21– 23
Gesubsidieerde arbeid in de EBB 1997	EBB	artikel	1998/8	21– 26
Ouderschapsverlof	EBB	artikel	1998/5	31– 33
Werknemers met een tijdelijk contract van een jaar of langer	EBB	artikel	1997/11	22– 23
Kwartaalcijfers van de beroepsbevolking	EBB	artikel	1997/11	28– 30
Telt het CBS te weinig laag opgeleiden	EBB	artikel	1997/10	18– 21
Ziekteverzuim: uitkomsten van de EBB	EBB	artikel	1997/4	25– 33
Bestedingen				
Aankopen van huishoudens naar distributiekanaal, 1999	BO	tabel	2001/6	71– 72
Bestedingspatronen huishoudens, 1999	BO	tabel	2001/5	42– 44
Aankopen van huishoudens naar distributiekanaal, 1998	BO	tabel	2000/8	82– 83
Aankopen huishoudens, 1997	BO	tabel	2000/6	39– 40
Bestedingspatronen huishoudens, 1998	BO	tabel	2000/6	42
Bestedingen van huishoudens	BO	tabel	2000/6	43– 44
Bestedingen van huishoudens, 1997	BO	tabel	1999/12	53– 55
Bestedingspatronen van huishoudens naar verschillende kenmerken, 1997	BO	tabellen	1999/12	53– 56
Bestedingspatronen van huishoudens naar verschillende kenmerken, 1997	BO	tabellen	1999/12	53– 56
<i>Zie ook: consumptie</i>				
Bevolking				
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?		artikel	2001/7	20– 24
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns EBB	EBB	tabel	2001/5	26
Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10– 12
(Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	tabellen	2000/12	29– 36
Werkloze alloctonen op weg naar de arbeidsmarkt	SOZ	artikel	2000/10	21– 27
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	DRV	artikel	2000/11	28– 31
Nieuwe standaarddefinitie voor alloctonen	EBB	artikel	2000/8	45– 48
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Werknemers met een tijdelijk contract van een jaar of langer	EBB	artikel	1997/11	22– 23
Kwartaalcijfers van de beroepsbevolking	EBB	artikel	1997/11	28– 30
Arbeidsdeelname en plaats in het huishouden: uitkomsten 1981–1995	EBB	artikel	1996/11	29– 45
Bijstand				
Daling bijstand en WW vlak af	SZ	persbericht	2001/11	16– 18
Uitkeringen Abw, loaw en loaz	SZ	tabel	2001/11	35– 36
Niet-westerse alloctonen tweemaal zo vaak een uitkering	SZW	persbericht	2001/9	18– 20
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	persbericht	2001/8	14– 16
Uitkeringen krachtens Abw, loaw en loaz	SZ	tabel	2001/6	58– 59
Minder uitkeringen voor bijstand en WW, meer voor arbeidsongeschiktheid	SZ	persbericht	2001/5	13– 15
Aantal bijstandsontvangers daalt nog steeds	EBB	persbericht	2001/3	7– 9
Huish. met Abw/IOAW/IOAZ-uitkering	SOZ	tabel	2001/3	39– 40
VUT, AOW, Anw, AKW, Abw	SOZ	tabellen	2000/12	99–108
ABW	SOZ	tabel	2000/9	45– 46
Personen met een bijstandsuitkering in 1998	SOZ	artikel	2000/8	17– 44
Personen <65 jaar met bijstands-, ioaw-, ioaz-uitkering	SOZ	tabel	2000/6	31
Thuiswonenden, <65 jr. met bijstands-uitkering	SOZ	tabel	2000/6	32
ABW	SOZ	tabel	2000/3	107
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOC	artikel	1999/12	20– 32
Daling bijstand zet door	SOZ	persbericht	1999/10	16
Bijstandsafhankelijkheid van autoctonen en alloctonen	SOZ	artikel	1999/10	18– 20
Langdurig in de bijstand	SSZ	artikel	1998/5	34– 38
<i>Zie ook: inkomen</i> <i>sociale zekerheid</i>				

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
CAO-lonen				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/12	60– 61
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/11	32– 33
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, jaargegevens	CAO	tabel	2001/4	41– 42
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, def. geg. 2000	CAO	tabel	2001/4	43– 45
Nieuwe afbakening van de cao-sectoren particuliere bedrijven, gesubsidieerde sector en overheid; uitkomsten over werk-gelegenheid en loon 1995–1998	CAO	artikel	2000/8	49– 65
Conjunctuuronderzoek <i>Zie: consumentenvertrouwen</i>				
Consumentenprijsindex				
Beduidend lagere inflatie	CPI	persbericht	2001/12	7– 12
Prijsindexcijfers woninginboedels	CPI	tabel	2001/12	73
Consumentenprijsindexcijfers alle huishoudens, werknemers laag, werknemers hoog	CPI	tabel	2001/12	74– 75
Inflatie blijft hoog in september	CPI	persbericht	2001/11	7– 12
Inflatie in juli naar 4,6 procent	CPI	persbericht	2001/9	7– 13
Inflatie in juni gedaald	CPI	persbericht	2001/8	7– 13
Inflatie in mei onverminderd hoog	CPI	persbericht	2001/7	7– 13
Inflatie loopt in april verder op	CPI	persbericht	2001/6	7– 13
Inflatie naar 4,6 procent in maart	CPI	persbericht	2001/5	7– 12
Inflatie loopt in februari op naar 4,5 procent	CPI	persbericht	2001/4	7– 12
Inflatie in januari naar 4,2 procent	CPI	persbericht	2001/3	13– 19
Inflatie in 2000 gemiddeld 2,6%	CPI	persbericht	2001/2	10– 15
Inflatie in november iets afgevlakt	CPI	persbericht	2001/1	7– 11
Consumentenvertrouwen				
Stabilisatie consumentenvertrouwen	CCO	persbericht	2001/12	16– 18
Houdingen en verwachtingen consumenten, november 2001	CCO	tabel	2001/12	76– 77
Koopbereidheid bijna terug op niveau vóór aanslagen VS	CCO	persbericht	2001/11	19– 21
Consumentenvertrouwen fors gedaald na aanslagen VS	CCO	persbericht	2001/10	9– 11
Consumentenvertrouwen in augustus vrijwel stabiel	CCO	persbericht	2001/9	16– 17
Consumentenvertrouwen in augustus vrijwel stabiel	CCO	persbericht	2001/9	16– 17
Consumentenvertrouwen in juli stabiel	CCO	persbericht	2001/8	19– 21
Consumentenvertrouwen neemt verder af	CCO	persbericht	2001/7	18– 19
Vertrouwen consumenten niet verder gedaald	CCO	persbericht	2001/6	19– 20
Consumentenvertrouwen verder gedaald	CCO	persbericht	2001/5	19– 20
Consumentenvertrouwen verder gedaald	CCO	persbericht	2001/4	16– 17
Consumentenvertrouwen neemt verder af	CCO	persbericht	2001/3	23– 24
Consumentenvertrouwen gedaald	CCO	persbericht	2001/2	19– 20
Consumptie				
Bezit van duurzame consumptiegoederen	SEP	tabel	2000/1	37– 41
<i>Zie ook: bestedingen</i>				
Economische activiteit				
Alloctonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21– 24
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21– 23
Etniciteit				
Niet-westerse alloctonen tweemaal zo vaak een uitkering	SZW	persbericht	2001/9	18– 20
Regionale spreiding van huishoudens met een min. inkomen en van huishoudens met langdurig laag inkomen, 1998	RIO	tabel	2001/6	61– 69
Arbeidsongeschiktheid autoctonen en alloctonen	SOZ	persbericht	2000/12	17– 18
Alloctonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21– 24
Werkloze alloctonen op weg naar de arbeidsmarkt	SOZ	artikel	2000/10	21– 27
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	DRV	artikel	2000/11	28– 31
Nieuwe standaarddefinitie voor alloctonen	EBB	artikel	2000/8	45– 48
Personeel in loondienst met een niet-Nederlandse nationaliteit, 31 maart 1998	SBW	tabel	2000/4	58– 60
Besteedbaar inkomen alloctone en autoctone huishoudens	IPO	tabel	1999/11	44– 48
Inkomen van alloctonen	RIO	artikel	1999/8	22– 27
Besteedbaar inkomen van autoctone en alloctone bevolking 1996	RIO	tabel	1999/8	55– 59
Buitenlandse werknemers	AR	tabel	1999/3	42– 45
Flexibele arbeid				
Arbeidsdeelname en plaats in het huishouden: uitkomsten 1981–1995	EBB	artikel	1996/11	29– 45
<i>Zie ook: dienstverband</i>				
Gepremieerde en gesubsidieerde sector				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/12	60– 61

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/12	13– 15
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, jaargegevens	CAO	tabel	2001/4	41– 42
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, def. geg. 2000	CAO	tabel	2001/4	43– 45
Geregistreerde werkloosheid				
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/12	13– 15
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/12	57
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/11	13– 15
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde, bij arbeidsbureau inge- schrevenen, naar landsdeel	GW	tabel	2001/11	27– 29
Minder dan 50 duizend langdurig werklozen	GW	persbericht	2001/10	7– 8
Werkloosheid mei–juli	GW	persbericht	2001/9	14– 15
Daling werkloosheid	GW	persbericht	2001/8	17– 18
Geregistreerde werklozen naar landsdeel	GW	tabel	2001/8	29
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen	EBB	tabel	2001/8	28
Verdere daling werkloosheid	GW	persbericht	2001/7	14– 15
Werkloosheid verder gedaald	GW	persbericht	2001/6	14– 16
Werkloosheid gedaald	GW	persbericht	2001/5	16– 18
Geregistreerde werklozen, 16–64 jr landsdeel	GW	tabel	2001/5	27
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/4	13– 15
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/3	20– 22
Werkloosheid stabiel op niveau	GW	persbericht	2001/2	16– 18
Geregistreerde werklozen van 16–64 jaar naar landsdeel en 4 grote gemeenten	GW	tabel	2001/2	27
Werkloosheid daalt niet meer <i>Zie ook: werkloosheid</i>	GW	persbericht	2001/1	12– 14
Grensarbeid				
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland, België en Duitsland	SGA	tabellen	2001/4	27– 32
Grensarbeidersverkeer	SGA	tabel	2000/2	26– 33
Huisvesting <i>Zie: woningbehoefte</i>				
Industrie <i>Zie: economische activiteit</i>				
Inflatie <i>Zie: consumentenprijsindex</i>				
Inkomens				
Vermogen fors gestegen	IPO	persbericht	2001/12	19– 20
Inkomen rond minimum en modaal, div. kenmerken	IPO	tabel	2001/12	68– 72
Inkomen particuliere huishoudens, div. kenmerken	IPO	tabel	2001/11	48– 52
Inkomen van AOW'ers 1999	IPO	artikel	2001/7	25– 29
Inkomen van AOW'ers, 1999	IPO	tabel	2001/7	55– 60
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23– 29
Regionale spreiding van huishoudens met een min. inkomen en van huishoudens met langdurig laag inkomen, 1998	RIO	tabel	2001/6	61– 69
Aantal, gemiddeld inkomen, inkomens- inkomensverdeling	IPO	tabellen	2001/4	47– 56
Dynamische koopkrachtontwikkeling '89–'99	IPO	tabellen	2001/4	59– 64
Regionale inkomensverdeling van huishoudens, 1998	IPO	tabellen	2000/12	110–117
Statische koopkrachtmeting	IPO	tabel	2000/8	79
Gecumuleerde statische koopkracht- ontwikkeling	IPO	tabel	2000/8	80
Inkomens rond minimum en modaal, 1998	IPO	tabel	2000/7	36– 41
Lage inkomens, 1998	IPO	tabel	2000/7	43– 48
Inkomen van AOW'ers, 1998	IPO	tabel	2000/4	74– 77
Particuliere huishoudens naar hoogte inkomen, 1998	IPO	tabel	2000/4	77
Inkomen particuliere huishoudens, 1990–1998	IPO	tabel	2000/4	79
Inkomen een- en tweeverdieners en overige huishoudens, 1998	IPO	tabel	2000/4	80
Inkomen een- en tweeverdieners, 1998	IPO	tabel	2000/4	81– 82
Inkomensverdeling	IPO	tabel	2000/2	43– 53
Dynamische koopkrachtontwikkeling	IPO	tabel	2000/2	56– 61
Koopkracht sterk gestegen	IPO	persbericht	2000/1	7– 8
Regionale inkomensverdeling 1997	IPO	tabel	1999/12	57– 65
Besteedbaar inkomen allochtone en autochtone huishoudens	IPO	tabel	1999/11	44– 48
Aandeel langdurige minima gelijk gebleven	IPO	persbericht	1999/9	7– 9
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Inkomen van allochtonen	RIO	artikel	1999/8	22– 27
Statische koopkrachtmutatie	IPO	tabel	1999/8	52
Gecumuleerde statische koopkracht- ontwikkeling	IPO	tabel	1999/8	53
Besteedbaar inkomen van autochtone en allochtone bevolking 1996	RIO	tabel	1999/8	55– 59

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Inkomen van een- en tweeverdieners, 1997	IPO	artikel	1999/4	24– 28
Inkomen van met AOW-ers 1997	IPO	tabel	1999/4	42– 46
Inkomensverdeling 1997	IPO	artikel	1999/3	23– 27
Een halve eeuw regionale inkomens- ontwikkeling	RIO	artikel	1999/3	28– 30
Dynamische koopkrachtontwikkeling 1992–1997 <i>Zie ook: koopkracht vermogen</i>	RIO	artikel	1999/3	31– 34
Internationaal				
Geharmoniseerde cpi	Eurostat	tabel	2001/12	79
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/12	79
Geharmoniseerde cpi	Eurostat	tabel	2001/11	59
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/11	59
Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985–2050	Eurostat	artikel	2001/01	15– 19
Koopkracht				
Vermogen fors gestegen	IPO	persbericht	2001/12	19–20
Dynamische koopkrachtontwikkeling '89–'99	IPO	tabellen	2001/4	59– 64
Statische koopkrachtmeting	IPO	tabel	2000/8	79
Gecumuleerde statische koopkracht- ontwikkeling	IPO	tabel	2000/8	80
Dynamische koopkrachtontwikkeling	IPO	tabel	2000/2	56– 61
Statische koopkrachtmutatie	IPO	tabel	1999/8	52
Gecumuleerde statische koopkracht- ontwikkeling	IPO	tabel	1999/8	53
Dynamische koopkrachtontwikkeling 1992–1997	RIO	artikel	1999/3	31– 34
Welvaartsdynamiek 1991–1996* <i>Zie ook: inkomen vermogen</i>	IPO	artikel	1998/2	33– 36
Loonkosten <i>Zie: arbeidskosten</i>				
Meewerkende gezinsleden <i>Zie: positie in de werkring</i>				
Minimum(loon)				
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30– 43
Regionale spreiding van huishoudens met een min. inkomen en van huishoudens met langdurig laag inkomen, 1998	RIO	tabel	2001/6	61– 69
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41– 94
Inkomens rond minimum en modaal, 1998	IPO	tabel	2000/7	43– 48
Aandeel langdurige minima gelijk gebleven	IPO	persbericht	1999/9	7– 9
Werknemers die het minimumloon verdiene 1969–1997	EWL	artikel	1999/2	18– 36
Onderwijs(niveau)				
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOC	artikel	1999/12	20– 32
Standaard onderwijsinstelling (SOI) 1998 en ISCED 1997	SOI	persbericht	1999/10	17
Standaard onderwijsindeling <i>Zie ook: economische activiteit schoolverlaters</i>	SOI	artikel	1998/12	22
Ontslag				
Ontslagaanvragen	SOZ	tabel	2000/7	27– 28
Ontslagaanvragen	SOZ	tabel	1999/8	42
Organisatiegraad <i>Zie: vakverenigingen</i>				
Overheid				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/11	32– 33
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, jaargegevens	CAO	tabel	2001/4	41– 42
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, def. geg. 2000	CAO	tabel	2001/4	43– 45
Pendel <i>Zie: woon-werkverkeer</i>				
Pensioen				
AOW, Anw	SOZ	tab	2001/7	51– 53
VUT, AOW, Anw, AKW, Abw	SOZ	tabellen	2000/12	99–108
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabellen	2000/11	63– 64
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/7	32– 33
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/2	39– 41
AOW, aantal personen en uitgekeerde bedragen <i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>	SOZ	tabel	1999/10	35

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Prijzen <i>Zie: consumentenprijsindex</i>				
Regelingslonen <i>Zie ook: CAO-lonen</i>				
Regionaal				
Geregistreerde werklozen, 16–64 jr landsdeel	GW	tabel	2001/5	27
Arbeidsmarkt: verschil tussen Utrecht en Noorden van het land blijft groot	EBB	persbericht	2000/7	15– 16
Regionale inkomensverdeling 1997	IPO	tabel	1999/12	57– 65
Een halve eeuw regionale inkomens-ontwikkeling	RIO	artikel	1999/3	28– 30
Mensen met een WW-uitkering	SOZ	tabel	1999/4	38– 39
Schoolverlaters				
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/2	39– 41
Sociale zekerheid				
Uitkeringen AOW, Anw en AKW	SZ	tabel	2001/12	64– 65
Daling bijstand en WW vlak af	SZ	persbericht	2001/11	16– 18
Uitkeringen Abw, loaw en loaz	SZ	tabel	2001/11	35– 36
Uitkeringen WAO, Wajong, WAZ	SZ	tabel	2001/11	38– 40
Ziekteverzuim	SZ	tabel	2001/11	42– 43
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschaps-verlof	SZ	tabel	2001/10	37– 38
Niet-westerse allochtonen tweemaal zo vaak een uitkering	SZW	persbericht	2001/9	18– 20
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	persbericht	2001/8	14– 16
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschaps-verlof	SZ	tabel	2001/8	37– 38
WW-uitkeringen	SOZ	tabel	2001/7	44– 47
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, WAO, WAZ, Wajong	SOZ	tabel	2001/7	47– 51
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2001/7	51– 54
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen net een arbeidsongeschiktheids-uitkering, 1996–1997	SZ	artikel	2001/6	30– 43
Uitkeringen krachtens Abw, loaw en loaz	SZ	tabel	2001/6	58– 59
Minder uitkeringen voor bijstand en WW, meer voor arbeidsongeschiktheid	SZ	persbericht	2001/5	13– 15
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschaps-verlof	SZ	tabel	2001/5	35– 36
Aantal bijstandsontvangers daalt nog steeds	SOZ	persbericht	2001/3	7– 9
Huishoudens met Abw/IOAW/IOAZ-uitkering	SOZ	tabel	2001/3	39– 40
Arbeidsongeschiktheid autochtonen en allochtonen	SOZ	persbericht	2000/12	17– 18
VUT, AOW, Anw, AKW, Abw	SOZ	tabellen	2000/12	99–108
Aantal vacatures onverminderd hoog	VAC	persbericht	2000/10	18– 20
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabellen	2000/11	63– 64
ABW	SOZ	tabel	2000/9	45– 46
Personen met een bijstandsuitkering in 1998	SOZ	artikel	2000/8	17– 44
AOW, Anw, Akw	SOZ	tabel	2000/7	32– 33
Personen <65 jaar met bijstands-, loaw-, loaz-uitkering	SOZ	tabel	2000/6	31
Thuiswonenden, <65 jr. met bijstands-uitkering	SOZ	tabel	2000/6	32
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	SOZ	tabel	2000/6	34
WAO uitkeringen	SOZ	tabel	2000/6	35
WAZ uitkeringen	SOZ	tabel	2000/6	36
Wajong	SOZ	tabel	2000/6	37
Abw	SOZ	tabel	2000/3	107
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/2	39– 41
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOZ	artikel	1999/12	20– 32
Daling bijstand zet door	SOZ	persbericht	1999/10	16
Bijstandsafhankelijkheid van autochtonen en allochtonen	SOZ	artikel	1999/10	18– 20
AOW, aantal personen en uitgekeerde bedragen	SOZ	tabel	1999/10	35
Anw, aantal personen en uitgekeerde bedragen	SOZ	tabel	1999/10	35
AKW, ouders en (kinderbijslag) kinderen	SOZ	tabel	1999/10	36
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Mensen met een VUT-uitkering 1998	VUT	tabel	1999/8	48– 49
Langdurig in de bijstand	SSZ	artikel	1998/5	34– 38
Vergelijkingsonderzoek arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, 1995	EBB	artikel	1998/1	25– 42
Gesubsidieerde arbeid 1990–1995	SSZ	artikel	1997/8	23– 31
Werken via de banenpoolregeling of de Jeugdwerkgarantiewet	EBB	artikel	1997/12	19– 24
<i>Zie ook: arbeidsongeschiktheid bijstand pensioen werkloosheid</i>				
Stakingen <i>Zie: werkstakingen</i>				

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Standaard bedrijfsindeling <i>Zie: economische activiteit</i>				
Uitgaven <i>Zie: bestedingen</i>				
Uitkeringen <i>Zie: sociale zekerheid</i>				
Vacatures				
Aantal vacatures stabiel op hoog niveau	VAC	persbericht	2001/10	22– 25
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21– 22
Groei vacatures ten einde	VAC	persbericht	2001/7	16– 17
Vacatures particuliere bedrijven	VAC	tab	2001/7	36– 38
Vacatures overheid en onderwijs	VAC	tab	2001/7	39
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21– 22
Groei vacatures zet nog steeds door	VAC	persbericht	2001/4	18– 19
Vacatures particuliere bedrijven	VAC	tabellen	2001/4	33– 35
Vacatures overheid en onderwijs	VAC	tabellen	2001/4	36
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25– 26
Aantal vacatures onveranderd hoog	VAC	persbericht	2001/2	7– 9
Vacatures particuliere bedrijven, ontstane, vervulde. Historische reeks vacatures	VAC	tabel	2001/2	28– 30
Vacatures bij overheid en onderwijs, ontstane, vervulde	VAC	tabel	2001/2	31
Vakverenigingen				
Daling ledental vakbeweging	VB	artikel	2001/12	46– 50
Ledentallen van vakverenigingen	VB	tabel	2001/8	34– 35
Ledentallen FNV, CNV, VMHP	VB	tabel	2001/5	33
Ledentallen van vakverenigingen	VBW	tabel	2001/3	37– 38
Ledentallen vakver. FNV, CNV, MHP	VB	tabel	2000/7	29– 30
Ledentallen vakver, FNV, CNV en MHP	VB	tabel	2000/5	39– 40
Ledentallen FNV, CNV en VMHP	SVB	tabel	2000/1	29– 30
Verbruik <i>Zie: bestedingen</i>				
Verdiende lonen				
De ontwikkeling van de verdiende lonen in componenten, 1995–1999	EWL	artikel	2001/9	23– 28
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41– 94
Uurloon werknemers naar geslacht, december 1998	EWL	tabel	2000/4	29
Loon naar opleidingsniveau en beroep: het Loonstructuuronderzoek 1997	EWL	artikel	2000/4	19– 49
Banen van werknemers 31/12/97 en 31/12/98	EWL	tabel	2000/3	32– 40
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21– 23
Elektronische dataverzameling van arbeid- en loongegevens	EWL	artikel	1998/11	25– 28
Vermogen				
Vermogensverdeling 1997	IPO	artikel	1999/6	24– 27
Miljonairs per gemeente	IPO	artikel	1998/6	19– 20
Vermogensverdeling 1996*	IPO/SEP	artikel	1998/5	27– 30
Welvaart <i>Zie: inkomen vermogen koopkracht</i>				
Werkgelegenheid				
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30– 43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44– 45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19– 21
Aantal vacatures stabiel op hoog niveau	VAC	persbericht	2001/10	22– 25
De ontwikkeling van de verdiende lonen in componenten, 1995–1999	EWL	artikel	2001/9	23– 28
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21– 22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21– 22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23– 29
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland België en Duitsland	SGA	tabellen	2001/4	27– 32
Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10– 12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	EBB	artikel	2001/3	25– 26
Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985–2050	Eurostat	artikel	2001/1	15– 19
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/4	AR	artikel	2000/12	19– 20
Allochtonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21– 24
(Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	tabellen	2000/12	29– 36
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41– 94
Banen werknemers	EWL	tabellen	2000/11	43– 51

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Banen van werknemers naar regeling van de werktijden en overwerk, 31 december 1997	EWL	tabel	2000/5	27
Banen van werknemers: het aandeel van diverse groepen werknemers, 31 december 1997	EWL	tabel	2000/5	28
Personeel in loondienst met een niet-Nederlandse nationaliteit, 31 maart 1998	SBW	tabel	2000/4	58– 60
1999: werkgelegenheid groeit opnieuw met 200 duizend	EBB	persbericht	2000/3	7– 10
Banen van werknemers 31/12/97 en 31/12/98	EWL	tabel	2000/3	32– 40
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOC	artikel	1999/12	20– 32
Hoe komen baanvinders aan het werk? Elektronische dataverzameling van arbeid- en loongegevens	SEP	artikel	1999/6	21– 23
Arbeidsmarkt in noorden ongunstig, in Utrecht gunstig	EWL	artikel	1998/11	25– 28
In 1996 ruim honderdduizend mensen meer aan het werk	EBB	artikel	1997/3	16– 17
<i>Zie ook: arbeidsjaren arbeidsvolumina banen</i>	EBB	artikel	1997/2	17– 19
Werkloosheid				
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/12	13– 15
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/12	57
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/11	13– 15
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde, bij arbeidsbureau ingeschrevenen, naar landsdeel	GW	tabel	2001/11	27– 29
Daling bijstand en WW vlak af	SZ	persbericht	2001/11	16– 18
Minder dan 50 duizend langdurig werklozen	GW	persbericht	2001/10	7– 8
Werkloosheid mei–juli	GW	persbericht	2001/9	14– 15
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	persbericht	2001/8	14– 16
Daling werkloosheid	GW	persbericht	2001/8	17– 18
Geregistreerde werklozen naar landsdeel	GW	tabel	2001/8	29
Verdere daling werkloosheid	GW	persbericht	2001/7	14– 15
Werkloosheid verder gedaald	GW	persbericht	2001/6	14– 16
Werkloosheid gedaald	GW	persbericht	2001/5	16– 18
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/4	13– 15
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/3	20– 22
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen van 16–64 jaar naar arbeidspositie volgens Ebb	GW	tabel	2001/2	26
Geregistreerde werklozen van 16–64 jaar naar landsdeel en 4 grote gemeenten	GW	tabel	2001/2	27
Werkloosheid daalt niet meer	GW	persbericht	2001/1	12– 14
Arbeidsmarkt: verschil tussen Utrecht en Noorden van het land blijft groot	EBB	persbericht	2000/7	15– 16
Geregistreerde werkloosheid en werkloosheidsuitkeringen 1993–1995: een onderzoek naar het verschil in ontwikkeling	GW	artikel	1997/10	22– 27
<i>Zie ook: geregistreerde werkloosheid inkomen sociale zekerheid</i>				
Werkloze beroepsbevolking				
<i>Zie: beroepsbevolking</i>				

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Werknemers				
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30– 43
De ontwikkeling van de verdiende lonen in componenten, 1995–1999	EWL	artikel	2001/9	23– 28
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23– 29
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41– 94
Banen werknemers	EWL	tabellen	2000/11	43– 51
Personeel in loondienst met een niet-Nederlandse nationaliteit, 31 maart 1998	SBW	tabel	2000/4	58– 60
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Hoe komen baanvinders aan het werk? Werknemersgegevens uit de verzekerden-administratie: een eerste analyse	SEP	artikel	1999/6	21– 23
<i>Zie ook: banen</i>	JWL	artikel	1997/11	24– 27
Werkstakingen				
Werkstakingen	WS	tabel	2000/6	54– 56
Werkstakingen	WS	tabel	2000/4	70– 71
Werkzame beroepsbevolking				
Betaald werk: verschillen tussen mannen en vrouwen kleiner	EBB	artikel	2001/9	29– 31
Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10– 12
(Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	tabellen	2000/12	29– 36
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21– 23
<i>Zie ook: beroepsbevolking</i>				
Werkzame personen				
<i>Zie: beroepsbevolking werkgelegenheid</i>				
Zelfstandigen				
<i>Zie: inkomen positie in de werkkring</i>				
Ziekteverzuim				
Ziekteverzuim	ZVZ	tabel	2001/11	42– 43
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschaps-verlof	SZ	tabel	2001/10	37– 38
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschaps-verlof	SZ	tabel	2001/8	37– 38
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschaps-verlof	SZ	tabel	2001/5	35– 36
Ziekteverzuim incl. en excl. zwangerschap	ZVZ	tabellen	2001/2	37– 38
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschap enz.	SOZ	tabellen	2000/11	66– 67
Ziekteverzuim incl./excl. zwangerschaps-verlof (exclusief overheid)	ZVZ	tabel	2000/9	48– 49
Ziekteverzuim verder toegenomen	ZVZ	persbericht	2000/6	7– 8
Kerncijfers ziekteverzuim overheid 1997	ZVZ	artikel	1999/10	21– 24

Enkele afzonderlijke publicaties

Arbeid

Enquête beroepsbevolking 1999	f	29,00	(€ 13,16)
Arbeidsrekeningen 1996–1997	f	50,00	(€ 22,69)
Nationale rekeningen 2000 (waarin arbeidsrekeningen)	f	85,00	(€ 38,57)
Arbeidsrekeningen, kern van het statistisch systeem over arbeid	f	70,00	(€ 31,76)
Tijdreeksen arbeidsrekeningen 1969–1993:			
– 25 jaar banen en arbeidsduur van werknemers	f	45,00	(€ 20,42)
– Ramingen van het opleidingsniveau, een tussenbestand	f	35,00	(€ 15,88)
Regionale gegevens over arbeid, onderwijs en sociale zekerheid 1998	f	34,50	(€ 15,66)
Databank RARBON (arbeid, onderwijs en sociale zekerheid) opgenomen in Statline (CBS databank)			
los	f	22,00	(€ 10,00)
abonnement			
10 updates p.j.	f	176,30	(€ 80,00)
Werken en leren 2000–2001 ¹⁾	f	45,00	(€ 20,42)
Arbeid en lonen van werknemers 1994	f	59,50	(€ 27,00)
Beroepsbevolking en werkloosheid per gemeente 1997/1999	f	25,00	(€ 11,34)
Sociaal-economische Dynamiek 2000	f	29,50	(€ 13,39)

Inkomen en vermogen

Jaarboek welvaartsverdeling 2000	f	34,50	(€ 15,66)
Regionale inkomensverdeling 1996, kerncijfers	f	38,50	(€ 17,47)
Regionale vermogensverdeling 1996, cd-rom	f	130,00	(€ 58,99)

Onderwijs en sociale zekerheid

Onderwijsrekeningen 1998/'99	f	25,00	(€ 11,34)
Jaarboek onderwijs 2000 ¹⁾			
los	f	56,00	(€ 25,41)
abonnement	f	51,00	(€ 23,14)
Bedrijfsopleidingen 1993	f	45,00	(€ 20,42)
Nascholing in de onderwijssector 1994/'95	f	20,00	(€ 9,08)
Standaard onderwijsindeling, editie 2000/'01, Cd-rom	f	50,00	(€ 22,69)

Consumptie en sparen

Woningbehoeftenonderzoek 1999, kernpublicatie	f	35,00	(€ 15,88)
Budgetonderzoek:			
– Gebruikershandboek 1996	f	39,50	(€ 17,92)
– Kerncijfers 1999	f	22,50	(€ 10,21)
Sparen en lenen 2000	f	45,00	(€ 20,42)

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl, of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een 'boekwinkel' waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.

¹⁾ Te bestellen bij Samsom Klantenservice tel. (0172) 46 66 66, fax (0172) 46 67 69.